

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, zwanej dalej „projektem ustawy”, jest usprawnienie, w tym przyspieszenie, postępowań wyjaśniających oraz postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec nauczycieli, zwiększenie ich przejrzystości i przewidywalności, a także zapewnienie wyższego poziomu profesjonalizmu i rzetelności tych postępowań. Jednocześnie celem tego projektu jest zapewnienie nauczycielom większej ochrony przed nadmierną opresyjnością systemu dyscyplinarnego oraz wzmocnienie gwarancji procesowych, w tym prawa nauczycieli do obrony, a także wzmocnienie i ochrona praw i dobra dziecka. Ponadto zachodzi potrzeba doprecyzowania i uporządkowania niektórych przepisów rozdziału 10 Odpowiedzialność dyscyplinarna ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2026 r. poz. 515), zwanej dalej „ustawą – Karta Nauczyciela”, w celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych oraz przypadków niewłaściwego stosowania przepisów.

W związku z wnioskami kierowanymi do Ministra Edukacji przez nauczycielskie organizacje związkowe i inne środowiska oświatowe o zmianę niektórych rozwiązań zawartych w pragmatyce zawodowej nauczycieli zarządzeniem Ministra Edukacji z dnia 26 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw pragmatyki zawodowej nauczycieli (Dz. Urz. ME poz. 32) został powołany Zespół do spraw pragmatyki zawodowej nauczycieli. W skład tego Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2026 r. poz. 836) oraz ogólnopolskich organizacji jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 949). Zgodnie z § 3 ww. zarządzenia zadaniem Zespołu jest przygotowanie propozycji rozwiązań w zakresie pragmatyki zawodowej nauczycieli, w szczególności w zakresie wynagradzania, awansu zawodowego, oceny pracy, doskonalenia zawodowego i odpowiedzialności dyscyplinarnej, a także rozwiązań w zakresie uprawnień do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. Z uwagi na powyższe, w celu wypracowania

propozycji rozwiązań w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli w ramach Zespołu została powołana Grupa robocza do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Na prośbę związków zawodowych do prac tej Grupy zostali zaproszeni również przewodniczący komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji oraz odwoławczych komisji dyscyplinarnych. Zarówno członkowie tej Grupy, jak i przewodniczący tych komisji, zgłosili wiele postulatów zmian w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Część z tych postulatów, które w opinii Ministra Edukacji przyczynią się do realizacji opisanego powyżej celu projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, została uwzględniona w projekcie ustawy.

Ponadto, w celu wzmocnienia ochrony praw i dobra dziecka, w projekcie ustawy uwzględniono również postulat zgłoszony przez Rzecznika Praw Dziecka dotyczący wprowadzenia obowiązku zawiadamiania przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny rzeczników dyscyplinarnych o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela lub dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka, jeśli taką informację organy uzyskają w toku sprawowania nadzoru pedagogicznego.

Niezbędne jest również doprecyzowanie niektórych przepisów rozdziału 10 ustawy – Karta Nauczyciela, tak aby nie rodziły one wątpliwości interpretacyjnych lub trudności w stosowaniu. Kwestie wymagające doprecyzowania były zgłaszane w szczególności przez dyrektorów szkół, nauczycieli i inne podmioty zainteresowane sprawami oświaty.

II. Szczegółowa charakterystyka proponowanych zmian

1. Zmiany usprawniające i przyspieszające postępowania wyjaśniające i dyscyplinarne prowadzone wobec nauczycieli oraz zapewniające wyższy poziom profesjonalizmu i rzetelności tych postępowań.

- 1) Wskazanie elementów, które powinno zawierać zawiadomienie dyrektora szkoły, organu prowadzącego szkołę oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny, o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela lub dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka (art. 1 pkt 4 lit. b projektu ustawy – dodanie w art. 75 ust. 2b w ustawie – Karta Nauczyciela)**

W obowiązującym stanie prawnym art. 75 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela nakłada na dyrektora szkoły, a w przypadku czynu popełnionego przez dyrektora szkoły – na organ prowadzący szkołę, obowiązek zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego o podejrzeniu

popęlnienia czynu naruszającego prawa i dobro dziecka. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają jednak wzoru takiego zawiadomienia. W praktyce prowadzi to do kierowania do rzeczników dyscyplinarnych zawiadomień o zróżnicowanej treści i poziomie szczegółowości, od szczegółowych opisów zdarzeń wraz ze wskazaniem dowodów, po lakoniczne, zawierające jedynie informację o podejrzeniu naruszenia praw i dobra dziecka, bez wyjaśnienia, na czym miało polegać to naruszenie. W ramach prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli został zgłoszony postulat przygotowania jednolitego wzoru zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela albo dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka. Członkowie tej Grupy wskazywali, że zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia czynu naruszającego prawa i dobro dziecka powinno już od początku zawierać informacje pozwalające rzecznikowi dyscyplinarnemu na szybką ocenę sprawy, czy zachodzą podstawy do podjęcia dalszych czynności.

Z uwagi na powyższe, w ustawie – Karta Nauczyciela proponuje się dodanie w art. 75 ust. 2b, w którym zostaną wskazane elementy, które powinno zawierać zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela lub dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka, kierowane do rzecznika dyscyplinarnego przez dyrektora szkoły, organ prowadzący szkołę albo organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Zawiadomienie to będzie zawierało w szczególności: dane nauczyciela, wobec którego istnieje podejrzenie popełnienia czynu naruszającego prawa i dobro dziecka, dane dziecka, którego prawa i dobro zostały naruszone, opis czynu ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia, wyjaśnienie w jaki sposób została powzięta informacja o popełnieniu czynu, wskazanie ewentualnych dowodów potwierdzających popełnienie tego czynu oraz informację, czy sprawa została skierowana do mediacji. Projektowana zmiana zapewni kompletność i jednolitość zawiadomień kierowanych do rzeczników dyscyplinarnych, niezależnie od tego, który z uprawnionych organów je sporządzi, a tym samym usprawni prowadzone na ich podstawie postępowania. Dzięki ustawowemu określeniu elementów zawiadomienia rzecznik dyscyplinarny już na etapie otrzymania tego zawiadomienia będzie dysponował podstawowymi danymi i informacjami niezbędnymi do oceny sprawy i sprawnego prowadzenia postępowania wyjaśniającego. W rezultacie rozwiązanie to powinno ograniczyć również ryzyko kierowania do rzecznika dyscyplinarnego zawiadomień „ostrożeńściowych”, formułowanych przede wszystkim z obawy przed zarzutem niedopełnienia obowiązku zawiadomienia.

2) Odstąpienie od zasady określonej w art. 81 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela oraz doprecyzowanie przepisów w zakresie powoływania członków komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji oraz odwoławczej komisji dyscyplinarnej, tak aby w skład tych komisji byli powoływani nauczyciele ze wszystkich typów szkół i rodzajów placówek funkcjonujących na terenie odpowiednio województwa lub kraju (art. 1 pkt 7, 8 i pkt 9 lit. b projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 77 ust. 1 pkt 2 oraz art. 78 ust. 2 i uchylenie w art. 81 ust. 3 w ustawie – Karta Nauczyciela)

Zgodnie z art. 81 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, w skład orzekający komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wchodzi co najmniej jeden nauczyciel zatrudniony w szkole tego samego typu, a w skład odwoławczej komisji dyscyplinarnej – co najmniej dwóch nauczycieli zatrudnionych w szkole tego samego typu co nauczyciel, którego dotyczy postępowanie. Wymóg ten wiąże zatem możliwość wyznaczenia konkretnego składu orzekającego z dostępnością członków komisji zatrudnionych w szkole określonego typu. W praktyce może to istotnie utrudniać, a w pojedynczych sprawach także uniemożliwiać sprawne wyznaczenie składu orzekającego. Problem ten zgłoszono w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano w szczególności na sprawy dotyczące nauczycieli zatrudnionych w typach szkół występujących rzadko na obszarze właściwości danej komisji, a także na przypadki, w których liczba członków komisji spełniających ten wymóg jest ograniczona albo osoby te nie mogą uczestniczyć w rozpoznaniu sprawy, w szczególności z uwagi na przesłanki ich wyłączenia. Skutkiem obecnego rozwiązania są opóźnienia w wyznaczaniu składów orzekających, konieczność zmiany terminów rozpraw lub posiedzeń, a w konsekwencji wydłużenie postępowania dyscyplinarnego.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się odstąpienie od zasady określonej w art. 81 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela. Oznacza to rezygnację z obowiązku, aby w każdym składzie orzekającym komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji zasiadał co najmniej jeden nauczyciel zatrudniony w szkole tego samego typu, a w składzie odwoławczej komisji dyscyplinarnej – co najmniej dwóch nauczycieli zatrudnionych w szkole tego samego typu co nauczyciel, którego dotyczy postępowanie. Projektowana zmiana nie oznacza jednak rezygnacji z udziału w pracach komisji dyscyplinarnych nauczycieli reprezentujących różne typy szkół i rodzaje placówek. Przeciwnie, jednocześnie proponuje się doprecyzowanie przepisów dotyczących powoływania członków komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji oraz odwoławczej komisji dyscyplinarnej, tak aby w skład tych komisji byli powoływani nauczyciele ze wszystkich typów szkół i rodzajów placówek, dla których dana komisja

dyscyplinarna jest właściwa. Rozwiązanie to przenosi zatem akcent z obowiązku zapewnienia udziału nauczyciela tego samego typu szkoły w każdym składzie orzekającym na zapewnienie odpowiedniej reprezentatywności całej komisji dyscyplinarnej. Dzięki temu komisja będzie dysponowała szerszym zapleczem osób posiadających doświadczenie w pracy w różnych typach szkół i rodzajach placówek, przy jednoczesnym zachowaniu większej elastyczności w wyznaczaniu składów orzekających. Projektowana zmiana przyczyni się do usprawnienia postępowań dyscyplinarnych, ponieważ ułatwi przewodniczącym komisji dyscyplinarnych wyznaczanie składów orzekających, ograniczy ryzyko opóźnień wynikających z braku dostępności członków komisji zatrudnionych w szkole tego samego typu co obwiniony nauczyciel oraz pozwoli sprawniej organizować posiedzenia i rozprawy. Jednocześnie odstąpienie od sztywnego wymogu określonego w art. 81 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela przyczyni się do wzmocnienia bezstronności składów orzekających. W przypadku rzadko występujących typów szkół albo rodzajów placówek krąg nauczycieli spełniających obecny wymóg może być bardzo ograniczony, co zwiększa prawdopodobieństwo powiązań zawodowych lub środowiskowych między członkiem składu orzekającego a nauczycielem, którego dotyczy postępowanie. Większa elastyczność w wyznaczaniu składu orzekającego pozwoli lepiej uwzględniać potrzebę zachowania obiektywizmu i bezstronności przy rozpoznawaniu sprawy. Należy również podkreślić, że projektowana zmiana nie obniży poziomu merytorycznego rozpoznawania spraw dyscyplinarnych. Członkami komisji dyscyplinarnych nadal będą nauczyciele posiadający doświadczenie zawodowe i znajomość specyfiki pracy szkoły lub placówki. W konsekwencji projektowana zmiana zapewni bardziej racjonalny i elastyczny model powoływania składów orzekających, przy jednoczesnym zachowaniu reprezentatywności komisji dyscyplinarnych. Przyczyni się to do usprawnienia postępowań dyscyplinarnych, ograniczenia trudności organizacyjnych, zwiększenia sprawności działania komisji dyscyplinarnych oraz zapewnienia bardziej efektywnego i bezstronnego rozpoznawania spraw nauczycieli.

Jednocześnie w związku z projektowanym brzmieniem art. 78 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, w projekcie ustawy proponuje się zmianę art. 77 ust. 1 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela, polegającą na jednoznacznym określeniu właściwości odwoławczych komisji dyscyplinarnych. W obowiązującym brzmieniu przepis ten wskazuje, że w drugiej instancji orzekają odwoławcza komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania oraz odwoławcza komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, nie określając wprost zakresu właściwości każdej z tych komisji ze względu na szkołę, w której jest zatrudniony nauczyciel objęty

postępowaniem dyscyplinarnym. W celu jednoznacznego określenia właściwości każdej z tych komisji, proponuje się doprecyzowanie brzmienia art. 77 ust. 1 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym odwoławcza komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania będzie właściwa dla nauczycieli wszystkich szkół, z wyjątkiem szkół objętych właściwością odwoławczej komisji dyscyplinarnej przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, która z kolei będzie właściwa dla nauczycieli szkół i placówek artystycznych oraz placówek, o których mowa w art. 2 pkt 8 ustawy – Prawo oświatowe, dla uczniów szkół artystycznych. Projektowana zmiana ma wyłącznie charakter doprecyzowujący i porządkujący. Jednoznaczne określenie właściwości odwoławczych komisji dyscyplinarnych jest bowiem niezbędne dla prawidłowego stosowania projektowanego art. 78 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, ponieważ pozwoli ustalić, jacy nauczyciele jakich typów szkół powinni być uwzględnieni w składzie każdej z tych komisji.

3) Zwiększenie liczby członków składu orzekającego w odwoławczej komisji dyscyplinarnej z 3 do 5, w przypadku gdy rzecznik dyscyplinarny wniósł odwołanie od orzeczenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji i zawnioskował o wymierzenie kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4 ustawy – Karta Nauczyciela (art. 1 pkt 9 lit. a projektu ustawy – zmiana w art. 81 ust. 2 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym, zgodnie z art. 81 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, odwoławcza komisja dyscyplinarna orzeka w składzie 5 członków w przypadku wniesienia odwołania od orzeczenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, w którym wymierzono karę dyscyplinarną, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, tj. karę wydalenia z zawodu nauczyciela. W pozostałych przypadkach odwoławcza komisja dyscyplinarna orzeka w składzie 3 członków. Oznacza to, że obecnie 5-osobowy skład odwoławczej komisji dyscyplinarnej jest przewidziany wyłącznie wtedy, gdy kara wydalenia z zawodu nauczyciela została wymierzona przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji. Przepisy nie przewidują natomiast analogicznego rozwiązania w sytuacji, gdy komisja dyscyplinarna pierwszej instancji wydała orzeczenie inne niż orzeczenie o wymierzeniu kary wydalenia z zawodu nauczyciela, a rzecznik dyscyplinarny wnosi odwołanie i domaga się wymierzenia tej kary w postępowaniu odwoławczym. W takim przypadku, mimo że odwoławcza komisja dyscyplinarna może rozstrzygać o zastosowaniu najsurowszej kary dyscyplinarnej, sprawa jest obecnie rozpoznawana w składzie 3 członków.

Z uwagi na powyższe, realizując przy tym postulat zgłoszony w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, w projekcie ustawy proponuje się zmianę art. 81 ust. 2 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którą odwoławcza komisja dyscyplinarna będzie orzekała w składzie 5 członków zarówno wtedy, gdy komisja dyscyplinarna pierwszej instancji wymierzyła karę, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4, jak i wtedy, gdy rzecznik dyscyplinarny wniósł odwołanie od orzeczenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji i wnioskuje o wymierzenie tej kary.

Projektowana zmiana uspołni więc obowiązujące rozwiązania oraz zapewni jednakowy standard rozpoznawania spraw, w których na etapie postępowania odwoławczego jest rozstrzygana kwestia wymierzenia kary wydalenia z zawodu nauczyciela. Z punktu widzenia gwarancji procesowych obwinionego zasadnicze znaczenie ma bowiem nie tylko to, czy kara ta została orzeczona przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji, lecz także to, czy jej wymierzenia domaga się rzecznik dyscyplinarny w odwołaniu. Kara wydalenia z zawodu nauczyciela jest najsurowszą karą dyscyplinarną przewidzianą w ustawie – Karta Nauczyciela. Jej orzeczenie wywołuje najdalej idące skutki dla sytuacji zawodowej nauczyciela, ponieważ prowadzi do pozbawienia możliwości wykonywania zawodu nauczyciela. Rozstrzygnięcie o zasadności wymierzenia tej kary wymaga zatem szczególnie wnikliwej analizy materiału dowodowego, oceny stopnia zawinienia, charakteru czynu, jego skutków oraz dotychczasowej postawy obwinionego. W sprawach o tak poważnym ciężarze gatunkowym zasadny jest udział szerszego składu orzekającego. Skład 5-osobowy pozwala na pogłębioną analizę sprawy, szerszą wymianę argumentów, uwzględnienie różnych punktów widzenia oraz bardziej wszechstronną ocenę materiału dowodowego przed wydaniem ostatecznego rozstrzygnięcia. Zwiększa to gwarancje rzetelnego rozpoznania sprawy oraz ogranicza ryzyko wydania rozstrzygnięcia o tak doniosłych skutkach na podstawie zbyt wąskiej oceny. Projektowane rozwiązanie zapewni zatem, że każda sprawa, w której na etapie postępowania odwoławczego realnie jest rozważane wymierzenie kary wydalenia z zawodu nauczyciela, będzie rozpoznawana przez odwoławczą komisję dyscyplinarną w składzie 5 członków. Dotyczyć to będzie zarówno sytuacji, gdy kara ta została orzeczona przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji, jak i sytuacji, gdy jej wymierzenia domaga się rzecznik dyscyplinarny w odwołaniu. Zmiana ta wzmocni gwarancje procesowe obwinionego nauczyciela, podniesie standard rozpoznawania najpoważniejszych spraw dyscyplinarnych oraz zwiększy autorytet rozstrzygnięć odwoławczej komisji dyscyplinarnej. Jednocześnie przyczyni się do spójności przepisów regulujących skład odwoławczej komisji dyscyplinarnej w sprawach, w których przedmiotem rozstrzygnięcia jest kara o najdalej idących konsekwencjach dla nauczyciela.

4) Uregulowanie możliwości łączenia do wspólnego rozpoznania spraw dyscyplinarnych pozostających w związku podmiotowym lub przedmiotowym (art. 1 pkt 9 lit. c projektu ustawy – dodanie w art. 81 ust. 7 w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie zawierają podstawy prawnej do połączenia do wspólnego rozpoznania spraw dyscyplinarnych pozostających ze sobą w związku. Dotyczy to zarówno spraw więcej niż jednego obwinionego, gdy dotyczą one tego samego zdarzenia, jak i kilku spraw dyscyplinarnych prowadzonych wobec tego samego obwinionego. W konsekwencji sprawy te są prowadzone odrębnie, mimo że ich rozpoznanie może wymagać przeprowadzenia takich samych lub częściowo pokrywających się czynności dowodowych. Prowadzenie odrębnych postępowań może skutkować w szczególności wielokrotnym przesłuchiwaniami tych samych świadków, ponowną analizą tych samych dokumentów, nagrań lub innych dowodów, a także odtwarzaniem tych samych albo powiązanych okoliczności faktycznych. W sprawach dotyczących więcej niż jednego obwinionego, wynikających z tego samego zdarzenia, zwiększa to ponadto ryzyko rozbieżnych ustaleń faktycznych lub odmiennej oceny tego samego materiału dowodowego. W przypadku kilku spraw tego samego obwinionego rozpoznawanych odrębnie może natomiast prowadzić do nieuzasadnionego wydłużenia postępowania oraz nadmiernego obciążenia uczestników postępowania i komisji dyscyplinarnej.

Projektowana zmiana stanowi realizację postulatu zgłoszonego w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano, że gdy sprawa dotyczy kilku nauczycieli i tego samego zdarzenia, połączenie spraw do wspólnego rozpoznania pozwoli uniknąć kilkukrotnego przesłuchiwania tych samych świadków oraz powielania innych czynności dowodowych.

Z uwagi na powyższe, w art. 81 ustawy – Karta Nauczyciela proponuje się dodanie ust. 7, zgodnie z którym przewodniczący komisji dyscyplinarnej będzie mógł połączyć do wspólnego rozpoznania sprawy pozostające w związku podmiotowym lub przedmiotowym. Rozwiązanie to ma umożliwić w szczególności łączenie spraw więcej niż jednego obwinionego, jeżeli dotyczą one tego samego zdarzenia, jak również łączenie więcej niż jednej sprawy dyscyplinarnej tego samego obwinionego, gdy zachodzi między nimi związek uzasadniający ich wspólne rozpoznanie. Związek przedmiotowy będzie występował wtedy, gdy sprawy odnoszą się do tego samego zdarzenia, tego samego materiału dowodowego albo do zdarzeń pozostających ze sobą w ścisłym związku. Związek podmiotowy będzie mógł uzasadniać wspólne rozpoznanie kilku spraw dotyczących tego samego obwinionego. Projektowane

rozwiązanie będzie miało charakter fakultatywny. Połączenie spraw nie będzie bowiem następowało automatycznie, lecz będzie uzależnione od oceny przewodniczącego komisji dyscyplinarnej, dokonywanej z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy, stopnia powiązania spraw, zakresu wspólnego materiału dowodowego oraz potrzeby sprawnego prowadzenia postępowania. Możliwość wspólnego rozpoznania spraw pozwoli zatem ograniczyć powielanie czynności dowodowych i racjonalniej wykorzystać czas komisji dyscyplinarnej, rzecznika dyscyplinarnego, świadków oraz pozostałych uczestników postępowania. W sprawach kilku obwinionych dotyczących tego samego zdarzenia umożliwi jednolite ustalenie jego przebiegu oraz spójną ocenę roli poszczególnych osób. W sprawach tego samego obwinionego pozwoli natomiast na skoordynowane przeprowadzenie postępowania w zakresie, w jakim poszczególne sprawy pozostają ze sobą w związku, bez konieczności dublowania tych samych czynności. Należy przy tym podkreślić, że połączenie spraw do wspólnego rozpoznania nie będzie oznaczało zbiorowej odpowiedzialności obwinionych ani łącznego rozstrzygnięcia zarzutów bez ich indywidualnej oceny. Skład orzekający nadal będzie obowiązany odrębnie ocenić zachowanie każdego obwinionego, a w przypadku tego samego obwinionego – każdy z zarzucanych mu czynów, w tym stopień winy, zakres naruszenia obowiązków lub godności zawodu nauczyciela oraz zasadność wymierzenia kary dyscyplinarnej. Każdemu obwinionemu będą przysługiwały odrębnie gwarancje procesowe, w szczególności prawo do obrony, składania wyjaśnień, zgłaszania wniosków dowodowych i zaskarżania rozstrzygnięć. W rezultacie projektowana zmiana przyczyni się do sprawniejszego, bardziej spójnego i rzetelnego prowadzenia postępowań dyscyplinarnych.

5) Wprowadzenie rozwiązań ograniczających możliwość instrumentalnego wykorzystywania przez obwinionych lub ich obrońców wniosków o wyłączenie członka składu orzekającego (art. 1 pkt 10 lit. c i d projektu ustawy – zmiana w zakresie art. 82 ust. 3 i dodanie w art. 82 ust. 3a i 3b w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym, zgodnie z art. 82 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, wniosek o wyłączenie członka składu orzekającego może być zgłoszony do czasu zamknięcia postępowania dowodowego na rozprawie. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają jednak odrębnych skutków procesowych zgłoszenia wniosku po otwarciu rozprawy, mimo że przyczyna wyłączenia była stronie znana wcześniej. Nie przewidują również wyraźnego rozwiązania w odniesieniu do wniosków ponawianych na podstawie tych samych okoliczności

faktycznych, które zostały już uprzednio rozpoznane. Prawo do złożenia wniosku o wyłączenie członka składu orzekającego stanowi istotną gwarancję procesową obwinionego. Służy zapewnieniu rozpoznania sprawy przez bezstronny skład orzekający i wyeliminowaniu sytuacji, w których mogą powstać uzasadnione wątpliwości co do obiektywizmu osoby uczestniczącej w wydaniu rozstrzygnięcia. Instytucja ta powinna jednak służyć usunięciu rzeczywiście istniejących wątpliwości co do bezstronności, a nie stanowić instrumentu powodującego nieuzasadnione opóźnienie postępowania. W praktyce komisji dyscyplinarnych zdarzają się przypadki wielokrotnego składania wniosków o wyłączenie członka składu orzekającego opartych na tych samych okolicznościach faktycznych, mimo że wnioski te zostały już rozpoznane. Zdarza się również zgłaszanie wniosków o wyłączenie członka składu orzekającego dopiero po otwarciu rozprawy, chociaż przyczyna wyłączenia była stronie znana wcześniej. Każdy taki wniosek wymaga podjęcia czynności przez komisję dyscyplinarną, a w zależności od okoliczności może prowadzić do przerwania lub odroczenia rozprawy, dezorganizacji pracy składu orzekającego oraz wydłużenia postępowania.

Projektowana zmiana stanowi realizację postulatu zgłoszonego w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano, że w praktyce obwinieni albo ich obrońcy wielokrotnie składają wnioski o wyłączenie członka składu orzekającego oparte na tych samych okolicznościach, niekiedy kilkukrotnie podczas jednego terminu rozprawy. Działania te mogą prowadzić do przerwania lub odroczenia rozprawy i wydłużenia postępowania, a w skrajnych przypadkach są podejmowane w celu doprowadzenia do umorzenia postępowania wskutek przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się zmianę ust. 3 w art. 82 ustawy – Karta Nauczyciela oraz dodanie w tym przepisie nowych ust. 3a i 3b. Zgodnie z projektowanym art. 82 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela wniosek o wyłączenie członka składu orzekającego będzie mógł być zgłoszony do chwili otwarcia rozprawy. Wniosek zgłoszony po otwarciu rozprawy będzie, stosownie do projektowanego art. 82 ust. 3a ustawy – Karta Nauczyciela, pozostawiany bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała albo stała się wiadoma dopiero po otwarciu rozprawy. Regulacja ta nie ograniczy możliwości złożenia wniosku, gdy strona obiektywnie nie mogła powołać się na daną okoliczność wcześniej, lecz będzie przeciwdziałała zwlekaniu ze złożeniem wniosku do etapu rozprawy, jeżeli jego podstawa była już znana. Natomiast projektowany art. 82 ust. 3b ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje pozostawienie bez rozpoznania wniosku o wyłączenie członka składu orzekającego opartego na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany. Ponowne

zgłoszenie żądania bez wskazania nowych okoliczności faktycznych nie będzie zatem wymagało ponownego badania tej samej kwestii przez komisję dyscyplinarną. Regulacja ta nie wyłącza natomiast możliwości złożenia kolejnego wniosku, jeżeli będzie on oparty na nowych, istotnych okolicznościach, które nie były przedmiotem wcześniejszego rozpoznania. Projektowane zmiany zachowują właściwą równowagę między prawem stron do rozpoznania sprawy przez bezstronny skład orzekający a potrzebą sprawnego prowadzenia postępowania dyscyplinarnego. Z jednej strony eliminują konieczność ponownego rozpoznawania wniosków opartych na tych samych okolicznościach oraz ograniczają skutki wniosków zgłaszanych z opóźnieniem. Z drugiej strony pozostawiają pełną możliwość powoływania się na nowe albo wcześniej nieznane okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla bezstronności członka składu orzekającego. W konsekwencji projektowane rozwiązania przyczynią się do usprawnienia postępowań dyscyplinarnych, ograniczenia nieuzasadnionych przerw i odroczeń rozpraw oraz ujednolicenia praktyki komisji dyscyplinarnych, przy zachowaniu możliwości merytorycznego rozpoznania wniosków opartych na nowych albo wcześniej nieznanach okolicznościach.

6) Wprowadzenie wymagania niezbędnego do pełnienia funkcji rzecznika dyscyplinarnego, tj. posiadania wyższego wykształcenia prawniczego (art. 1 pkt 11 i art. 3 projektu ustawy – dodanie w art. 83 ust. 2a w ustawie – Karta Nauczyciela)

W toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli został zgłoszony postulat wprowadzenia wymagania niezbędnego do pełnienia funkcji rzecznika dyscyplinarnego, polegającego na posiadaniu wyższego wykształcenia prawniczego. Wskazywano, że postępowanie dyscyplinarne wobec nauczycieli, mimo jego odrębnego charakteru, jest zbliżone do postępowania karnego pod względem stosowanych rozwiązań procesowych oraz gwarancji przysługujących jego uczestnikom. W związku z tym odpowiednie przygotowanie prawnicze rzecznika dyscyplinarnego jest niezbędne do prawidłowego prowadzenia czynności, w tym dokonywania oceny dowodów, formułowania zarzutów oraz stosowania przepisów proceduralnych, a także do ochrony praw uczestników postępowania. W toku prac zwracano również uwagę, że uchybienia na etapie postępowania wyjaśniającego mogą istotnie utrudnić prawidłowe rozpoznanie sprawy na dalszych etapach postępowania.

Obecnie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają wymogu dotyczącego wykształcenia osoby powoływanej na funkcję rzecznika dyscyplinarnego. Art. 83 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela stanowi jedynie, że rzecznika dyscyplinarnego oraz co najmniej dwóch

jego zastępców powołuje organ, przy którym działa komisja dyscyplinarna, spośród pracowników urzędu obsługującego ten organ. Natomiast rzecznik dyscyplinarny wykonuje w postępowaniu wyjaśniającym i postępowaniu dyscyplinarnym czynności wymagające znajomości przepisów prawa materialnego i procesowego. Do jego zadań należy w szczególności prowadzenie postępowania wyjaśniającego, ocena, czy zachodzą podstawy do skierowania do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, prawidłowa kwalifikacja czynu, zbieranie i przeprowadzanie dowodów, sporządzanie wniosków i innych pism procesowych, udział w postępowaniu dyscyplinarnym przed komisją dyscyplinarną, a także podejmowanie czynności związanych z zaskarżaniem rozstrzygnięć. Czynności te mają istotne znaczenie zarówno dla ochrony praw nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, albo obwinionego, jak i dla prawidłowej realizacji celu postępowania dyscyplinarnego. W postępowaniu wyjaśniającym i postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym wobec nauczycieli odpowiednie zastosowanie znajdują wybrane przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), w szczególności dotyczące dowodów, przesłuchania świadków, biegłych, oraz innych czynności procesowych. Wymaga to od rzecznika dyscyplinarnego umiejętności prawidłowego stosowania tych regulacji z uwzględnieniem specyfiki odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się dodanie w art. 83 ustawy – Karta Nauczyciela ust. 2a, zgodnie z którym rzecznikiem dyscyplinarnym będzie mogła być wyłącznie osoba posiadająca wyższe wykształcenie prawnicze. Wymóg ten nie będzie dotyczył zastępców rzecznika dyscyplinarnego. Takie rozwiązanie pozwoli zapewnić, aby osoba kierująca pracą w zakresie postępowań wyjaśniających posiadała przygotowanie prawnicze, przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności organizacyjnej w zakresie powoływania zastępców rzecznika dyscyplinarnego. Projektowana zmiana nie będzie jednak miała zastosowania do rzeczników dyscyplinarnych powołanych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Rzecznicy dyscyplinarni niespełniający wymogu posiadania wyższego wykształcenia prawniczego będą mogli pełnić swoją funkcję nie dłużej jednak niż do czasu zakończenia kadencji komisji dyscyplinarnej, przy której zostali powołani. Rozwiązanie to ma charakter przejściowy i pozwoli uniknąć konieczności natychmiastowego odwoływania rzeczników dyscyplinarnych pełniących obecnie tę funkcję, a jednocześnie zapewni stopniowe dostosowanie składu osób pełniących funkcję rzecznika dyscyplinarnego do nowego wymagania. Wprowadzenie warunku posiadania wyższego wykształcenia prawniczego przez rzecznika dyscyplinarnego przyczyni się do podniesienia poziomu profesjonalizmu

postępowan wyjaśniających i dyscyplinarnych. Będzie sprzyjać prawidłowemu stosowaniu przepisów, trafniejszej ocenie zebranego materiału dowodowego, właściwemu formułowaniu zarzutów oraz ograniczeniu ryzyka uchybień proceduralnych mogących negatywnie wpływać na rzetelność postępowania. Projektowana zmiana będzie miała znaczenie gwarancyjne dla wszystkich uczestników postępowania, przyczyni się do zwiększenia rzetelności i sprawności postępowan prowadzonych wobec nauczycieli oraz wzmocni zaufanie do prawidłowości działań podejmowanych przez rzeczników dyscyplinarnych.

7) Określenie terminu na wszczęcie postępowania wyjaśniającego przez rzecznika dyscyplinarnego (art. 1 pkt 13 lit. a projektu ustawy – zmiana w zakresie art. 85 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela)

Projektowana zmiana stanowi realizację postulatu zgłoszonego w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano na potrzebę ustawowego określenia terminu, w jakim rzecznik dyscyplinarny powinien wszcząć postępowanie wyjaśniające po otrzymaniu polecenia organu, który go powołał. W obowiązującym stanie prawnym, zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, rzecznik dyscyplinarny powołany przy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wszczyna postępowanie wyjaśniające na polecenie organu, który go powołał. Przepis ten nie określa jednak terminu na dokonanie tej czynności. Jednocześnie § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. poz. 741) przewiduje jedynie, że postępowanie wyjaśniające powinno być prowadzone bez zbędnej zwłoki. Regulacja ta odnosi się do sposobu prowadzenia postępowania już po jego wszczęciu i nie ustanawia konkretnego terminu na jego wszczęcie. Przewodniczący komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji wskazywali, że brak terminu na wszczęcie postępowania wyjaśniającego powoduje, iż rzecznik dyscyplinarny może podjąć tę czynność dopiero po upływie kilku tygodni od dnia otrzymania polecenia. Taka zwłoka wykorzystuje istotną część pięciomiesięcznego terminu na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 85o ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, i sprzyja przewlekłości postępowania. Termin ten biegnie od dnia powzięcia przez organ, przy którym działa komisja dyscyplinarna pierwszej instancji, wiadomości o popełnieniu czynu, a nie od dnia wszczęcia postępowania wyjaśniającego. Ponadto, po wszczęciu postępowania wyjaśniającego rzecznik dyscyplinarny ma co do zasady niewiecej niż 3 miesiące na skierowanie do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wniosku o wszczęcie

postępowania dyscyplinarnego albo na wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego. Zwłoka na etapie wszczęcia postępowania wyjaśniającego zmniejsza zatem czas pozostający na przeprowadzenie czynności wyjaśniających, podjęcie przez rzecznika właściwego rozstrzygnięcia oraz dokonanie czynności na dalszych etapach postępowania w danej sprawie. Może ona również ograniczać możliwość rzetelnego rozpoznania środków zaskarżenia oraz prowadzić do konieczności podejmowania czynności pod presją upływu terminu, o którym mowa w art. 85o ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się nadanie art. 85 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela brzmienia, zgodnie z którym rzecznik dyscyplinarny powołany przy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wszczyna postępowanie wyjaśniające na polecenie organu, który go powołał, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego polecenia. Ustanowienie tego terminu będzie sprzyjało niezwłocznemu podjęciu pierwszych czynności w sprawie i pozwoli racjonalnie wykorzystać terminy przewidziane na kolejnych etapach postępowania. Projektowana regulacja nie zmienia przesłanek wszczęcia postępowania wyjaśniającego oraz zasad prowadzenia tego postępowania. Ma natomiast charakter organizacyjny i porządkujący, służący ograniczeniu ryzyka przewlekłości na początkowym etapie sprawy. Jej wprowadzenie przyczyni się do sprawniejszego prowadzenia postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych, a zarazem do wzmocnienia gwarancji procesowych uczestników postępowania przez zapewnienie, że czynności wyjaśniające będą podejmowane bez zbędnej zwłoki.

8) Wprowadzenie możliwości zawieszenia postępowania wyjaśniającego, w przypadku gdy o ten sam czyn wszczęto wobec nauczyciela postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia, na czas trwania tych postępowań (art. 1 pkt 13 lit. c projektu ustawy – dodanie w art. 85 ust. 3c–3e w ustawie – Karta Nauczyciela)

W projekcie ustawy proponuje się również zmianę polegającą na wprowadzeniu możliwości zawieszenia postępowania wyjaśniającego, w przypadku gdy o ten sam czyn wszczęto wobec nauczyciela postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia, na czas trwania tych postępowań. Powyższa zmiana została zaproponowana w związku z postulatem zgłoszonym w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Zwrócono uwagę, że rzetelne prowadzenie postępowania wyjaśniającego jest istotnie utrudnione, a niekiedy niemożliwe, gdy rzecznik dyscyplinarny nie dysponuje materiałem dowodowym pozostającym w dyspozycji organów ścigania. Dotyczy to w szczególności spraw, w których postępowanie karne albo postępowanie w sprawach

o wykroczenia dotyczy tego samego czynu, a czyn został popełniony poza szkołą, wobec czego istotnych dowodów nie można pozyskać w szkole i pozostają one w dyspozycji prokuratury albo Policji. W takich przypadkach kontynuowanie postępowania wyjaśniającego bez dostępu do istotnego materiału dowodowego utrudnia dokonanie pełnych i rzetelnych ustaleń faktycznych. W obowiązującym stanie prawnym możliwość zawieszenia postępowania z uwagi na równoległe prowadzone postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia została przewidziana dopiero na etapie postępowania dyscyplinarnego. Zgodnie bowiem z art. 85f ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, jeżeli zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania dyscyplinarnego lub jeżeli o ten sam czyn wszczęto postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia, przewodniczący składu orzekającego może wydać postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego na czas trwania przeszkody lub postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie przewidują natomiast analogicznego rozwiązania na etapie postępowania wyjaśniającego, mimo, że już na tym etapie ustalenie okoliczności sprawy może zależeć wyłącznie od dowodów znajdujących się w dyspozycji organów ścigania.

Z uwagi na powyższe, w art. 85 ustawy – Karta Nauczyciela proponuje się dodanie ust. 3c–3e, zgodnie z którymi, rzecznik dyscyplinarny, za zgodą organu, który go powołał, będzie mógł, w drodze postanowienia, zawiesić postępowanie wyjaśniające, jeżeli w sprawie o ten sam czyn wszczęto wobec nauczyciela postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia. Zawieszenie postępowania wyjaśniającego będzie następowało na czas trwania tych postępowań. Rozwiązanie to ma charakter fakultatywny, co pozwoli każdorazowo ocenić, czy równoległe prowadzone postępowanie oraz brak dostępu do istotnego materiału dowodowego rzeczywiście uzasadniają czasowe wstrzymanie czynności wyjaśniających. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania wyjaśniającego nauczycielowi, którego dotyczy to postępowanie, lub jego obrońcy będzie przysługiwało zażalenie do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, wnoszone za pośrednictwem rzecznika dyscyplinarnego, który wydał to postanowienie, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia. Powyższe rozwiązanie zapewni kontrolę zasadności zawieszenia postępowania wyjaśniającego i będzie stanowiło gwarancję ochrony praw nauczyciela, którego sprawa dotyczy. Ponadto, aby zapobiec nieuzasadnionemu przedłużaniu zawieszenia postępowania wyjaśniającego po ustaniu przyczyny jego zawieszenia, rzecznik dyscyplinarny będzie zobowiązany podjąć zawieszone postępowanie nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o prawomocnym zakończeniu postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia. Projektowana zmiana

umożliwi zatem czasowe wstrzymanie czynności wyjaśniających w sprawach, w których rzetelne ich prowadzenie wymaga oczekiwania na rozstrzygnięcie postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia oraz uzyskania materiału dowodowego pozostającego w dyspozycji prokuratury lub Policji. Pozwoli to uniknąć podejmowania przedwczesnych rozstrzygnięć na podstawie niepełnego materiału dowodowego. Powyższa zmiana przyczyni się do zwiększenia rzetelności postępowań, spójności ustaleń dokonywanych w sprawach dotyczących tego samego czynu oraz zachowania gwarancji procesowych nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające.

9) Przeniesienie obowiązku wyznaczania obrońcy z urzędu na przewodniczącego komisji dyscyplinarnej, w przypadku gdy rzecznik dyscyplinarny wnosi o orzeczenie kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4 ustawy – Karta Nauczyciela, a obwiniony nie ma obrońcy z urzędu (art. 1 pkt 16 lit. a projektu ustawy – zmiana w zakresie art. 85d ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym, tj. zgodnie z art. 85d ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, obowiązek wyznaczenia obrońcy z urzędu, w przypadku gdy rzecznik dyscyplinarny wnosi o orzeczenie kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4 ustawy – Karta Nauczyciela, tj. kary wydalenia z zawodu nauczyciela, a obwiniony nie ma obrońcy z wyboru, spoczywa na przewodniczącym składu orzekającego. Jednocześnie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela oraz rozporządzenia w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego, powierzają przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej istotne czynności organizacyjne związane z przygotowaniem sprawy do rozpoznania i zapewnieniem sprawnego przebiegu postępowania dyscyplinarnego. Do zadań przewodniczącego komisji dyscyplinarnej należy bowiem w szczególności wyznaczenie składu orzekającego w danej sprawie, w tym przewodniczącego składu orzekającego, wyznaczenie terminu rozprawy oraz protokolanta, zawiadomienie stron i uczestników postępowania o terminie rozprawy, a także zapewnienie sprawnego i zgodnego z obowiązującymi przepisami przebiegu postępowania dyscyplinarnego. Ponadto, jeżeli został wyznaczony obrońca z urzędu, przewodniczący komisji dyscyplinarnej niezwłocznie informuje o tym obwinionego. Z powyższych regulacji wynika, że czynności związane z zapewnieniem obwinionemu obrońcy z urzędu są obecnie rozdzielone między przewodniczącego komisji dyscyplinarnej i przewodniczącego składu orzekającego. Przewodniczący komisji dyscyplinarnej wykonuje zasadnicze czynności organizacyjne w sprawie, w tym zawiadamia uczestników postępowania oraz informuje obwinionego

o wyznaczeniu obrońcy z urzędu, natomiast samo wyznaczenie obrońcy z urzędu zostało przypisane przewodniczącemu składu orzekającego. Taki podział kompetencji może prowadzić do wątpliwości praktycznych, w szczególności co do właściwego momentu wyznaczenia obrońcy z urzędu oraz podmiotu odpowiedzialnego za sprawne zapewnienie obwinionemu prawa do obrony.

Z uwagi na powyższe oraz pojawiające się rozbieżności w praktyce komisji dyscyplinarnych, na które zwrócili uwagę przewodniczący komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, proponuje się zmianę art. 85d ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, polegającą na przeniesieniu obowiązku wyznaczania obrońcy z urzędu z przewodniczącego składu orzekającego na przewodniczącego komisji dyscyplinarnej, w przypadku gdy rzecznik dyscyplinarny wnosi o orzeczenie kary, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4 ustawy – Karta Nauczyciela, a obwiniony nie ma obrońcy z wyboru. Skoro przewodniczący komisji dyscyplinarnej odpowiada za organizację pracy komisji, wyznaczenie składu orzekającego, przygotowanie sprawy do rozpoznania, zawiadamianie uczestników postępowania oraz sprawny przebieg postępowania, zasadne jest, aby to on dokonywał także czynności polegającej na wyznaczeniu obrońcy z urzędu. Projektowane rozwiązanie umożliwi wcześniejsze zapewnienie obwinionemu obrony w sprawach zagrożonych najsurowszą karą dyscyplinarną, a jego obrońcy zapewni realny czas na zapoznanie się z aktami sprawy, przygotowanie stanowiska, złożenie ewentualnych wniosków dowodowych oraz podjęcie innych czynności służących ochronie praw obwinionego. Przeniesienie tej kompetencji na przewodniczącego komisji dyscyplinarnej będzie również spójne z obowiązkiem niezwłocznego poinformowania obwinionego o wyznaczeniu obrońcy z urzędu. Ponieważ czynność informacyjna została powierzona przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej, zasadne jest, aby ten sam podmiot był właściwy do wyznaczenia obrońcy z urzędu. Tak więc projektowana zmiana uporządkuje podział kompetencji między przewodniczącym komisji dyscyplinarnej a przewodniczącym składu orzekającego, wyeliminuje rozbieżności w praktyce komisji dyscyplinarnych, a przede wszystkim przyczyni się do sprawniejszego i wcześniejszego zapewnienia obwinionemu prawa do obrony w sprawach zagrożonych karą wydalenia z zawodu nauczyciela.

10) Wprowadzenie rozwiązań ograniczających zjawisko przewlekłości postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec nauczycieli (art. 1 pkt 17 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85e ust. 5 i 6 oraz dodanie w art. 85e ust. 5a i 7–10 w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają terminów, w jakich powinna odbyć się rozprawa przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji oraz odwoławczą komisją dyscyplinarną. Brak takiej regulacji powoduje, że w praktyce występują przypadki nadmiernie długiego oczekiwania na rozprawę zarówno w postępowaniu przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji, jak i w postępowaniu przed odwoławczą komisją dyscyplinarną. Wydłuża to czas trwania postępowań dyscyplinarnych oraz pozostawia obwinionego nauczyciela, dyrektora szkoły, a także całą społeczność szkolną w stanie długotrwałej niepewności. Obowiązujące przepisy nie przewidują również wystarczających instrumentów przeciwdziałających przewlekłości postępowania wynikającej z powtarzającego się usprawiedliwiania nieobecności na rozprawie przez obwinionego albo jego obrońcę. Zgodnie z obowiązującym obecnie art. 85e ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela nieusprawiedliwione niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje rozpoznania sprawy, natomiast w przypadku uznania ich niestawiennictwa za usprawiedliwione przewodniczący składu orzekającego, na podstawie art. 85e ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela, wydaje postanowienie o odroczeniu rozprawy i ustala jej nowy termin. Przy czym obowiązujące przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają jednak kryteriów, które pozwalają uznać dane niestawiennictwo na rozprawie za usprawiedliwione, ani nie przewidują rozwiązań pozwalających w określonych sytuacjach na prowadzenie rozprawy mimo usprawiedliwionej nieobecności obwinionego lub jego obrońcy. W konsekwencji powtarzające się usprawiedliwione nieobecności obwinionego lub jego obrońcy mogą prowadzić do wielokrotnego odraczania rozprawy i istotnego wydłużenia postępowania dyscyplinarnego.

Mając na uwadze powyższe, a także postulaty zgłaszane przez członków Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, którzy wskazywali na przypadki kilkuletnich postępowań dyscyplinarnych, w których nauczyciele pozostają w stanie znacznej niepewności co do swojej dalszej przyszłości zawodowej oraz nie mogą zmienić miejsca zatrudnienia w ramach systemu oświaty, w projekcie ustawy proponuje się wprowadzenie rozwiązań służących ograniczeniu przewlekłości postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec nauczycieli.

Po pierwsze, proponuje się zmianę art. 85e ust. 5 i 6 ustawy – Karta Nauczyciela oraz dodanie nowego ust. 5a w tym artykule. Zgodnie z projektowanym art. 85e ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela niestawiennictwo na rozprawie obwinionego lub jego obrońcy co do zasady nie będzie wstrzymywało rozpoznania sprawy, chyba że należycie usprawiedliwią oni swoją nieobecność albo skład orzekający z ważnych przyczyn uzna ich obecność za konieczną.

Jednocześnie w projektowanym art. 85e ust. 5a ustawy – Karta Nauczyciela zostały określone warunki należytego usprawiedliwienia niestawiennictwa. Będzie ono wymagało wskazania i uprawdopodobnienia wyjątkowych przyczyn uniemożliwiających stawiennictwo, a w przypadku choroby – przedstawienia zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego niemożność stawienia się na rozprawę. Celem tej regulacji jest zapewnienie, aby odroczenie rozprawy następowało w sytuacjach, w których nieobecność jest rzeczywiście uzasadniona okolicznościami uniemożliwiającymi udział w rozprawie, a nie wyłącznie na podstawie informacji o wystąpieniu okoliczności, która sama przez się nie przesądza o braku możliwości stawiennictwa. W przypadku uznania niestawiennictwa za należyte usprawiedliwione przewodniczący składu orzekającego, zgodnie z projektowanym art. 85e ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela, będzie wydawał postanowienie o odroczeniu rozprawy, ustalając jej nowy termin. Dodatkowo rozwiązanie zawarte w projektowanym art. 85e ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela ma przeciwdziałać sytuacjom, w których powtarzające się przedkładanie usprawiedliwień niestawiennictwa mogłoby prowadzić do przewlekłości postępowania lub stwarzać realne ryzyko przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej. W przypadku gdy całokształt okoliczności sprawy będzie wskazywał, że odroczenie rozprawy prowadziłoby do przewlekłości postępowania lub stwarzałoby realne ryzyko przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej, przewodniczący składu orzekającego będzie mógł postanowić o prowadzeniu rozprawy pod nieobecność obwinionego lub jego obrońcy. Zastosowanie tego rozwiązania nie jest uzależnione od określonej liczby nieobecności, co pozwoli na ocenę konkretnej sprawy z uwzględnieniem jej przebiegu, przyczyn kolejnych nieobecności, dotychczasowych odroczeń oraz rzeczywistego wpływu dalszego odroczenia na czas trwania postępowania dyscyplinarnego i możliwość jego zakończenia przed upływem terminu przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej. W projektowanym art. 85e ust. 8 ustawy – Karta Nauczyciela zostały określone natomiast przypadki, w których rozprawa nie będzie odraczana mimo należyte usprawiedliwione niestawiennictwa obwinionego albo jego obrońcy. Dotyczy to sytuacji:

- gdy nieobecny jest obwiniony, lecz na rozprawie stawiał się jego obrońca, chyba że skład orzekający uzna udział obwinionego za konieczny;
- gdy nieobecny jest obrońca, lecz obwiniony stawiał się na rozprawie i wyraził zgodę na jej prowadzenie bez udziału obrońcy, chyba że udział obrońcy jest obowiązkowy albo skład orzekający uzna jego udział w rozprawie za konieczny;
- gdy obwiniony ustanowił dwóch obrońców, a na rozprawie stawiał się co najmniej jeden z nich.

Powyższe rozwiązania umożliwią zatem prowadzenie rozprawy mimo należycie usprawiedliwionej nieobecności obwinionego albo jego obrońcy w przypadkach, w których możliwe jest prowadzenie postępowania dyscyplinarnego przy zachowaniu prawa obwinionego do obrony. Pozostawienie składowi orzekającemu możliwości uznania osobistego udziału obwinionego albo udziału jego obrońcy za konieczny oraz wyłączenie możliwości prowadzenia rozprawy bez obrońcy w przypadkach, w których jego udział jest obowiązkowy, będą bowiem służyć zachowaniu gwarancji procesowych obwinionego oraz wymogów rzetelnego rozpoznania sprawy.

Po drugie, w projektowanym art. 85e ust. 9 i 10 ustawy – Karta Nauczyciela proponuje się określenie terminów, w których powinna odbyć się odpowiednio rozprawa przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji oraz przed odwoławczą komisją dyscyplinarną. Rozprawa przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji będzie odbywała się nie później niż w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania wniosku rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Jeżeli akta sprawy zostaną przekazane rzecznikowi dyscyplinarnemu w celu uzupełnienia postępowania wyjaśniającego lub wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego – rozprawa będzie odbywała się nie później niż w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania akt sprawy po uzupełnieniu postępowania wyjaśniającego lub uzupełnionego wniosku rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Rozprawa przed odwoławczą komisją dyscyplinarną będzie odbywała się nie później niż w terminie 5 miesięcy od dnia otrzymania odwołania od orzeczenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Zaproponowane terminy określono z uwzględnieniem danych dotyczących średniego czasu oczekiwania na rozprawę w latach 2024 i 2025 oraz realnych możliwości organizacyjnych komisji dyscyplinarnych. Ich celem jest skrócenie czasu oczekiwania na rozprawę, przy jednoczesnym pozostawieniu komisjom dyscyplinarnym czasu niezbędnego do przygotowania sprawy do rozpoznania, zawiadomienia uczestników postępowania, wezwania świadków i biegłych oraz zapewnienia prawidłowego przebiegu rozprawy. Wprowadzenie proponowanych rozwiązań przyczyni się zatem do usprawnienia postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec nauczycieli, ograniczenia ryzyka ich przewlekłości oraz zwiększenia przewidywalności działań komisji dyscyplinarnych, przy jednoczesnym zachowaniu gwarancji procesowych obwinionego i wymogów rzetelnego rozpoznania sprawy.

11) Odstąpienie od obowiązku ustalania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w drodze zarządzenia, listy obrońców z urzędu dla komisji dyscyplinarnych przy wojewodach oraz odwoławczej komisji dyscyplinarnej

przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i nałożenie tego obowiązku na wojewodów i ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (art. 1 pkt 16 lit. a oraz art. 4 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85d ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym, tj. zgodnie z art. 85d ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, listę obrońców z urzędu ustala, w drodze zarządzenia, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania. Obecnie z listy tej wyznacza się obrońcę z urzędu obwinionemu nauczycielowi w przypadku, o którym mowa w art. 85d ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, tj. w przypadku gdy rzecznik dyscyplinarny wnosi o orzeczenie kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, a obwiniony nie ma obrońcy z wyboru. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ustala przy tym tę listę centralnie, także dla komisji dyscyplinarnych działających przy innych organach, tj. dla komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji przy wojewodach oraz dla odwoławczej komisji dyscyplinarnej przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Oznacza to, że listę obrońców z urzędu dla komisji dyscyplinarnych działających przy poszczególnych wojewodach oraz przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ustala obecnie organ inny niż ten, przy którym komisje te działają i który powołuje oraz odwołuje ich członków.

Z uwagi na powyższe, proponuje się odstąpienie od obowiązku ustalania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w drodze zarządzenia, listy obrońców z urzędu dla komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji przy wojewodach oraz odwoławczej komisji dyscyplinarnej przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, i powierzenie tego zadania odpowiednio wojewodom oraz ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W rezultacie listę obrońców z urzędu będzie ustalał organ, przy którym działa dana komisja dyscyplinarna – dla komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji działających przy wojewodach listę tę ustali właściwy wojewoda, a dla odwoławczej komisji dyscyplinarnej działającej przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – ten minister. Bez zmian pozostanie natomiast ustalanie listy obrońców z urzędu dla komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji oraz odwoławczej komisji dyscyplinarnej działających przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania, którą nadal będzie ustalał ten minister, jako organ, przy którym komisje te działają. Proponowane rozwiązanie jest spójne z obowiązującymi rozwiązaniami dotyczącymi powoływania i odwoływania członków komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji i odwoławczych komisji dyscyplinarnych. Zasadne jest, aby tak jak w przypadku członków komisji dyscyplinarnych, obrońców z urzędu również powoływał organ, przy którym działa dana komisja dyscyplinarna,

tj. właściwy wojewoda, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania oraz minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Powierzenie ustalania listy obrońców z urzędu tym samym organom, które powołują i odwołują członków komisji dyscyplinarnych pozwoli uniknąć sytuacji, w której skład danej komisji dyscyplinarnej oraz lista obrońców z urzędu działających przed tą komisją są ustalane przez różne organy. Ponadto ustalanie listy obrońców z urzędu przez organy, przy których działają poszczególne komisje dyscyplinarne, jest rozwiązaniem bardziej efektywnym organizacyjnie niż ustalanie tych list centralnie przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Organy, przy których działają poszczególne komisje dyscyplinarne, są bezpośrednio związane z ich funkcjonowaniem, dysponują wiedzą o potrzebach organizacyjnych danej komisji oraz mogą sprawniej aktualizować listy obrońców z urzędu. Powierzenie im tego zadania ograniczy obieg dokumentów między organami oraz usprawni ustalanie i aktualizowanie list obrońców z urzędu.

Jednocześnie, w art. 4 projektu ustawy uregulowano, że listy obrońców z urzędu ustalone przed dniem 1 września 2027 r. na podstawie dotychczasowych przepisów stosuje się do końca kadencji, na którą zostały ustalone. Przepis ten pozwoli utrzymać w mocy obowiązujące listy obrońców z urzędu do końca kadencji, na którą zostały ustalone, bez potrzeby ponownego ich ustalania wyłącznie z powodu zmiany organu właściwego do ich ustalenia.

12) Wprowadzenie procedury usuwania braków pisma wnoszonego w postępowaniu wyjaśniającym i dyscyplinarnym oraz usuwania braku upoważnienia dla obrońcy z wyboru (art. 1 pkt 16 lit. c projektu ustawy – dodanie w art. 85d ust. 7 i 8 w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym ustawa – Karta Nauczyciela zapewnia nauczycielowi, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, oraz obwinionemu w postępowaniu dyscyplinarnym prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie obrońcy (art. 85d ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela). Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają jednak trybu postępowania w sytuacji, gdy pismo w postępowaniu wyjaśniającym albo dyscyplinarnym wnosi obrońca z wyboru, a nie zostało przedłożone upoważnienie do działania w sprawie, jak również w sytuacji, gdy wniesione pismo zawiera braki, które uniemożliwiają nadanie mu biegu w postępowaniu. W szczególności ustawa nie wskazuje podmiotu właściwego do wezwania do usunięcia takich braków, terminu ich uzupełnienia oraz skutków ich nieusunięcia.

Projektowana zmiana stanowi realizację postulatu zgłoszonego w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano, że w praktyce brak wyraźnej podstawy prawnej do wezwania do uzupełnienia niepodpisanego pisma, niepełnego wniosku lub brakującego albo wadliwego upoważnienia dla obrońcy z wyboru powoduje wątpliwości co do skuteczności takich czynności. Dotyczy to w szczególności ustalenia, czy i w jakim trybie brak może zostać usunięty, czy pismo może wywoływać skutki procesowe przed jego uzupełnieniem oraz jakie skutki należy wiązać z nieusunięciem braku.

Brak wyraźnej regulacji może prowadzić do niejednolitej praktyki rzeczników dyscyplinarnych i przewodniczących komisji dyscyplinarnych. Niepewność co do postępowania z pismami dotkniętymi brakami formalnymi oraz z pismami wniesionymi przez obrońcę, którego umocowanie nie zostało wykazane lub budzi wątpliwości, utrudnia ocenę ich skuteczności oraz sprawne prowadzenie postępowania. Może również osłabiać przejrzystość gwarancji procesowych przysługujących nauczycielowi, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, albo obwinionemu.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się wprowadzenie regulacji określającej jednolity tryb usuwania braków. Zgodnie z projektowanym art. 85d ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela, jeżeli pismo wniesione w postępowaniu wyjaśniającym lub postępowaniu dyscyplinarnym zawiera braki, a brak jest tego rodzaju, że pismo nie może otrzymać biegu, albo brak polega na niezłożeniu upoważnienia do wykonywania czynności obrońcy, odpowiednio rzecznik dyscyplinarne albo przewodniczący komisji dyscyplinarnej będzie wzywał do usunięcia tych braków w terminie 7 dni. Ponadto w projektowanym art. 85d ust. 8 ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje się, że w przypadku usunięcia braku w wyznaczonym terminie pismo wywołuje skutki od dnia jego wniesienia. Rozwiązanie to pozwoli zachować ciągłość i skuteczność czynności procesowej, jeżeli brak zostanie usunięty w terminie. Natomiast w przypadku nieusunięcia braku w terminie pismo będzie uznawane za bezskuteczne, o czym należy pouczyć przy doręczeniu wezwania. Jednoznaczne określenie tych skutków wyeliminuje wątpliwości dotyczące statusu procesowego pism dotkniętych brakami. Projektowane rozwiązanie ma charakter porządkujący i gwarancyjny. Z jednej strony zapewnia możliwość usunięcia braków, przewiduje siedmiodniowy termin na ich uzupełnienie oraz obowiązek pouczenia o skutkach jego niedochowania. Z drugiej strony zapobiega sytuacji, w której rzecznik dyscyplinarne albo przewodniczący komisji dyscyplinarnej musiałby każdorazowo, bez wyraźnej podstawy ustawowej, ustalać skutki pisma wniesionego z uchybieniami formalnymi albo przez obrońcę, którego upoważnienie do obrony nie zostało wykazane. Regulacja ta pozwoli tym samym ujednolicić praktykę organów prowadzących

postępowanie i ograniczyć ryzyko sporów dotyczących skuteczności pism. Jednocześnie projektowana zmiana nie ogranicza prawa nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, ani obwinionego do korzystania z pomocy obrońcy z wyboru. Jej celem jest zapewnienie, aby czynności w postępowaniu były podejmowane przez osoby, których umocowanie zostało wykazane, oraz aby postępowanie toczyło się z poszanowaniem wymogów formalnych niezbędnych dla jego sprawności i przejrzystości. Ustalenie skutku usunięcia braku od dnia wniesienia pisma stanowi przy tym istotną gwarancję ochrony praw procesowych osoby, którą reprezentuje obrońca z wyboru. W rezultacie projektowana zmiana przyczyni się do zwiększenia pewności prawnej uczestników postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego, usprawnienia pracy rzeczników dyscyplinarnych i komisji dyscyplinarnych oraz zapewnienia jednolitego i przejrzystego postępowania z pismami dotkniętymi brakami. Pozwoli również zachować równowagę między sprawnością postępowania a ochroną prawa do obrony.

13) Wprowadzenie możliwości prowadzenia rozprawy po przerwie w dalszym ciągu i wyznaczenia nowego członka składu orzekającego, w przypadku odwołania członka, śmierci, albo długotrwalej nieobecności członka spowodowanej chorobą, a za zgodą rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego również w przypadku wyłączenia członka składu orzekającego od udziału w rozprawie (art. 1 pkt 17 lit. d projektu ustawy – dodanie w art. 85e ust. 11–14 w ustawie – Karta Nauczyciela)

Zgodnie z § 27 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. poz. 741), przewodniczący składu orzekającego może przerwać rozprawę z ważnych powodów na czas nie dłuższy niż 21 dni. Jeżeli po przerwie skład orzekający uległ zmianie albo upłynęło więcej niż 21 dni, rozprawę prowadzi się od początku, chyba że rzecznik dyscyplinarny i obwiniony wyrażą zgodę na jej prowadzenie w dalszym ciągu. Regulacja ta może prowadzić do ponownego przeprowadzenia rozprawy, w tym czynności dowodowych już prawidłowo wykonanych, mimo że przerwa w rozprawie lub zmiana jednego z członków składu orzekającego nastąpiła z przyczyn obiektywnych i niezależnych od stron postępowania. W praktyce wiąże się to z koniecznością ponownego wzywania uczestników postępowania i świadków oraz może istotnie wydłużać postępowanie dyscyplinarne.

Z uwagi na powyższe, a także w związku z postulatami zgłaszanymi w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, w projekcie ustawy proponuje się wprowadzenie rozwiązań umożliwiających bardziej elastyczne prowadzenie rozprawy po przerwie. Przewiduje się bowiem, że przewodniczący składu orzekającego będzie mógł przerwać rozprawę z ważnej przyczyny na czas nie dłuższy niż 42 dni. Wydłużenie maksymalnego okresu przerwy ma umożliwić kontynuowanie rozpoczętej rozprawy w przypadkach przejściowych przeszkód organizacyjnych lub faktycznych, bez konieczności rozpoczynania jej od początku wyłącznie z powodu upływu czasu przerwy. Jednocześnie zakłada się, że rozprawę przerwana prowadzi się po przerwie w dalszym ciągu, a od początku – jeżeli skład orzekający uległ zmianie albo przewodniczący składu orzekającego uzna to za konieczne. Rozwiązanie to ustanawia zasadę kontynuacji rozprawy po przerwie, gdy zachowana jest ciągłość składu orzekającego, a zarazem pozostawia przewodniczącemu możliwość zarządzenia prowadzenia jej od początku, jeżeli będzie wymagał charakter sprawy, zakres przeprowadzonych dowodów lub potrzeba zapewnienia rzetelnego rozpoznania sprawy. Pozwoli to każdorazowo uwzględnić znaczenie dowodów, które zostały przeprowadzone przed przerwą, oraz zagwarantować prawidłową ocenę całokształtu materiału dowodowego. Niezależnie od tej zasady proponuje się wprowadzenie szczególnego rozwiązania pozwalającego na wyznaczenie nowego członka składu orzekającego i prowadzenie rozprawy po przerwie w dalszym ciągu w przypadku, gdy zmianie uległ jeden z członków składu orzekającego z powodów, o których mowa w art. 79 ust. 1–3 ustawy – Karta Nauczyciela (tj. odwołania z funkcji członka komisji dyscyplinarnej lub jego śmierci) albo z powodu długotrwałej nieobecności spowodowanej chorobą. W takich przypadkach przewodniczący komisji dyscyplinarnej będzie mógł wyznaczyć do składu orzekającego innego członka komisji, a rozprawę będzie można prowadzić po przerwie w dalszym ciągu. Zmiana składu następuje wówczas wskutek okoliczności niezależnych od stron i co do zasady nieprzewidywalnych. Automatyczne prowadzenie rozprawy od początku mogłoby zatem prowadzić do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania, zwłaszcza w sprawach wymagających przeprowadzenia licznych dowodów lub kilku terminów rozprawy. Rozwiązanie to nie wyłącza możliwości prowadzenia rozprawy od początku, jeżeli przewodniczący składu orzekającego uzna, że jest to konieczne dla prawidłowego rozpoznania sprawy. Ponadto w projekcie ustawy proponuje się wprowadzenie możliwości wyznaczenia nowego członka składu orzekającego i prowadzenia rozprawy po przerwie w dalszym ciągu, za zgodą rzecznika dyscyplinarnego oraz obwinionego, jeżeli zmianie uległ jeden z członków składu orzekającego z powodów, o których mowa w art. 82 ust. 1 i 2 ustawy – Karta

Nauczyciela, tj. w związku z wyłączeniem członka składu orzekającego od udziału w rozpoznawaniu sprawy. W tym przypadku wymóg uzyskania zgody rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego ma charakter gwarancyjny. Umożliwia im bowiem żądanie prowadzenia rozprawy od początku, jeżeli w ich ocenie kontynuowanie jej po zmianie składu mogłoby nie zapewniać pełnej realizacji prawa do obrony albo rzetelnego rozpoznania sprawy. Jednocześnie, gdy strony zgodnie akceptują kontynuowanie rozprawy, rozwiązanie pozwoli uniknąć powtarzania prawidłowo przeprowadzonych czynności dowodowych.

Projektowane rozwiązania zachowują właściwą równowagę między potrzebą sprawnego prowadzenia postępowania dyscyplinarnego a koniecznością zapewnienia obwinionemu prawa do obrony oraz rozpoznania sprawy przez prawidłowo ukształtowany i bezstronny skład orzekający. Nie ograniczają one możliwości rozpoczęcia rozprawy od początku w sprawach, w których będzie to konieczne dla wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. Jednocześnie ograniczą ryzyko przewlekłości oraz pozwolą na bardziej racjonalne wykorzystanie czynności przeprowadzonych przed przerwą. W konsekwencji projektowana zmiana przyczyni się do usprawnienia postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec nauczycieli, przy zachowaniu standardów rzetelnego postępowania.

14) Zmiany w zakresie przesłuchania świadka w postępowaniu wyjaśniającym i dyscyplinarnym, w tym świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 18. roku życia (art. 1 pkt 19 lit. a, pkt 21 lit. b projektu ustawy – dodanie w art. 85g ust. 2a–2c oraz w art. 85h ust. 6a w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym art. 85g ustawy – Karta Nauczyciela określa podstawowe zasady przeprowadzania dowodów w postępowaniu wyjaśniającym i postępowaniu dyscyplinarnym. W postępowaniu wyjaśniającym dowody przeprowadza rzecznik dyscyplinarny, a w postępowaniu dyscyplinarnym – komisja dyscyplinarna. Rzecznik dyscyplinarny albo komisja dyscyplinarna mogą w szczególności przesłuchiwać świadków oraz zbierać i przeprowadzać wszelkie dowody konieczne dla wyjaśnienia sprawy. W zakresie nieuregulowanym odmiennie w ustawie – Karta Nauczyciela stosuje się odpowiednio wskazane przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, w tym przepisy określające podstawowe zasady prowadzenia przesłuchań. Przy czym w przypadku przesłuchania świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 18. roku życia, ustawa – Karta Nauczyciela określa szczególne zasady przesłuchania, ustanawiając dalej idące gwarancje ochronne związane z wiekiem i sytuacją takiego świadka. Art. 85h ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje bowiem ograniczenie liczby jego przesłuchań, wyłączenie obecności

nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, albo obwinionego, obowiązkową obecność psychologa oraz prawo obrońcy do udziału w tej czynności.

Obowiązujące przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie zawierają jednak podstawy do przeprowadzenia przesłuchania świadka na odległość przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jednoczesny bezpośredni przekaz obrazu i dźwięku. Brak takiej rozwiązania może utrudniać sprawne prowadzenie postępowania w przypadku, gdy osobiste stawienie świadka jest niemożliwe lub znacznie utrudnione, w szczególności z powodu choroby, znacznej odległości od miejsca przeprowadzenia czynności, pobytu za granicą albo innych przeszkód faktycznych lub organizacyjnych. W konsekwencji może dochodzić do odraczania czynności dowodowych lub rozpraw, a tym samym do wydłużania postępowania. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają również w sposób jednoznaczny skutków sytuacji, w których przesłuchanie świadka na rozprawie nie może zostać przeprowadzone. Dotyczy to zarówno przypadków, w których świadek był uprzednio przesłuchany w postępowaniu wyjaśniającym, jak i przypadków, w których taki dowód nie został wcześniej przeprowadzony. Brak wyraźnej regulacji w tym zakresie powoduje wątpliwości co do możliwości wykorzystania na rozprawie protokołu wcześniejszego przesłuchania albo pominięcia dowodu z zeznań świadka, którego przesłuchanie jest obiektywnie niemożliwe. Ponadto przepisy nie określają zadań psychologa obecnego przy przesłuchaniu świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 18. roku życia, ani nie przewidują sporządzenia przez niego opinii o przebiegu tej czynności.

Z uwagi na powyższe, a także w związku z postulatami zgłoszonymi w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, w projekcie ustawy proponuje się uzupełnienie regulacji dotyczących przesłuchania świadka, w tym świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 18. roku życia.

Projektowany art. 85g ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela umożliwi rzecznikowi dyscyplinarnemu albo komisji dyscyplinarnej przesłuchanie świadka przy użyciu urządzeń technicznych pozwalających na przeprowadzenie tej czynności na odległość, z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, jeżeli świadek nie może stawić się osobiście. Rozwiązanie to będzie miało charakter fakultatywny i będzie stosowane z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy oraz możliwości zapewnienia prawidłowego przebiegu czynności. Jednoczesny przekaz obrazu i dźwięku pozwoli na zadawanie świadkowi pytań, obserwowanie sposobu składania zeznań oraz bieżące reagowanie na przebieg przesłuchania. Wprowadzenie tej możliwości ograniczy konieczność odraczania czynności wyłącznie z powodu braku możliwości osobistego stawienia świadka.

Projektowany art. 85g ust. 2b ustawy – Karta Nauczyciela będzie dotyczył sytuacji, w której świadek został uprzednio przesłuchany w postępowaniu wyjaśniającym. Jeżeli świadek bezpodstawnie odmawia zeznań, zeznaje odmiennie niż poprzednio albo oświadcza, że pewnych okoliczności nie pamięta, a także gdy nie można mu doręczyć wezwania na rozprawę albo mimo wezwania nie stawia się na rozprawę, albo przebywa za granicą, i nie jest możliwe jego przesłuchanie na odległość albo gdy świadek zmarł, komisja dyscyplinarna będzie mogła odczytać na rozprawie protokół jego przesłuchania sporządzony w postępowaniu wyjaśniającym. Rozwiązanie to umożliwi wykorzystanie materiału dowodowego prawidłowo zgromadzonego na wcześniejszym etapie postępowania, przy jednoczesnym zachowaniu oceny jego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Z kolei projektowany art. 85g ust. 2c ustawy – Karta Nauczyciela będzie miał zastosowanie, gdy świadek nie był przesłuchiwany w postępowaniu wyjaśniającym, i jednocześnie nie można mu doręczyć wezwania na rozprawę, albo, mimo wezwania nie stawia się na rozprawę, albo przebywa on za granicą, i nie jest możliwe jego przesłuchanie na odległość albo gdy świadek zmarł. W takim przypadku komisja dyscyplinarna będzie mogła odstąpić od przeprowadzenia dowodu z zeznań tego świadka. Przepis ten nie będzie dotyczył sytuacji, w której protokół wcześniejszego przesłuchania świadka znajduje się w aktach sprawy – w takim przypadku zastosowanie znajdzie projektowany art. 85g ust. 2b ustawy – Karta Nauczyciela. Rozróżnienie tych dwóch przypadków pozwoli z jednej strony wykorzystać już zgromadzony materiał dowodowy, a z drugiej uniknąć sytuacji, w której obiektywna niemożność przeprowadzenia dowodu, który nie został wcześniej utrwalony, uniemożliwia zakończenie postępowania. Przy podejmowaniu decyzji o odczytaniu protokołu albo odstąpieniu od przeprowadzenia dowodu komisja dyscyplinarna będzie obowiązana uwzględniać znaczenie danego dowodu dla rozstrzygnięcia oraz potrzebę zapewnienia obwinionemu prawa do obrony i rzetelnego rozpoznania sprawy.

Natomiast w projektowanym art. 85h ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela zostanie doprecyzowana rola psychologa obecnego przy przesłuchaniu świadka, o którym mowa w art. 85h ust. 1 i 4 ustawy – Karta Nauczyciela. Zgodnie z projektowanym przepisem, po przeprowadzeniu przesłuchania psycholog będzie sporządzał pisemną opinię o jego przebiegu, uwzględniając w szczególności, czy świadek był w stanie zrozumieć zadawane pytania i trafnie opisać zdarzenia oraz czy nie był poddawany sugestiom co do udzielanych odpowiedzi. Opinia psychologa będzie miała charakter pomocniczy. Nie będzie zastępowała oceny dowodu z zeznań świadka dokonywanej przez rzecznika dyscyplinarnego albo komisję dyscyplinarną, lecz dostarczy informacji istotnych dla oceny warunków, w których zeznania zostały złożone. Projektowane zmiany mają znaczenie zarówno organizacyjne, jak

i gwarancyjne. Z jednej strony umożliwią sprawniejsze prowadzenie postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych przez wykorzystanie przesłuchania świadka na odległość oraz jednoznaczne określenie dalszego postępowania w razie niemożności przesłuchania świadka na rozprawie. Z drugiej strony zwiększą wartość dowodową przeprowadzonej czynności przez wprowadzenie obowiązku sporządzenia opinii o przebiegu przesłuchania świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 18. roku życia. W rezultacie projektowane regulacje przyczynią się do bardziej sprawnego i rzetelnego prowadzenia postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych, ograniczą ryzyko przewlekłości tych postępowań oraz zapewnią jasne zasady wykorzystania dowodu z zeznań świadka albo odstąpienia od jego przeprowadzenia.

15) Zaktualizowanie treści art. 85i ustawy – Karta Nauczyciela w zakresie odpowiedniego stosowania w postępowaniu wyjaśniającym i dyscyplinarnym dodatkowych przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz zaktualizowanie treści art. 85i ustawy – Karta Nauczyciela o zmiany wprowadzone w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691) w zakresie doręczeń (art. 1 pkt 22 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85i ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym art. 85i ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje odpowiednie stosowanie w postępowaniu wyjaśniającym i postępowaniu dyscyplinarnym wybranych przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Z kolei art. 85i ust. 3 tej ustawy zawiera odesłanie do przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w zakresie doręczeń. Zakres obu odesłań wymaga dostosowania do aktualnego stanu prawnego oraz uzupełnienia o regulacje, których odpowiednie stosowanie jest potrzebne dla sprawnego i rzetelnego prowadzenia postępowań dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Potrzeba projektowanej zmiany wynika również z postulatów zgłoszonych w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano na celowość jednoznacznego objęcia odesłaniem przepisów, które mają znaczenie dla pozyskiwania informacji i dokumentów, prowadzenia czynności dowodowych, organizacji rozprawy oraz korzystania z dokumentów i protokołów w toku postępowania. Jednocześnie zmiany w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego dotyczące doręczeń, w tym

doręczeń elektronicznych, wymagają aktualizacji odesłania zawartego w art. 85i ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się zmiany w zakresie art. 85i ustawy – Karta Nauczyciela. Zmiany mają charakter dostosowujący, porządkujący i uzupełniający. Ich celem jest zapewnienie spójności ustawy – Karta Nauczyciela z aktualnym brzmieniem poszczególnych regulacji wynikających z ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

W zakresie art. 85i ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela proponuje się uzupełnienie odesłania do przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego o dodatkowe regulacje dotyczące obowiązku udzielania pomocy organom prowadzącym postępowanie, przeprowadzania czynności w przypadku ustanowienia więcej niż jednego obrońcy, przeprowadzania dowodów z urzędu, prawa nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, oraz obwinionego do składania wyjaśnień, zakazu przesłuchiwania mediatora co do okoliczności objętych mediacją oraz zasad odczytywania i ujawniania protokołów i dokumentów na rozprawie.

Dodanie odesłania do art. 15 § 2 i 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego zapewni organom prowadzącym postępowanie podstawę do żądania, w granicach wynikających z tych przepisów i z charakteru danego postępowania – pomocy niezbędnej do dokonania czynności procesowych. Ma to znaczenie zwłaszcza w razie potrzeby uzyskania dokumentacji, informacji lub wyjaśnień od instytucji państwowych i samorządowych, a w uzasadnionych przypadkach także od innych podmiotów. Rozwiązanie to pozwoli ograniczyć trudności związane z gromadzeniem materiału niezbędnego do wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. Natomiast dodanie art. 117a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego umożliwi sprawne przeprowadzanie czynności procesowych, jeżeli uczestnik postępowania korzysta z więcej niż jednego obrońcy. W takim przypadku niestawiennictwo jednego z ustanowionych obrońców nie będzie samo w sobie uzasadniało odroczenia czynności, jeżeli w czynności uczestniczy co najmniej jeden obrońca, a udział nieobecnej osoby nie jest obowiązkowy.

Istotne znaczenie ma również uzupełnienie odesłania o art. 167 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Przepis ten potwierdza możliwość przeprowadzania dowodów zarówno na wniosek stron, jak i z urzędu. W postępowaniu wyjaśniającym i postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym wobec nauczycieli ma to szczególne znaczenie, ponieważ rzecznik dyscyplinarny oraz komisja dyscyplinarna powinni mieć możliwość

wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy, także wtedy, gdy przeprowadzenie określonego dowodu jest niezbędne dla prawidłowego rozstrzygnięcia, mimo że strona nie zgłosiła odpowiedniego wniosku dowodowego. Z kolei uzupełnienie odesłania o art. 175 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego ma na celu wzmocnienie gwarancji procesowych nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, oraz obwinionego. Odpowiednie stosowanie tego przepisu zapewni im prawo do składania wyjaśnień, w tym prawo do odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania albo odmowy składania wyjaśnień, po uprzednim pouczeniu o tych uprawnieniach. Osoba obecna przy czynnościach dowodowych będzie mogła również składać wyjaśnienia co do każdego przeprowadzanego dowodu. Natomiast dodanie odesłania do art. 178a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego jest związane z projektowanym wprowadzeniem mediacji do postępowania dotyczącego odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Przepis ten ustanawia zakaz przesłuchiwania mediatora co do faktów, o których dowiedział się od uczestników w związku z prowadzeniem mediacji, z wyjątkiem informacji dotyczących najpoważniejszych przestępstw wskazanych w przepisach prawa karnego. Odpowiednie stosowanie tej regulacji wzmocni poufność mediacji i zaufanie jej uczestników, a zarazem zapobiegnie wykorzystywaniu mediatora jako źródła dowodowego w odniesieniu do informacji uzyskanych w toku mediacji.

W celu uporządkowania zasad korzystania z protokołów i dokumentów na rozprawie proponuje się również uzupełnienie odesłania o art. 392, art. 393 § 1–3, art. 394 § 2 oraz art. 394a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Przepisy te dotyczą warunków odczytywania protokołów przesłuchań, dokumentów urzędowych i prywatnych oraz innych materiałów utrwalonych w aktach sprawy, a także zasad odczytywania ich na wniosek uczestnika, który nie miał możliwości zapoznania się z ich treścią, albo gdy organ uzna to za niezbędne. Wskazują one również osobę uprawnioną do odczytania protokołu lub dokumentu na rozprawie. Uzupełnienie odesłania pozwoli komisjom dyscyplinarnym prowadzić postępowanie dowodowe w sposób bardziej sprawny, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady bezpośredniości oraz prawa uczestników do zapoznania się z materiałem sprawy i wypowiedzenia się co do jego treści.

Ponadto konieczne jest zaktualizowanie odesłania do przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego dotyczących doręczeń. Zmiana uwzględni aktualny model doręczeń, w tym regulacje odnoszące się do doręczania pism na adres do doręczeń elektronicznych, doręczania wydruku pisma utrwalonego w postaci elektronicznej, ustalania dnia doręczenia korespondencji elektronicznej oraz obowiązku zawiadamiania organu

o zmianie adresu. Dostosowanie odesłania ograniczy wątpliwości dotyczące skuteczności doręczeń, ułatwi prawidłowe zawiadamianie uczestników postępowania o czynnościach procesowych i będzie sprzyjać dotrzymywaniu terminów procesowych. Projektowana zmiana zapewni zatem bardziej kompletny i aktualny katalog przepisów stosowanych odpowiednio w postępowaniu wyjaśniającym i dyscyplinarnym prowadzonym wobec nauczycieli. Ułatwi pozyskiwanie materiału niezbędnego do wyjaśnienia sprawy, uporządkuje zasady przeprowadzania czynności i korzystania z dowodów, wzmocni gwarancje procesowe nauczyciela oraz obwinionego, a także poprawi skuteczność doręczeń. W konsekwencji zmiany przyczynią się do zwiększenia sprawności, rzetelności i przewidywalności postępowań dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

16) Uregulowanie w ustawie – Karta Nauczyciela, jakie okoliczności komisja dyscyplinarna pierwszej instancji powinna wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy oraz jakie czynności powinna powtórzyć lub uzupełnić, w przypadku gdy odwoławcza komisja dyscyplinarna wyda orzeczenie uchylające orzeczenie komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji i przekazać sprawę tej komisji do ponownego rozpoznania (art. 1 pkt 24 projektu ustawy – zmiana w art. 85l ust. 1 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym, tj. zgodnie z art. 85l ust. 1 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela, odwoławcza komisja dyscyplinarna, uchylając zaskarżone orzeczenie i przekazując sprawę komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, może wskazać, jakie okoliczności komisja ta powinna wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy. Oznacza to, że odwoławcza komisja dyscyplinarna nie ma obowiązku wskazania komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, jakie okoliczności powinny zostać ponownie przeanalizowane ani jakie czynności dowodowe lub procesowe powinny zostać powtórzone albo uzupełnione. W praktyce może to powodować wątpliwości co do zakresu ponownego rozpoznania sprawy, a także prowadzić do niejednolitej praktyki komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji po przekazaniu im sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się zmianę art. 85l ust. 1 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela, polegającą na zobowiązaniu odwoławczej komisji dyscyplinarnej, aby w przypadku uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji do ponownego rozpoznania wskazała, jakie okoliczności komisja ta powinna wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy oraz jakie czynności powinna powtórzyć lub uzupełnić. Projektowane rozwiązanie odpowiada postulatowi

zgłaszanym w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Zwrócono uwagę, że brak jednoznacznych wskazań co do zakresu ponownego rozpoznania sprawy może prowadzić do powielania uchybień będących podstawą uchylenia orzeczenia albo do prowadzenia całego postępowania dowodowego, także w zakresie, który nie miał wpływu na uchylenie orzeczenia. Wskazanie przez odwoławczą komisję dyscyplinarną okoliczności wymagających uwzględnienia oraz czynności, które należy powtórzyć lub uzupełnić, ułatwi komisjom dyscyplinarnym pierwszej instancji ponowne rozpoznanie sprawy. Komisja dyscyplinarna pierwszej instancji będzie mogła skoncentrować się na tych elementach postępowania, które były przyczyną uchylenia orzeczenia albo wymagają dodatkowego wyjaśnienia. Rozwiązanie to ograniczy ryzyko ponownego popełnienia tych samych błędów oraz pozwoli uniknąć zbędnego powtarzania czynności dowodowych, które nie są konieczne dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Projektowana zmiana przyczyni się zatem do sprawniejszego i bardziej rzetelnego prowadzenia postępowań dyscyplinarnych po uchyleniu orzeczenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Będzie również sprzyjała ograniczeniu przewlekłości postępowań oraz zwiększeniu przewidywalności dalszego toku sprawy. Należy jednocześnie podkreślić, że wskazania odwoławczej komisji dyscyplinarnej nie będą mogły dotyczyć merytorycznego rozpoznania sprawy. Zgodnie bowiem z art. 85a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela komisje dyscyplinarne są niezależne w zakresie orzekania.

17) Wprowadzenie możliwości sprostowania w każdym czasie oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych w orzeczeniu lub postanowieniu lub w ich uzasadnieniu (art. 1 pkt 25 projektu ustawy – dodanie art. 85la w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym przepisy rozdziału 10 ustawy – Karta Nauczyciela nie regulują trybu sprostowania oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych w orzeczeniu lub postanowieniu komisji dyscyplinarnej lub w ich uzasadnieniu. Brak takiej regulacji powoduje wątpliwości, czy i w jakim trybie komisja dyscyplinarna może skorygować omyłki niemające wpływu na merytoryczną treść rozstrzygnięcia, takie jak błędnie wpisane imię lub nazwisko, oczywista omyłka w dacie, numerze sprawy, oznaczeniu przepisu, wyliczeniu, albo inny oczywisty błąd redakcyjny lub rachunkowy. W praktyce nawet oczywista omyłka w treści orzeczenia, postanowienia albo ich uzasadnienia może powodować trudności w prawidłowym odczytaniu rozstrzygnięcia, jego wykonaniu, doręczeniu, odnotowaniu w dokumentacji albo wykorzystaniu w dalszym toku postępowania. Brak wyraźnej podstawy prawnej do dokonania

sprostowania może natomiast prowadzić do niejednolitej praktyki komisji dyscyplinarnych oraz do niepotrzebnych wątpliwości po stronie uczestników postępowania.

Z uwagi na powyższe proponuje się dodanie w ustawie – Karta Nauczyciela art. 85la, który umożliwi sprostowanie w każdym czasie oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych w orzeczeniu lub postanowieniu albo w ich uzasadnieniu. Sprostowania będzie dokonywał organ, który popełnił omyłkę. Jeżeli natomiast postępowanie będzie toczyło się przed odwoławczą komisją dyscyplinarną, komisja ta będzie mogła z urzędu sprostować orzeczenie lub postanowienie komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji lub ich uzasadnienie. Sprostowanie będzie następowało w drodze postanowienia. Na postanowienie w przedmiocie sprostowania wydane przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji albo odwoławczą komisję dyscyplinarną będzie przysługiwało zażalenie do tej komisji, która wydała zaskarżone postanowienie, z tym że będzie ono rozpatrywane w innym składzie orzekającym. Zapewni to uczestnikom postępowania możliwość kontroli prawidłowości dokonanej korekty. Projektowana zmiana ma charakter porządkujący. Jej celem nie jest umożliwienie zmiany merytorycznej treści orzeczenia lub postanowienia, lecz wyłącznie usunięcie oczywistych błędów, które są widoczne, niezamierzone i nie wpływają na istotę rozstrzygnięcia. Sprostowanie nie będzie więc mogło prowadzić do zmiany ustaleń faktycznych, oceny prawnej czynu, rodzaju orzeczonej kary ani rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. Wprowadzenie tej instytucji usunie wątpliwości występujące obecnie w praktyce komisji dyscyplinarnych, ujednolici sposób postępowania w przypadku stwierdzenia oczywistych omyłek oraz zwiększy pewność prawną uczestników postępowania. Rozwiązanie to jest wzorowane na instytucjach znanych innym procedurom, w których dopuszcza się sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych w rozstrzygnięciach albo ich uzasadnieniach. Projektowana zmiana przyczyni się do usprawnienia postępowań dyscyplinarnych, a także zapewni jednolitą praktykę komisji dyscyplinarnych w zakresie korygowania oczywistych omyłek.

18) Rezygnacja z obowiązku każdorazowego przekazywania przez odwoławczą komisję dyscyplinarną sprawy do ponownego rozpatrzenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, w przypadku wznowienia postępowania dyscyplinarnego, jeżeli przyczyny wznowienia dotyczą postępowania przed odwoławczą komisją dyscyplinarną (art. 1 pkt 26 lit. d i e projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85n ust. 8 i 9 ustawy – Karta Nauczyciela)

Obecnie art. 85n ust. 8 ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje, że po wydaniu postanowienia o wznowieniu postępowania dyscyplinarnego odwoławcza komisja dyscyplinarna uchyla

prawomocne orzeczenie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, niezależnie od tego, na jakim etapie postępowania wystąpiła przyczyna wznowienia. Rozwiązanie to znajduje uzasadnienie w sytuacji, gdy przyczyny wznowienia dotyczą postępowania przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji, np. gdy zachodzi potrzeba ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego albo usunięcia uchybień powstałych na tym etapie. Natomiast nie znajduje jednak uzasadnienia w przypadkach, w których przyczyna wznowienia dotyczy wyłącznie postępowania przed odwoławczą komisją dyscyplinarną. Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy uchybienie uzasadniające wznowienie postępowania powstało dopiero na etapie postępowania odwoławczego, np. skład odwoławczej komisji dyscyplinarnej nie odpowiadał warunkom określonym w art. 81 ust. 2–4 ustawy – Karta Nauczyciela albo zasiadała w niej osoba podlegająca wyłączeniu. W takich przypadkach ponowne rozpoznanie sprawy przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji nie służy usunięciu przyczyny wznowienia, ponieważ przyczyna ta nie dotyczyła postępowania przed tą komisją. Może prowadzić natomiast do nieuzasadnionego wydłużenia postępowania oraz ponownego angażowania komisji pierwszej instancji, stron i uczestników postępowania, mimo że postępowanie przed tą komisją nie było dotknięte uchybieniem stanowiącym podstawę wznowienia.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się rezygnację z obowiązku każdorazowego przekazywania przez odwoławczą komisję dyscyplinarną sprawy do ponownego rozpatrzenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji po wznowieniu postępowania. Jeżeli przyczyna wznowienia będzie dotyczyła wyłącznie postępowania przed odwoławczą komisją dyscyplinarną, sprawa będzie mogła zostać ponownie rozpoznana przez odwoławczą komisję dyscyplinarną, bez konieczności przekazywania jej komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Projektowane rozwiązanie pozwoli na racjonalne ukształtowanie dalszego toku postępowania po jego wznowieniu, bowiem sprawa będzie ponownie rozpoznawana przez tę komisję, której postępowania dotyczyła przyczyna wznowienia, i tym samym przyczyni się do skrócenia czasu trwania postępowań dyscyplinarnych.

Konsekwencją projektowanej zmiany w art. 85n ust. 8 ustawy – Karta Nauczyciela jest zmiana dostosowująca i porządkująca w ust. 9 tego artykułu. W projektowanym brzmieniu art. 85n ust. 9 ustawy – Karta Nauczyciela przesądza się, że po ponownym rozpatrzeniu sprawy komisja dyscyplinarna, która wydała prawomocne orzeczenie w sprawie, w której dochodzi do wznowienia, orzeka co do istoty sprawy w innym składzie orzekającym albo umarza postępowanie dyscyplinarne, a przepisy art. 85k i art. 85m ustawy – Karta Nauczyciela

dotyczące odwoływania się do odwoławczej komisji dyscyplinarnej albo do sądu apelacyjnego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych stosuje się odpowiednio. Zmiana ta porządkuje sposób prowadzenia postępowania po jego wznowieniu w przypadku gdy dochodzi do ponownego rozpoznania sprawy przez odwoławczą komisję dyscyplinarną, jeżeli przyczyny wznowienia dotyczą wyłącznie postępowania przed tą komisją. Jednocześnie jednoznacznie wskazuje się na konieczność ponownego rozpoznania sprawy w innym składzie orzekającym oraz zachowuje właściwy dla danego rozstrzygnięcia tryb jego kontroli przez odpowiednie stosowanie art. 85k i art. 85m ustawy – Karta Nauczyciela. Projektowana zmiana art. 85n ust. 9 ustawy – Karta Nauczyciela porządkuje dalszy tok postępowania po jego wznowieniu i zapewnia jego spójność z projektowaną zmianą art. 85n ust. 8 ustawy – Karta Nauczyciela.

19) Wprowadzenie wynagrodzenia dla wszystkich członków składu orzekającego za rozpoznanie sprawy zakończonej wydaniem orzeczenia lub postanowienia (art. 1 pkt 28 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85p ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym, tj. zgodnie z art. 85p ust. 1 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela, wynagrodzenie za rozpoznanie sprawy zakończonej wydaniem orzeczenia lub postanowienia przysługuje wyłącznie przewodniczącemu składu orzekającego. Pozostali członkowie składu orzekającego, mimo że uczestniczą w merytorycznym rozpoznaniu sprawy, nie otrzymują z tego tytułu wynagrodzenia. Rozwiązanie to nie odpowiada kolegialnemu charakterowi orzekania w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym wobec nauczycieli. Każdy członek składu orzekającego jest obowiązany samodzielnie zapoznać się z aktami sprawy oraz zgromadzonym materiałem dowodowym, przygotować się do rozprawy, uczestniczyć w jej przebiegu, a następnie w naradzie i głosowaniu. Każdy z członków współdecyduje również o treści wydanego orzeczenia albo postanowienia i ponosi odpowiedzialność za prawidłowość rozstrzygnięcia. Szczególna rola przewodniczącego składu orzekającego, związana z kierowaniem rozprawą, podejmowaniem czynności organizacyjnych i czuwaniem nad jej prawidłowym przebiegiem, uzasadnia odrębne uwzględnienie jego funkcji przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia. Nie zmienia jednak faktu, że pozostali członkowie składu wykonują czynności wymagające istotnego nakładu pracy i mające bezpośredni wpływ na wynik sprawy. Potrzeba objęcia wynagrodzeniem również pozostałych członków składu orzekającego została zgłoszona w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano, że brak wynagrodzenia dla osób wykonujących czynności merytoryczne przy rozpoznawaniu spraw może utrudniać zapewnienie pełnych

składów orzekających, zwłaszcza w sprawach zawiłych, wymagających analizy obszernego materiału dowodowego albo przeprowadzenia kilku terminów rozprawy. Członkostwo w składzie orzekającym nie sprowadza się bowiem do udziału w posiedzeniu lub rozprawie, lecz obejmuje także niezbędne przygotowanie do rozpoznania sprawy, analizę jej aspektów faktycznych i prawnych oraz udział w podejmowaniu rozstrzygnięcia. Uzasadnia to przyznanie wynagrodzenia za rzeczywiście wykonaną pracę w sprawie zakończonej wydaniem orzeczenia lub postanowienia.

Z uwagi powyższe, w projekcie ustawy proponuje się zmianę art. 85p ust. 1 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela polegającą na przyznaniu wynagrodzenia za rozpoznanie sprawy zakończonej wydaniem orzeczenia lub postanowienia wszystkim członkom składu orzekającego. Jednocześnie proponuje się odpowiednie dostosowanie upoważnienia do wydania przepisów wykonawczych, tak aby sposób ustalania wysokości wynagrodzenia obejmował wszystkich członków składów orzekających. Wysokość wynagrodzenia członków składu orzekającego, podobnie jak w przypadku przewodniczącego składu orzekającego, będzie ustalał organ, przy którym działa komisja dyscyplinarna, na zasadach określonych w przepisach wykonawczych. Dostosowanie tych przepisów pozwoli objąć pozostałych członków składu rozwiązaniem opartym na kryteriach uwzględniających zawiłość sprawy i zakres wykonywanych czynności; obecnie wynagrodzenie przewodniczącego składu orzekającego mieści się w przedziale od 200 do 900 zł brutto.

Projektowane rozwiązanie ma charakter porządkujący, organizacyjny i gwarancyjny. Po pierwsze, będzie sprzyjało sprawniejszemu wyznaczaniu składów orzekających i ograniczeniu ryzyka opóźnień wynikających z trudności w zapewnieniu udziału wszystkich ich członków. Po drugie, podkreśli wagę indywidualnej odpowiedzialności każdego członka składu za rzetelną ocenę materiału dowodowego i treść podejmowanego rozstrzygnięcia. Wynagrodzenie będzie przysługiwało wyłącznie za rozpoznanie sprawy zakończonej wydaniem orzeczenia lub postanowienia, a zatem będzie związane z konkretną, zakończoną pracą orzeczniczą. Rozwiązanie to wpisuje się również w standardy przyjęte w innych postępowaniach dyscyplinarnych, np. w postępowaniu dyscyplinarnym w służbie cywilnej czy postępowaniu dyscyplinarnym w systemie szkolnictwa wyższego i nauki. W rezultacie projektowana zmiana przyczyni się do zwiększenia sprawności działania komisji dyscyplinarnych, wzmocnienia kolegialnego modelu orzekania oraz zapewnienia warunków sprzyjających rzetelnemu i terminowemu rozpoznawaniu spraw dyscyplinarnych nauczycieli.

20) Usunięcie nadmiarowych danych, które zawiera wniosek dyrektora szkoły lub innego uprawnionego podmiotu o uzyskanie informacji z rejestru, o którym mowa w art. 85w ustawy – Karta Nauczyciela, oraz informacja z tego rejestru (art. 1 pkt 33 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85y ust. 3 pkt 2 i ust. 6 pkt 1 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym zakres danych zawartych we wniosku o udzielenie informacji z centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych oraz w informacji z tego rejestru wynika z art. 85y ustawy – Karta Nauczyciela. Obecnie zakres ten obejmuje również dane, które wykraczają poza zakres niezbędny do jednoznacznej identyfikacji osoby, której dotyczy wniosek, oraz do udzielenia informacji z rejestru.

W szczególności we wniosku o udzielenie informacji z rejestru oraz w informacji z rejestru przewidziano dane takie jak płeć, imiona rodziców, obywatelstwo lub obywatelstwa oraz miejsce zamieszkania, a w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL – również płeć, imiona rodziców oraz miejsce zamieszkania. Dane te nie zawsze są konieczne dla realizacji celu, dla którego składany jest wniosek o udzielenie informacji z rejestru, tj. ustalenia, czy wobec danego nauczyciela istnieją wpisy w rejestrze mające znaczenie dla jego zatrudnienia lub wykonywania zawodu nauczyciela.

Z uwagi na powyższe w projekcie ustawy proponuje się ograniczenie zakresu danych zawartych we wniosku o uzyskanie informacji z centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych oraz w informacji z tego rejestru przez usunięcie w art. 85y ust. 3 pkt 2 i ust. 6 pkt 1 ustawy – Karta Nauczyciela danych nadmiarowych, tj. w przypadku osoby, która posiada numer PESEL – płci, imion rodziców, obywatelstwa lub obywatelstw oraz miejsca zamieszkania, a w przypadku osoby, która nie posiada numeru PESEL – płci, imion rodziców oraz miejsca zamieszkania. Projektowana zmiana ma na celu dostosowanie zakresu danych przetwarzanych w związku z uzyskiwaniem informacji z rejestru do rzeczywistych potrzeb identyfikacyjnych. Dane, które pozostaną we wniosku oraz w informacji z rejestru, będą wystarczające do identyfikacji nauczyciela, a jednocześnie nie będą obejmowały informacji, których przetwarzanie nie jest niezbędne dla realizacji celu ustawowego. Ograniczenie zakresu danych jest uzasadnione również z tego względu, że część obecnie wymaganych informacji może w praktyce nie służyć jednoznacznej identyfikacji osoby albo może prowadzić do wątpliwości. Przykładowo miejsce zamieszkania ujawnione w rejestrze może być inne niż aktualne miejsce zamieszkania nauczyciela ubiegającego się o zatrudnienie. Dane dotyczące imion rodziców również mogą ulegać zmianom, np. w przypadku zmiany imienia przez rodzica. Z kolei informacja o płci jest możliwa do ustalenia na podstawie numeru PESEL, jeżeli osoba taki numer posiada, dlatego

odrębne jej wykazywanie nie jest konieczne. Projektowana zmiana realizuje zasadę minimalizacji danych osobowych, zgodnie z którą zakres przetwarzanych danych powinien być adekwatny, stosowny oraz ograniczony do tego, co jest niezbędne do osiągnięcia określonego celu. W przypadku centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych celem tym jest udzielenie uprawnionemu podmiotowi informacji pozwalającej na ustalenie, czy wobec danej osoby istnieją wpisy w rejestrze, a nie gromadzenie i przekazywanie danych wykraczających poza ten cel. Usunięcie danych nadmiarowych będzie miało również znaczenie praktyczne. Uprości bowiem wniosek o udzielenie informacji z rejestru oraz zmniejszy ryzyko rozbieżności między danymi wskazanymi we wniosku a danymi znajdującymi się w rejestrze. Pozwoli także ograniczyć zakres danych osobowych przekazywanych dyrektorowi szkoły lub innemu uprawnionemu podmiotowi do danych rzeczywiście niezbędnych. Powyższa zmiana przyczyni się zatem do zwiększenia przejrzystości i proporcjonalności przetwarzania danych osobowych w związku z funkcjonowaniem centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych, ograniczy zakres danych ujawnianych we wniosku i informacji z rejestru do danych niezbędnych oraz zapewni większą zgodność regulacji z zasadą minimalizacji danych osobowych.

21) Nałożenie na przewodniczącego komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji obowiązku sporządzenia zawiadomienia o zakończeniu okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciela lub dyrektora szkoły i przesłania go do centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych niezwłocznie po zakończeniu okresu zawieszenia, a w przypadku gdy nauczyciel lub dyrektor szkoły jest zawieszony do zakończenia postępowania dyscyplinarnego i wniesiono odwołanie od orzeczenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji – nałożenie powyższego obowiązku na przewodniczącego odwoławczej komisji dyscyplinarnej (art. 1 pkt 34 lit. b projektu ustawy – zmiana w zakresie art. 85z ust. 3 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym w centralnym rejestrze orzeczeń dyscyplinarnych gromadzi się informacje o zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu obowiązków, zgodnie z art. 85w ustawy – Karta Nauczyciela. Jednocześnie art. 85z ust. 3 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje, że dane osobowe nauczyciela usuwa się z rejestru po otrzymaniu zawiadomienia o zakończeniu okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciela albo dyrektora szkoły. Zawiadomienie to sporządza odpowiednio dyrektor szkoły albo organ prowadzący szkołę i przesyła do rejestru niezwłocznie po zakończeniu okresu zawieszenia, za pośrednictwem właściwej komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. W praktyce pojawiają się jednak sygnały,

że obowiązek ten nie zawsze jest wykonywany terminowo. Wynikać w szczególności ze zmian osobowych na stanowisku dyrektora szkoły, braku bieżącej informacji o zakończeniu okresu zawieszenia albo trudności organizacyjnych po stronie szkoły lub organu prowadzącego. Skutkiem tego dane ujawnione w centralnym rejestrze orzeczeń dyscyplinarnych mogą nie odzwierciedlać aktualnego stanu prawnego i faktycznego. Brak niezwłocznego przekazania informacji o zakończeniu okresu zawieszenia może wywoływać negatywne skutki dla nauczyciela albo dyrektora szkoły, którego dane figurują w rejestrze. Informacja o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków ma istotne znaczenie dla sytuacji zawodowej nauczyciela, dlatego powinna być aktualna i usuwana z rejestru niezwłocznie po ustaniu podstaw do jej dalszego przetwarzania. Zapewnienie aktualności danych gromadzonych w rejestrze ma również znaczenie dla wiarygodności samego rejestru oraz prawidłowego korzystania z zawartych w nim informacji przez uprawnione podmioty.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się nałożenie na przewodniczącego komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji obowiązku sporządzenia zawiadomienia o zakończeniu okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciela albo dyrektora szkoły i przesłania go do rejestru niezwłocznie po zakończeniu okresu zawieszenia. Przewodniczący komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, jako podmiot uczestniczący w toku postępowania dyscyplinarnego oraz dysponujący informacją o jego przebiegu i zakończeniu, jest właściwym podmiotem do przekazania informacji niezbędnej do aktualizacji danych w rejestrze. Jednocześnie w przypadku, gdy nauczyciel albo dyrektor szkoły jest zawieszony do czasu zakończenia postępowania dyscyplinarnego i wniesiono odwołanie od orzeczenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, proponuje się, aby obowiązek sporządzenia zawiadomienia o zakończeniu okresu zawieszenia i przesłania go do rejestru spoczywał na przewodniczącym odwoławczej komisji dyscyplinarnej. W takim przypadku postępowanie dyscyplinarne nie kończy się bowiem na etapie pierwszej instancji, a informację o zakończeniu okresu zawieszenia w związku z zakończeniem postępowania będzie posiadała odwoławcza komisja dyscyplinarna. Projektowana zmiana ma charakter porządkujący i gwarancyjny. Jej celem jest zapewnienie, aby informacja o zakończeniu okresu zawieszenia była przekazywana do centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych przez organ najbliższy związany z przebiegiem postępowania dyscyplinarnego i posiadający wiedzę o dacie zakończenia tego postępowania lub o innych okolicznościach powodujących ustanie zawieszenia. Rozwiązanie to ograniczy ryzyko pozostawiania w rejestrze nieaktualnych danych dotyczących zawieszenia nauczyciela albo dyrektora szkoły. Przeniesienie tego obowiązku z dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę na przewodniczącego właściwej komisji dyscyplinarnej pozwoli

również ujednolicić praktykę przekazywania zawiadomień do rejestru. Obecny model wymaga działania podmiotów zewnętrznych wobec komisji dyscyplinarnej, które nie zawsze dysponują pełną i aktualną informacją o przebiegu postępowania. Powierzenie tego obowiązku przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji albo, w określonych przypadkach, przewodniczącemu odwoławczej komisji dyscyplinarnej zapewni sprawniejsze i bardziej niezawodne aktualizowanie danych w rejestrze. Projektowana regulacja przyczyni się także do lepszej ochrony praw nauczyciela albo dyrektora szkoły. Nieaktualna informacja o zawieszeniu może bowiem negatywnie wpływać na ocenę sytuacji zawodowej osoby, której dotyczy, oraz prowadzić do nieuzasadnionych konsekwencji organizacyjnych lub wizerunkowych. Obowiązek niezwłocznego przekazania zawiadomienia o zakończeniu okresu zawieszenia przez właściwego przewodniczącego komisji dyscyplinarnej pozwoli ograniczyć takie ryzyko. W rezultacie powyższa zmiana zwiększy rzetelność i aktualność danych gromadzonych w centralnym rejestrze orzeczeń dyscyplinarnych, usprawni procedurę usuwania informacji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków nauczyciela albo dyrektora szkoły oraz zapewni większą ochronę praw osób, których dane znajdują się w rejestrze.

2. Zmiany zmniejszające opresyjność systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli i zapewniające proporcjonalność reakcji na naruszenia oraz wzmacniające gwarancje procesowe i prawo do obrony nauczycieli w postępowaniach wyjaśniających oraz dyscyplinarnych.

1) Uregulowanie kwestii związanych z możliwością skierowania przez dyrektora szkoły albo organ prowadzący szkołę sprawy do mediacji (art. 1 pkt 5, pkt 13 lit. c i e, pkt 27 lit. c oraz pkt 36 projektu ustawy – dodanie art. 75a–art. 75c, dodanie w art. 85 ust. 3b i 4a i dodanie w art. 85o ust. 3a w ustawie – Karta Nauczyciela oraz zmiany w art. 91b pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie regulują możliwości skierowania przez dyrektora szkoły albo organ prowadzący szkołę sprawy do mediacji w związku z podejrzeniem popełnienia przez nauczyciela albo dyrektora szkoły czynu uchybiającego godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom, o których mowa w art. 6 ustawy – Karta Nauczyciela. Brak takiej regulacji powoduje, że również w sprawach, w których istotą problemu jest konflikt w środowisku szkolnym, zaburzenie relacji między nauczycielem a uczniem, rodzicem albo inną osobą pokrzywdzoną, podstawowym mechanizmem reakcji pozostaje zawiadomienie rzecznika dyscyplinarnego, a następnie ewentualne prowadzenie

postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego. W praktyce nie każda sprawa dotycząca zachowania nauczyciela albo dyrektora szkoły wymaga reakcji wyłącznie represyjnej. Część spraw, zwłaszcza tych o mniejszym ciężarze gatunkowym i mających podłoże konfliktowe, może zostać rozwiązana w sposób bardziej adekwatny przez wyjaśnienie sytuacji, przeprosiny, naprawienie skutków zdarzenia, ustalenie zasad dalszej współpracy albo podjęcie innych działań służących ograniczeniu skutków czynu lub konfliktu. W takich przypadkach mediacja może służyć nie tylko zakończeniu sporu, lecz także odbudowie relacji, ograniczeniu eskalacji konfliktu oraz przywróceniu prawidłowego funkcjonowania środowiska szkolnego.

Z uwagi na powyższe w projekcie ustawy proponuje się wprowadzenie regulacji umożliwiającej skierowanie sprawy do mediacji. W przypadku podejrzenia popełnienia czynu uchybiającego godności zawodu nauczyciela lub obowiązkowi, o których mowa w art. 6 tej ustawy, przez nauczyciela, sprawę do mediacji będzie mógł skierować dyrektor szkoły. Jeżeli podejrzenie będzie dotyczyło dyrektora szkoły, uprawnienie to będzie przysługiwało organowi prowadzącemu szkołę. Rozwiązanie to ma na celu stworzenie dodatkowego, naprawczego instrumentu reagowania na konflikty powstające w środowisku szkolnym, przy jednoczesnym zachowaniu mechanizmów odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli w sprawach wymagających interwencji rzecznika dyscyplinarnego albo komisji dyscyplinarnej. Mediacja będzie mogła być prowadzona wyłącznie w sprawach, w których występuje pokrzywdzony i w których charakter sprawy pozwala na wyjaśnienie okoliczności istotnych dla sprawy oraz uzgodnienie działań zmierzających do ograniczenia skutków czynu, skutków konfliktu albo do odbudowy relacji między odpowiednio nauczycielem lub dyrektorem szkoły a pokrzywdzonym. W projekcie ustawy wyłączona została możliwość prowadzenia mediacji, jeżeli czyn może nosić znamiona przestępstwa. Rozwiązanie to ma zapewnić, że mediacja będzie stosowana wyłącznie w sprawach, w których jest adekwatna do charakteru naruszenia, i nie będzie prowadziła do osłabienia reakcji na czyny wymagające uruchomienia innych mechanizmów prawnych. Mediacja ma być instrumentem uzupełniającym i naprawczym, a nie sposobem zastępowania odpowiedzialności w sprawach, które ze względu na swój charakter powinny zostać ocenione w innym trybie. Projektowana regulacja nie będzie zwalniała dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę z obowiązku zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego w przypadku podejrzenia popełnienia odpowiednio przez nauczyciela albo dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka. W takich przypadkach zawiadomienie rzecznika dyscyplinarnego będzie nadal obowiązkowe. Informacja o tym, czy sprawa dotycząca naruszenia praw i dobra dziecka została skierowana do mediacji, będzie stanowiła element zawiadomienia kierowanego do rzecznika dyscyplinarnego. Pozwoli

to zachować ciągłość przepływu informacji i zapewni, że podjęcie mediacji nie wyłączy oceny sprawy przez rzecznika dyscyplinarnego w zakresie przewidzianym ustawą. Natomiast jeżeli sprawa skierowana do mediacji nie będzie dotyczyła czynu naruszającego prawa i dobro dziecka, a w sprawie tej rzecznik dyscyplinarny wszczął postępowanie wyjaśniające, organ kierujący sprawę do mediacji będzie obowiązany poinformować o tym rzecznika dyscyplinarnego nie później niż w terminie 7 dni. Rozwiązanie to zapewni prawidłowy przepływ informacji między organem kierującym sprawę do mediacji a rzecznikiem dyscyplinarnym oraz pozwoli rzecznikowi uwzględnić prowadzenie mediacji przy podejmowaniu dalszych decyzji procesowych. Stronami mediacji będą odpowiednio nauczyciel albo dyrektor szkoły, których czynu dotyczy mediacja, oraz pokrzywdzony. Jeżeli pokrzywdzony nie ukończył 18. roku życia, stroną mediacji będzie również jego rodzic, opiekun prawny albo osoba lub podmiot sprawujący pieczę zastępczą. Rozwiązanie to zapewni udział osób uprawnionych do reprezentowania interesów małoletniego pokrzywdzonego i wzmocni ochronę jego praw w toku mediacji. Mediacja będzie miała charakter dobrowolny. Zgodę na uczestniczenie w mediacji będzie odbierał organ kierujący sprawę do mediacji albo mediator, po wyjaśnieniu stronom celów i zasad mediacji oraz po pouczeniu ich o możliwości cofnięcia tej zgody aż do zakończenia mediacji. Dobrowolność mediacji ma zasadnicze znaczenie dla skuteczności tego instrumentu, ponieważ porozumienie osiągnięte w wyniku mediacji powinno wynikać z rzeczywistej woli stron, a nie z przymusu formalnego, organizacyjnego albo służbowego. Jednocześnie w projekcie ustawy zostały określone podstawowe wymagania wobec mediatora. Mediatorem będzie mogła być osoba, która ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z praw publicznych, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, nie była prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną oraz wobec której nie toczy się postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego ani postępowanie dyscyplinarne. Mediację będzie prowadził mediator wskazany przez organ kierujący sprawę do mediacji, na którego zgodę wyrażą strony mediacji. Projekt ustawy przewiduje również szczegółowe gwarancje bezstronności mediatora. Mediacji nie będzie mogła prowadzić osoba, której sprawa dotyczy bezpośrednio, małżonek jednej ze stron albo osoba pozostająca z nią we wspólnym pożyciu, krewny, powinowaty w linii prostej lub przelóżony jednej ze stron, osoba pozostająca z jedną ze stron w stosunku przysposobienia, opieki, kurateli albo w zależności służbowej lub organizacyjnej od niej, a także osoba, która była świadkiem popełnienia czynu, którego dotyczy mediacja. Mediacji nie będzie mogła prowadzić również osoba, co do której zachodzą inne uzasadnione wątpliwości dotyczące jej bezstronności.

Ponadto mediator będzie obowiązany zachować bezstronność przy prowadzeniu mediacji, niezwłocznie ujawniać stronom okoliczności, które mogłyby wzbudzić wątpliwości co do jego bezstronności, oraz zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z wykonywaniem czynności mediatora. Poufność mediacji ma zasadnicze znaczenie dla zaufania stron do tej instytucji. Strony powinny mieć możliwość swobodnego przedstawienia swoich stanowisk, oczekiwań i propozycji rozwiązania konfliktu bez obawy, że treści ujawnione wyłącznie w celu osiągnięcia porozumienia zostaną następnie wykorzystane przeciwko nim. Z tego względu regulacja dotycząca obowiązku zachowania tajemnicy przez mediatora wzmacnia naprawczy charakter mediacji i sprzyja rzeczywistemu poszukiwaniu rozwiązania sporu. Projekt ustawy określa także podstawowe zasady organizacyjne prowadzenia mediacji. Mediatorowi będą udostępniane w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia mediacji wszelkie dokumenty i dowody pozostające w dyspozycji organu kierującego sprawę do mediacji, związane ze zdarzeniem objętym mediacją. Mediacja będzie prowadzona w siedzibie organu kierującego sprawę do mediacji. Rozwiązanie to ma zapewnić neutralne warunki prowadzenia mediacji, ograniczyć ryzyko wywierania wpływu na jej przebieg oraz zapewnić uczestnikom poczucie bezpieczeństwa i bezstronności procedury. Czas trwania mediacji nie będzie mógł przekroczyć 30 dni. Ograniczenie to ma zapobiec wykorzystywaniu mediacji do nieuzasadnionego przedłużania sprawy, a jednocześnie zapewnić stronom realną możliwość podjęcia próby polubownego rozwiązania konfliktu. Mediator będzie prowadził mediację z wykorzystaniem metod zmierzających do polubownego rozwiązania sporu, w szczególności przez wspieranie stron w formułowaniu propozycji ugodowych. Na zgodny wniosek stron mediator będzie mógł również wskazać sposoby rozwiązania sporu, które nie będą dla stron wiążące. Pozwoli to zachować autonomię stron mediacji, a jednocześnie umożliwi mediatorowi aktywne wspieranie ich w poszukiwaniu rozwiązania konfliktu. Po przeprowadzeniu mediacji mediator będzie obowiązany sporządzić pisemne sprawozdanie z jej wyników niepóźniej niż w terminie 7 dni od dnia zakończenia mediacji i przedstawić je organowi, który skierował sprawę do mediacji. Sprawozdanie to będzie zawierało: imię lub imiona i nazwisko mediatora, imiona i nazwiska stron mediacji, informacje o wynikach mediacji oraz podpis mediatora. Jeżeli w toku mediacji zostanie zawarta ugoda, będzie ona dołączana do sprawozdania. Następnie organ kierujący sprawę do mediacji przekaze sprawozdanie oraz ugodę, jeżeli została zawarta, rzecznikowi dyscyplinarnemu niepóźniej niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych dokumentów. Jednocześnie zauważyć należy, że zgodnie z projektowanym art. 85 ust. 3b ustawy – Karta Nauczyciela, jeżeli w sprawie czynu, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, jest prowadzona mediacja, bieg

terminu, o którym mowa w art. 85 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, tj. trzymiesięcznego terminu na skierowanie przez rzecznika dyscyplinarnego do komisji dyscyplinarnej wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego albo na wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego, będzie ulegał zawieszeniu do dnia otrzymania przez rzecznika dyscyplinarnego sprawozdania z wyników mediacji. W konsekwencji, zgodnie z projektowanym art. 85o ust. 3a ustawy – Karta Nauczyciela, bieg pięciomiesięcznego terminu na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego nie będzie się rozpoczynał, a rozpoczęty będzie ulegał zawieszeniu do dnia otrzymania przez rzecznika dyscyplinarnego sprawozdania z wyników mediacji. Rozwiązanie to jest konieczne, aby umożliwić rzeczywiste przeprowadzenie mediacji bez ryzyka naruszenia terminów procesowych przewidzianych w ustawie. Projektowane przepisy wiążą skutek w postaci zawieszenia biegu terminów nie tylko z samym faktem prowadzenia mediacji, lecz z momentem otrzymania przez rzecznika dyscyplinarnego sprawozdania z jej wyników. Takie ukształtowanie regulacji zapewnia rzecznikowi dyscyplinarnemu możliwość zapoznania się z wynikiem mediacji i ewentualną ugodą przed podjęciem dalszych decyzji procesowych. Jeżeli w wyniku mediacji zostanie zawarta ugoda, a nauczyciel popełnił czyn mniejszej wagi, rzecznik dyscyplinarny, za zgodą organu, który go powołał, będzie mógł wydać postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego bez przeprowadzania dalszych czynności w tym postępowaniu. Będzie to fakultatywna przesłanka umorzenia postępowania wyjaśniającego, stosowana wyłącznie w sprawach o mniejszym ciężarze gatunkowym, w których wynik mediacji wskazuje, że cel postępowania może zostać osiągnięty bez kierowania sprawy do komisji dyscyplinarnej. Podstawą ewentualnego umorzenia postępowania wyjaśniającego bez przeprowadzania dalszych czynności będzie nie samo zawarcie ugody, lecz łączne spełnienie dwóch warunków: zawarcie ugody w wyniku mediacji oraz stwierdzenie, że nauczyciel popełnił czyn mniejszej wagi. Rozwiązanie to zachowuje właściwą równowagę między naprawczym charakterem mediacji a potrzebą zapewnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej w sprawach, w których charakter czynu wymaga dalszej reakcji. Jednocześnie zawarcie ugody w wyniku mediacji nie będzie automatycznie wyłączało możliwości prowadzenia postępowania wyjaśniającego. Rzecznik dyscyplinarny, uwzględniając charakter czynu, jego skutki, postawę nauczyciela albo dyrektora szkoły, treść ugody oraz interes osoby pokrzywdzonej, będzie mógł przeprowadzić postępowanie wyjaśniające i następnie, za zgodą organu, który go powołał, skierować do komisji dyscyplinarnej wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego albo wydać postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego. Pozwoli to zachować niezbędną elastyczność i zapewnić, że mediacja nie będzie stosowana jako sposób uniknięcia

odpowiedzialności w sprawach wymagających formalnej reakcji organów dyscyplinarnych. Wprowadzenie możliwości skierowania sprawy do mediacji stanowi element zmian zmierzających do racjonalizacji systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli i ograniczenia jego nadmiernej opresyjności w sprawach, które mogą zostać rozwiązane w sposób naprawczy. Mediacja, oparta na założeniach sprawiedliwości naprawczej, umożliwi stronom bezpośrednie wyjaśnienie sytuacji, nazwanie skutków zdarzenia, ustalenie sposobu naprawienia szkody lub krzywdy oraz odbudowanie relacji naruszonych w wyniku konfliktu. W sprawach dotyczących dzieci mediacja może mieć szczególne znaczenie, ponieważ pozwala skoncentrować się na dobru dziecka, jego poczuciu bezpieczeństwa oraz odbudowie zaufania do szkoły i nauczyciela. Odpowiednio przeprowadzona mediacja może ograniczyć dalszą eskalację konfliktu między szkołą, nauczycielem, uczniem i rodzicami, a także umożliwić wypracowanie rozwiązań służących prawidłowemu funkcjonowaniu dziecka w środowisku szkolnym. Jednocześnie możliwość mediacji nie osłabi ochrony praw i dobra dziecka, ponieważ w sprawach dotyczących czynów naruszających te wartości zachowany zostanie obowiązek zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego. Projektowane rozwiązanie wpisuje się w postulaty członków Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli oraz niektórych przewodniczących komisji dyscyplinarnych, aby reakcja na mniej poważne naruszenia miała w pierwszej kolejności charakter naprawczy i wychowawczy, a nie wyłącznie represyjny. Nie oznacza to jednak rezygnacji z odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Mediacja będzie instrumentem uzupełniającym, stosowanym jedynie w sprawach, których charakter na to pozwala, przy zachowaniu obowiązku zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego w przypadkach określonych ustawą oraz możliwości dalszego prowadzenia postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego. W konsekwencji projektowana zmiana ułatwi rozwiązywanie konfliktów w środowisku szkolnym, pozwoli na odbudowę relacji między uczestnikami sporu, ograniczy eskalację konfliktów oraz odciąży rzeczników dyscyplinarnych i komisje dyscyplinarne w sprawach o mniejszym ciężarze gatunkowym. Jednocześnie zachowane zostaną mechanizmy ochrony praw i dobra dziecka oraz możliwość prowadzenia postępowania dyscyplinarnego w sprawach wymagających formalnej reakcji organów dyscyplinarnych.

Konsekwencją wprowadzenia do ustawy – Karta Nauczyciela instytucji mediacji w sprawach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli jest zmiana dostosowująca w art. 91d pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela. Przepis ten określa, które organy jednostek samorządu terytorialnego wykonują zadania i kompetencje organu prowadzącego szkołę w sprawach wskazanych w tym przepisie. Uzupełnienie tego przepisu o odesłanie do art. 75a

ust. 1 i 5 ustawy – Karta Nauczyciela zapewni, że szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, skierowanie sprawy do mediacji w przypadku podejrzenia popełnienia czynu uchybiającego godności zawodu nauczyciela lub obowiązkowi, o których mowa w art. 6 tej ustawy, przez dyrektora szkoły, będzie zadaniem odpowiednio wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty albo marszałka województwa.

2) Zmiany w katalogu kar dyscyplinarnych – wprowadzenie kary upomnienia, zastąpienie kary nagany z ostrzeżeniem karą nagany oraz modyfikacja kary zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela w okresie 3 lat od ukarania polegająca na wprowadzeniu możliwości miarkowania okresu zakazu przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela w okresie od 6 miesięcy do 3 lat, z zastrzeżeniem, że kara ta wymierzana jest w pełnych miesiącach i latach (art. 1 pkt 1 lit. a, pkt 3, pkt 6 oraz pkt 31 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 10 ust. 5 pkt 4a i dodanie w art. 10 w ust. 5 pkt 4b, zmiany w zakresie art. 26 ust. 1 pkt 1, w art. 76 ust. 1 pkt 1 i dodanie w art. 76 w ust. 1 pkt 1a i ust. 2a, zmiany w zakresie art. 85t ust. 2 i 8 ustawy – Karta Nauczyciela)

Obecnie zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, karami dyscyplinarnymi wymierzanymi nauczycielom są: nagana z ostrzeżeniem, zwolnienie z pracy, zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela w okresie 3 lat od ukarania oraz wydalenie z zawodu nauczyciela. Katalog ten nie obejmuje kary upomnienia, a więc kary o najłagodniejszym charakterze. Ponadto okres zakazu przyjmowania do pracy w zawodzie nauczyciela został ustalony w sposób sztywny, ponieważ zawsze wynosi 3 lata, niezależnie od okoliczności konkretnej sprawy. Oznacza to, że komisja dyscyplinarna nie może dostosować długości tego zakazu do okoliczności konkretnej sprawy, w tym do charakteru czynu, stopnia zawinienia, skutków naruszenia oraz postawy nauczyciela po jego popełnieniu. Obecna regulacja nie zapewnia zatem wystarczającego zróżnicowania sankcji w sprawach, w których konieczne jest zastosowanie reakcji dyscyplinarnej, lecz wymierzenie kary o większej dolegliwości byłoby nieproporcjonalne. Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się zmianę katalogu kar dyscyplinarnych określonego w art. 76 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela. Po zmianach katalog ten będzie obejmował: upomnienie, nagana, zwolnienie z pracy, zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela w okresie od 6 miesięcy do 3 lat oraz wydalenie z zawodu nauczyciela. Wprowadzenie kary upomnienia umożliwi zastosowanie formalnej, ale najmniej dolegliwej

reakcji w sprawach o mniejszym ciężarze gatunkowym. Kara ta będzie wskazywała naganność zachowania i realizowała funkcję wychowawczą oraz prewencyjną, bez sięgania po sankcję bardziej dotkliwą dla sytuacji zawodowej nauczyciela. Zastąpienie nagany z ostrzeżeniem karą nagany ma natomiast charakter porządkujący. Po wprowadzeniu upomnienia pozwoli ono ukształtować przejrzystą gradację dwóch kar niemających bezpośredniego wpływu na dalsze zatrudnienie nauczyciela – upomnienia i nagany. Natomiast projektowana modyfikacja kary zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela w okresie od 6 miesięcy do 3 lat od ukarania pozwoli komisji dyscyplinarnej na dostosowanie długości tego zakazu do rodzaju i wagi czynu, stopnia zawinienia, skutków naruszenia, postawy nauczyciela po zdarzeniu oraz innych okoliczności mających znaczenie dla wymiaru kary. Kara ta będzie wymierzana w pełnych miesiącach i latach, co ułatwi ustalenie okresu, w którym osoba ukarana nie może zostać przyjęta do pracy w zawodzie nauczyciela. Jednocześnie zachowanie górnej granicy zakazu na poziomie 3 lat zapewnia utrzymanie możliwości wymierzenia dolegliwej sankcji w sprawach wymagających zdecydowanej reakcji. Projektowana regulacja nie osłabia więc ochronnej funkcji odpowiedzialności dyscyplinarnej, lecz pozwala na bardziej proporcjonalne ukształtowanie tej kary.

Konsekwencją zmiany katalogu kar, tj. wprowadzenia kary upomnienia, zastąpienia kary nagany z ostrzeżeniem karą nagany oraz możliwości miarkowania okresu zakazu przy karze zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela są zmiany dostosowujące w art. 10 ust. 5, art. 26 ust. 1 pkt 1 oraz art. 85t ust. 2 i 8 ustawy – Karta Nauczyciela. Ich celem jest zapewnienie spójności przepisów dotyczących warunków zatrudnienia nauczyciela, skutków ukarania oraz przesłanek związanych z zawieszeniem w pełnieniu obowiązków z nowym katalogiem kar dyscyplinarnych.

Wskazać należy, że wprowadzenie kary upomnienia oraz umożliwienie miarkowania okresu zakazu przyjmowania do pracy w zawodzie nauczyciela przy karze zwolnienia z pracy wpisują się w kierunek zmian służących racjonalizacji systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, i są odpowiedzią na postulaty zgłaszane w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli zarówno przez członków tej Grupy jak i przewodniczących komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji.

Projektowane rozwiązanie pozwoli zróżnicować reakcję na czyny o mniejszym, średnim i znacznym ciężarze, przy zachowaniu kar umożliwiających stanowcze reagowanie na najpoważniejsze naruszenia. Bardziej elastyczny katalog kar zwiększy proporcjonalność orzekania, ograniczy ryzyko wymierzania sankcji niewspółmiernych do okoliczności sprawy i wzmocni gwarancje uczestników postępowania. W konsekwencji projektowana zmiana

przyczyni się do bardziej sprawiedliwego i spójnego stosowania odpowiedzialności dyscyplinarnej wobec nauczycieli.

3) Wprowadzenie dodatkowej przesłanki umorzenia postępowania wyjaśniającego oraz umorzenia postępowania dyscyplinarnego w postaci znikomej szkodliwości społecznej czynu (art. 1 pkt 13 lit. d i pkt 23 lit. b projektu ustawy – dodanie w art. 85 w ust. 4 pkt 7 oraz w art. 85j w ust. 5 w pkt 3 lit. f w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym katalog przesłanek umorzenia postępowania wyjaśniającego, określony w art. 85 ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela, oraz katalog przesłanek umorzenia postępowania dyscyplinarnego, wynikający z art. 85j ust. 5 pkt 3 tej ustawy, nie obejmują przypadku, w którym po ustaleniu okoliczności czynu okazuje się, że jego społeczna szkodliwość jest znikoma. W konsekwencji także sprawy dotyczące zachowań o minimalnym stopniu społecznej szkodliwości mogą wymagać dalszego prowadzenia postępowania wyjaśniającego, a następnie postępowania dyscyplinarnego, mimo że dalsza reakcja dyscyplinarna nie znajduje dostatecznego uzasadnienia w charakterze czynu, jego następstwach i stopniu naruszenia wartości chronionych przepisami o odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Może to prowadzić do nieproporcjonalnego angażowania rzeczników dyscyplinarnych, komisji dyscyplinarnych oraz uczestników postępowania w sprawy, w których wymierzenie kary dyscyplinarnej nie jest konieczne.

Z tego względu, w projekcie ustawy proponuje się wprowadzenie dodatkowej przesłanki umorzenia postępowania wyjaśniającego przez rzecznika dyscyplinarnego oraz umorzenia postępowania dyscyplinarnego przez komisję dyscyplinarną, polegającej na stwierdzeniu, że społeczna szkodliwość czynu jest znikoma. Projektowana przesłanka będzie mogła znaleźć zastosowanie niezależnie od etapu postępowania, tj. zarówno wtedy, gdy już w postępowaniu wyjaśniającym zgromadzony materiał dowodowy pozwoli na taką ocenę czynu, jak i wtedy, gdy okoliczności uzasadniające taką ocenę zostaną ustalone dopiero po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego. Ocena, czy społeczna szkodliwość czynu jest znikoma, będzie miała charakter zindywidualizowany i będzie wymagała całokształtu okoliczności konkretnej sprawy, w szczególności charakteru naruszonego dobra oraz stopnia jego naruszenia, sposobu i okoliczności popełnienia czynu oraz jego następstw. Żadna pojedyncza okoliczność nie powinna samodzielnie przesądzać o uznaniu społecznej szkodliwości czynu za znikomą. Ponadto, ocena ta powinna być dokonywana z uwzględnieniem specyfiki odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. W realiach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli

szczególne znaczenie przy tej ocenie będzie miało ustalenie, czy i w jakim stopniu zachowanie nauczyciela naruszyło albo zagroziło prawom i dobru dziecka, jego bezpieczeństwu, prawidłowemu funkcjonowaniu szkoły lub placówki, autorytetowi zawodu nauczyciela albo zaufaniu niezbędnemu do wykonywania tego zawodu. Projekt ustawy nie wyłącza możliwości zastosowania tej przesłanki w sprawach dotyczących czynów naruszających prawa i dobro dziecka, jednak z uwagi na rangę chronionych w takich sprawach wartości stwierdzenie znikomej społecznej szkodliwości czynu powinno być poprzedzone szczególnie wnikliwą oceną wszystkich jego okoliczności i następstw. Znikoma społeczna szkodliwość czynu nie powinna być utożsamiana z pozytywną oceną osoby nauczyciela oraz wyprowadzana wyłącznie z takich okoliczności, jak dotychczasowy przebieg pracy nauczyciela, wcześniejsza niekaralność dyscyplinarna czy zachowanie nauczyciela po zdarzeniu. Również samo naprawienie szkody, przeproszenie pokrzywdzonego lub zawarcie ugody nie powinno automatycznie prowadzić do uznania, że społeczna szkodliwość czynu jest znikoma.

Projektowana regulacja pozostaje w związku z proponowanym rozszerzeniem katalogu kar dyscyplinarnych o karę upomnienia, jako najłagodniejszą karę dyscyplinarną. Rozwiązania te pełnią jednak odmienne funkcje. Kara upomnienia będzie mogła stanowić adekwatną reakcję w sprawach, w których charakter i waga uchybienia uzasadniają zastosowanie odpowiedzialności dyscyplinarnej, lecz nie wymagają wymierzenia surowszej kary. Natomiast projektowana przesłanka umorzenia postępowania znajdzie zastosowanie w sytuacji, w której społeczna szkodliwość czynu jest znikoma, a zatem dalsze prowadzenie postępowania i wymierzenie nawet najłagodniejszej kary dyscyplinarnej byłoby nieproporcjonalne. Pozwoli to wyraźniej zróżnicować reakcję systemu dyscyplinarnego odpowiednio do rzeczywistej wagi czynu.

Projektowana przesłanka wymaga również odróżnienia od rozwiązania przewidzianego w projektowanym art. 85 ust. 4a ustawy – Karta Nauczyciela. Przepis ten dotyczy szczególnej sytuacji, w której w wyniku mediacji została zawarta ugoda, a nauczyciel popełnił czyn mniejszej wagi. W takim przypadku rzecznik dyscyplinarny, za zgodą organu, który go powołał, będzie mógł umorzyć postępowanie wyjaśniające bez przeprowadzania dalszych czynności w tym postępowaniu. Jest to odrębna podstawa zakończenia postępowania wyjaśniającego, związana z wynikiem mediacji i oceną czynu jako czynu mniejszej wagi. Natomiast projektowana przesłanka w art. 85 ust. 4 pkt 7 oraz art. 85j ust. 5 pkt 3 lit. f ustawy – Karta Nauczyciela opiera się na ocenie społecznej szkodliwości czynu i nie jest uzależniona od zawarcia ugody w mediacji. Pojęcia te nie powinny być zatem utożsamiane.

Wprowadzenie przesłanki umorzenia na etapie postępowania wyjaśniającego pozwoli rzecznikowi dyscyplinarnemu zakończyć sprawę bez kierowania do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jeżeli zgromadzony materiał dowodowy pozwoli na ustalenie okoliczności czynu w stopniu wystarczającym do dokonania oceny jego społecznej szkodliwości i stwierdzenia, że jest ona znikoma. Rozwiązanie to pozwoli ograniczyć przypadki, w których postępowanie dyscyplinarne byłoby wszczynane mimo braku potrzeby zastosowania wobec nauczyciela sankcji dyscyplinarnej. Analogiczna przesłanka umorzenia postępowania dyscyplinarnego umożliwi komisji dyscyplinarnej zakończenie postępowania również wtedy, gdy dopiero po jego wszczęciu, w szczególności w wyniku przeprowadzenia dowodów na rozprawie, zostanie ustalone, że społeczna szkodliwość czynu jest znikoma. Zapewni to możliwość dokonania takiej oceny przez organ orzekający na podstawie pełniejszego materiału dowodowego, bez konieczności wydawania orzeczenia o ukaraniu w sytuacji, gdy stopień społecznej szkodliwości czynu nie uzasadnia zastosowania kary.

Należy podkreślić, że umorzenie postępowania z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu nie będzie równoznaczne z uniewinnieniem nauczyciela, a także ze stwierdzeniem, że zdarzenie będące przedmiotem postępowania nie miało miejsca. Zastosowanie tej przesłanki wymaga bowiem uprzedniego ustalenia okoliczności czynu w zakresie umożliwiającym dokonanie oceny jego społecznej szkodliwości. Podstawą zakończenia postępowania będzie zatem ocena materialna dotycząca stopnia społecznej szkodliwości ustalonego zachowania, a nie brak podstaw faktycznych do przyjęcia, że zachowanie takie wystąpiło.

Projektowane rozwiązanie ma na celu zapewnienie proporcjonalności reakcji dyscyplinarnej oraz racjonalizację postępowań prowadzonych wobec nauczycieli. Pozwoli ono rzecznikom dyscyplinarnym i komisjom dyscyplinarnym koncentrować czynności na sprawach, w których charakter czynu, jego następstwa oraz stopień naruszenia uzasadniają dalsze prowadzenie postępowania i ewentualne wymierzenie kary nauczycielowi. Jednocześnie zastosowanie projektowanej przesłanki będzie wymagało ustalenia okoliczności sprawy w zakresie niezbędnym do oceny, czy społeczna szkodliwość czynu rzeczywiście jest znikoma.

Wprowadzenie powyższego rozwiązania odpowiada postulatowi zgłaszanym w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, dotyczącym ograniczenia nadmiernego formalizmu i nieproporcjonalności reakcji dyscyplinarnej w sprawach niewymagających wymierzenia kary. Pozwoli ono skoncentrować działania rzeczników dyscyplinarnych i komisji dyscyplinarnych na sprawach, w których charakter

czynu i stopień jego społecznej szkodliwości uzasadniają dalsze prowadzenie postępowania oraz rozważenie wymierzenia kary dyscyplinarnej.

4) Wprowadzenie możliwości orzeczenia przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji kary upomnienia na posiedzeniu niejawnym, bez przeprowadzenia rozprawy, na podstawie wniosku rzecznika dyscyplinarnego (art. 1 pkt 14, pkt 19 lit. b i pkt 23 lit. a projektu ustawy – dodanie w art. 85a ust. 4a–4d oraz w art. 85g ust. 5 i zmiany w art. 85j ust. 1 i 2 w ustawie – Karta Nauczyciela)

W toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli został zgłoszony postulat wprowadzenia możliwości orzeczenia przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji kary upomnienia na posiedzeniu niejawnym, bez przeprowadzenia rozprawy, jeżeli zebrane w postępowaniu wyjaśniającym dowody pozwalają na ustalenie, że okoliczności pełnienia czynu oraz wina obwinionego nie budzą wątpliwości.

Obecnie zgodnie z art. 85a ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela, orzeczenie co do istoty sprawy może zostać wydane wyłącznie na rozprawie. Oznacza to, że także w sprawach prostych, dotyczących przewinień o niewielkim ciężarze gatunkowym, przeprowadzenie rozprawy przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji jest konieczne, mimo, że ustalenia dokonane w postępowaniu wyjaśniającym mogą być kompletne i wystarczające do wydania rozstrzygnięcia. Brak możliwości zastosowania uproszczonego trybu w takich sprawach może prowadzić do nadmiernego formalizmu oraz do angażowania komisji dyscyplinarnej, rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego, świadków i innych uczestników postępowania w czynności, które nie są niezbędne dla rzetelnego rozpoznania sprawy.

Z uwagi na powyższe w projekcie ustawy proponuje się dodanie w art. 85a ustawy – Karta Nauczyciela ust. 4a–4d, umożliwiających wydanie przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji orzeczenia o ukaraniu karą upomnienia na posiedzeniu niejawnym. Tryb ten będzie mógł zostać zastosowany wyłącznie wtedy, gdy we wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego rzecznik dyscyplinarny wniesie o wymierzenie kary upomnienia, a z dowodów zgromadzonych w postępowaniu wyjaśniającym będzie wynikać, że popełnienie czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Projektowane rozwiązanie będzie miało charakter fakultatywny. Skład orzekający nie będzie obowiązany do wydania orzeczenia na posiedzeniu niejawnym tylko dlatego, że rzecznik dyscyplinarny wniósł o wymierzenie kary upomnienia. Skład orzekający będzie każdorazowo oceniał, czy zebrany materiał dowodowy pozwala na rozstrzygnięcie sprawy bez przeprowadzenia rozprawy oraz czy okoliczności popełnienia czynu i wina obwinionego są dostatecznie wyjaśnione i nie budzą wątpliwości.

Jeżeli skład orzekający uzna, że konieczne jest przeprowadzenie rozprawy, w szczególności z uwagi na potrzebę bezpośredniego przesłuchania świadków, złożenia wyjaśnień przez obwinionego albo uzupełnienia materiału dowodowego, sprawa będzie rozpoznawana na zasadach ogólnych.

W projekcie ustawy przewiduje się również odpowiednie dostosowanie przepisów regulujących sposób orzekania przez komisję dyscyplinarną. W projektowanym art. 85j ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela wskazano, że w przypadku, o którym mowa w art. 85a ust. 4a ustawy – Karta Nauczyciela, skład orzekający będzie orzekał na podstawie dowodów zebranych w postępowaniu wyjaśniającym, a nie dowodów ujawnionych na rozprawie. Z kolei projektowana zmiana art. 85j ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela uwzględnia, że orzeczenie wydawane na posiedzeniu niejawnym stanowi wyjątek od zasady wydawania orzeczenia po wysłuchaniu głosów rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy. Dostosowanie tych przepisów jest niezbędne dla zachowania spójności projektowanego trybu uproszczonego z ogólnymi zasadami postępowania dyscyplinarnego. W projekcie ustawy przewidziano także dodanie ust. 5 w art. 85g ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym w postępowaniu dyscyplinarnym, w przypadku wydania orzeczenia na podstawie art. 85a ust. 4a ustawy – Karta Nauczyciela, nie będą stosowane przepisy dotyczące przeprowadzania określonych czynności dowodowych na rozprawie. Jest to konsekwencją założenia, że w tym trybie rozstrzygnięcie zapada bez przeprowadzania rozprawy, na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu wyjaśniającym. Jednocześnie projektowane rozwiązanie przewiduje istotną gwarancję procesową dla obwinionego. Od orzeczenia wydanego na posiedzeniu niejawnym obwinionemu albo jego obrońcy będzie przysługiwał sprzeciw do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji w terminie 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Wniesienie sprzeciwu spowoduje utratę mocy orzeczenia wydanego na posiedzeniu niejawnym, a sprawa zostanie skierowana na rozprawę. Sprzeciw nie będzie wymagał szczególnego uzasadnienia. Rozwiązanie to zapewni obwinionemu realną możliwość doprowadzenia do rozpoznania sprawy na rozprawie, z zachowaniem prawa do składania wyjaśnień, korzystania z pomocy obrońcy, zgłaszania wniosków dowodowych i odnoszenia się do materiału dowodowego. Dodatkową gwarancją procesową będzie obowiązek rozpoznania sprawy po wniesieniu sprzeciwu przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji w innym składzie orzekającym. Rozwiązanie to zapewni ponowną ocenę sprawy przez skład, który nie zajmował wcześniej stanowiska co do zasadności wymierzenia kary upomnienia na posiedzeniu niejawnym. Tryb posiedzenia niejawnego nie będzie miał zastosowania w sprawach, w których rzecznik dyscyplinarny wnosi o wymierzenie kary surowszej niż

upomnienie, oraz wtedy, gdy okoliczności popełnienia czynu lub wina obwinionego będą budzić wątpliwości. Ograniczenie tego trybu do jasno określonej kategorii spraw pozwoli zachować równowagę między potrzebą usprawnienia postępowań dyscyplinarnych a koniecznością zapewnienia obwinionemu pełnych gwarancji procesowych.

5) Wprowadzenie obowiązku zawieszenia postępowania dyscyplinarnego, w przypadku gdy o ten sam czyn wszczęto wobec obwinionego postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia, na czas trwania postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia (art. 1 pkt 18 lit. a projektu ustawy – zmiana w zakresie art. 85f ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela)

Zgodnie z art. 85f ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, jeżeli zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania dyscyplinarnego lub jeżeli o ten sam czyn wszczęto postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia, przewodniczący składu orzekającego może wydać postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego na czas trwania przeszkody lub postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia. Jak wynika z powyższego, zawieszenie postępowania dyscyplinarnego ma obecnie charakter fakultatywny i zależy od decyzji przewodniczącego składu orzekającego również w sytuacji, w której o ten sam czyn wszczęto wobec obwinionego postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia. Takie rozwiązanie powoduje, że w sprawach dotyczących tego samego czynu, który jest równolegle przedmiotem postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia, praktyka komisji dyscyplinarnych może być niejednolita. W jednej sprawie postępowanie dyscyplinarne może zostać zawieszone do czasu zakończenia postępowania prowadzonego przez właściwe organy, natomiast w innej, mimo tożsamości czynu, może być prowadzone dalej. Może to prowadzić do rozbieżności w sposobie procedowania oraz do ryzyka wydania rozstrzygnięcia dyscyplinarnego przed pełnym wyjaśnieniem okoliczności tego samego zdarzenia w postępowaniu karnym albo w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Prowadzenie postępowania dyscyplinarnego równolegle z postępowaniem karnym albo postępowaniem w sprawach o wykroczenia dotyczącym tego samego czynu może powodować trudności w prawidłowym ustaleniu stanu faktycznego. Organy prowadzące postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia dysponują instrumentami procesowymi służącymi wszechstronnemu wyjaśnieniu okoliczności czynu, w tym możliwością przeprowadzenia dowodów, których uzyskanie albo przeprowadzenie w postępowaniu dyscyplinarnym może być utrudnione.

Wynik tych postępowań może mieć istotne znaczenie dla oceny, czy czyn został popełniony, jaki był jego przebieg, jakie były jego skutki oraz jaki był stopień zawinienia obwinionego. Na potrzebę wprowadzenia obowiązku zawieszenia postępowania dyscyplinarnego, w przypadku gdy o ten sam czyn wszczęto wobec obwinionego postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia, na czas trwania tych postępowań, zwrócili uwagę również przewodniczący komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się zmianę art. 85f ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela polegającą na wprowadzeniu obowiązku zawieszenia postępowania dyscyplinarnego w przypadku, gdy o ten sam czyn wszczęto postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia. W takim przypadku przewodniczący składu orzekającego będzie wydawał postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego na czas trwania postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia. Projektowana regulacja zachowuje jednocześnie dotychczasowy fakultatywny charakter zawieszenia postępowania dyscyplinarnego w przypadku wystąpienia innej długotrwałej przeszkody uniemożliwiającej prowadzenie tego postępowania. Obowiązek zawieszenia będzie dotyczył wyłącznie szczególnej sytuacji, w której zachodzi tożsamość czynu będącego przedmiotem postępowania dyscyplinarnego oraz postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia. Oznacza to, że samo prowadzenie wobec nauczyciela innego postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia, dotyczącego innego zdarzenia, nie będzie stanowiło podstawy do obligatoryjnego zawieszenia postępowania dyscyplinarnego. Celem projektowanej zmiany jest zapewnienie spójności i jednolitości dalszego toku postępowania dyscyplinarnego w sprawach, w których ten sam czyn jest równoległe przedmiotem oceny w innym postępowaniu prawnym. Skoro postępowanie karne albo postępowanie w sprawach o wykroczenia dotyczy tego samego zdarzenia, zasadne jest, aby komisja dyscyplinarna nie rozstrzygała sprawy przed zakończeniem tego postępowania, jeżeli jego wynik może mieć znaczenie dla ustaleń faktycznych lub oceny odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczyciela. Obowiązkowe zawieszenie postępowania dyscyplinarnego ograniczy ryzyko wydania rozstrzygnięć sprzecznych z ustaleniami dokonanymi w postępowaniu karnym albo w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Pozwoli również uniknąć sytuacji, w której komisja dyscyplinarna dokonuje samodzielnych ustaleń co do czynu, który jest jeszcze przedmiotem postępowania prowadzonego przez właściwe organy ścigania albo sąd. Rozwiązanie to sprzyja także racjonalnemu wykorzystaniu materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu karnym albo w postępowaniu w sprawach o wykroczenia,

po jego zakończeniu. Projektowane rozwiązanie będzie miało również znaczenie gwarancyjne dla obwinionego nauczyciela. Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia ograniczy ryzyko przedwczesnego przesądzania o odpowiedzialności za czyn, który jest równolegle badany w innym postępowaniu. Będzie to sprzyjało poszanowaniu zasady domniemania niewinności oraz zapewnieniu rzetelnej oceny sprawy po wyjaśnieniu okoliczności istotnych dla odpowiedzialności obwinionego. Projektowana zmiana przyczyni się do uporządkowania praktyki komisji dyscyplinarnych. Zastąpienie fakultatywnego zawieszenia obowiązkiem zawieszenia postępowania w przypadku tożsamości czynu wyeliminuje rozbieżności w podejściu do takich spraw oraz zapewni jednolity standard postępowania wobec nauczycieli, których sprawy pozostają w związku z prowadzonym postępowaniem karnym albo postępowaniem w sprawach o wykroczenia. W rezultacie projektowana regulacja zapewni większą spójność postępowania dyscyplinarnego z postępowaniem karnym albo postępowaniem w sprawach o wykroczenia, ograniczy ryzyko sprzecznych ustaleń i rozstrzygnięć, wzmocni ochronę praw obwinionego nauczyciela oraz przyczyni się do bardziej rzetelnego rozpoznawania spraw dyscyplinarnych dotyczących czynów będących jednocześnie przedmiotem innych postępowań.

6) Umożliwienie złożenia przez nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, lub obwinionego, wniosku o uznanie go za winnego popełnienia zarzucanego czynu oraz wymierzenie określonej kary, bez przeprowadzania postępowania dowodowego w postępowaniu dyscyplinarnym (art. 1 pkt 20 projektu ustawy – dodanie art. 85ga w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie przewidują możliwości złożenia przez nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, albo przez obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym, wniosku o wymierzenie określonej kary bez przeprowadzania postępowania dowodowego w postępowaniu dyscyplinarnym. Sprawa, w której rzecznik dyscyplinarny wnosi o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jest zatem rozpoznawana według zasad ogólnych także wtedy, gdy nauczyciel przyznaje się do popełnienia czynu, a zasadnicze okoliczności sprawy zostały już wyjaśnione. Brak takiego rozwiązania może powodować konieczność prowadzenia na rozprawie czynności dowodowych, mimo że zgromadzony materiał dowodowy pozwala na wydanie rozstrzygnięcia, a nauczyciel nie kwestionuje odpowiedzialności ani proponowanej kary dyscyplinarnej. Wydłuża to postępowanie i angażuje komisję dyscyplinarną, rzecznika dyscyplinarnego,

obwinionego oraz świadków w czynności, które w określonych sprawach mogą nie być konieczne dla rzetelnego rozstrzygnięcia. Potrzebę uregulowania tej kwestii w ustawie – Karta Nauczyciela zgłoszono w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się dodanie art. 85ga w ustawie – Karta Nauczyciela, który umożliwi nauczycielowi, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające a w postępowaniu dyscyplinarnym – obwinionemu złożenie odpowiednio do rzecznika dyscyplinarnego lub komisji dyscyplinarnej wniosku o uznanie go za winnego popełnienia zarzucanego czynu oraz wymierzenie określonej kary bez przeprowadzania postępowania dowodowego w postępowaniu dyscyplinarnym. Rozwiązanie to, wzorowane na instytucjach konsensualnego zakończenia sprawy znanych procedurze karnej, będzie służyło szybszemu i mniej obciążającemu zakończeniu spraw, w których okoliczności popełnienia zarzucanego czynu i wina nauczyciela nie budzą wątpliwości, a cel postępowania dyscyplinarnego zostanie osiągnięty bez przeprowadzania postępowania dowodowego.

W projektowanym art. 85ga ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela zostały ponadto określone warunki, jakie powinien spełniać wniosek o wymierzenie kary bez przeprowadzania postępowania dowodowego, składany w formie pisemnej. Wniosek ten będzie zawierał wskazanie kary dyscyplinarnej, o wymierzenie której wnosi nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, albo obwiniony, przyznanie się do popełnienia zarzucanego czynu, wyjaśnienia dotyczące popełnionego czynu ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia, uzasadnienie oraz datę i podpis osoby składającej wniosek. Takie ukształtowanie wymogów formalnych wniosku pozwoli komisji dyscyplinarnej ocenić, czy wniosek został złożony świadomie, odnosi się do konkretnie określonego czynu i jest oparty na rzeczywistym przyznaniu się do popełnienia zarzucanego czynu. W przypadku złożenia wniosku przez nauczyciela na etapie postępowania wyjaśniającego, rzecznik dyscyplinarny będzie mógł we wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego zawrzeć żądanie wydania orzeczenia o uznaniu nauczyciela, którego dotyczyło postępowanie wyjaśniające, za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i o wymierzenie kary dyscyplinarnej uzgodnionej z tym nauczycielem, bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Będzie to możliwe wyłącznie wtedy, gdy okoliczności popełnienia czynu i wina nauczyciela nie będą budziły wątpliwości, a cel postępowania dyscyplinarnego zostanie osiągnięty bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Na etapie postępowania dyscyplinarnego obwiniony będzie mógł złożyć wniosek w formie pisemnej albo ustnie do protokołu rozprawy. W przypadku wniosku ustnego będą stosowane odpowiednio takie same warunki, jak w przypadku wniosku składanego

w formie pisemnej, z wyjątkiem daty i podpisu osoby składającej wniosek ustnie do protokołu. Wniosek obwinionego będzie mógł zostać złożony do chwili zakończenia jego pierwszego przesłuchania na rozprawie, co umożliwi odpowiednio wczesne rozważenie zakończenia sprawy w tym trybie. Projektowane rozwiązanie nie będzie miało charakteru automatycznego. Samo złożenie wniosku przez nauczyciela albo obwinionego nie będzie wiązało komisji dyscyplinarnej. Skład orzekający będzie mógł uwzględnić wniosek obwinionego, jeżeli okoliczności popełnienia zarzucanego czynu i wina nauczyciela nie budzą wątpliwości, a cel postępowania dyscyplinarnego zostanie osiągnięty bez przeprowadzania postępowania dowodowego oraz gdy nie sprzeciwia się temu rzecznik dyscyplinary. Komisja dyscyplinarna będzie obowiązana ocenić, czy zgromadzony materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, że okoliczności popełnienia czynu i wina nie budzą wątpliwości, a proponowana kara dyscyplinarna jest adekwatna do charakteru naruszenia i stopnia zawinienia. Istotnymi gwarancjami procesowymi będą dobrowolność złożenia wniosku oraz możliwość jego cofnięcia do zakończenia rozprawy w postępowaniu przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji. W przypadku braku podstaw do uwzględnienia wniosku postępowanie dyscyplinarne będzie prowadzone na zasadach ogólnych, z zachowaniem prawa obwinionego do obrony, składania wyjaśnień, zgłaszania wniosków dowodowych oraz udziału w rozprawie. Projektowana regulacja nie ograniczy zatem prawa do pełnego rozpoznania sprawy. Wprowadzenie rozwiązania polegającego na możliwości złożenia wniosku o wymierzenie określonej kary dyscyplinarnej bez przeprowadzania postępowania dowodowego wpisuje się w kierunek zmian zmierzających do usprawnienia i racjonalizacji postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec nauczycieli. Rozwiązanie to pozwoli skoncentrować pełne postępowanie dowodowe na sprawach spornych, skomplikowanych albo wymagających szczegółowego wyjaśnienia. W sprawach, w których są spełnione ustawowe warunki, umożliwi zaś szybsze zakończenie postępowania i ograniczenie konieczności powtarzania czynności dowodowych, w tym przesłuchiwanie świadków. W konsekwencji projektowana zmiana przyczyni się do zwiększenia sprawności postępowań dyscyplinarnych, przy jednoczesnym zachowaniu wymogów rzetelnego postępowania i gwarancji procesowych nauczyciela albo obwinionego.

- 7) Wprowadzenie obowiązku wysłuchania nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły przed zawieszeniem w pełnieniu obowiązków w szkole przez uprawniony do tego organ (art. 1 pkt 31 lit. a i e oraz pkt 36 projektu ustawy – dodanie w art. 85t ust. 3a w ustawie – Karta Nauczyciela oraz zmiany w zakresie art. 91d pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela)**

W obowiązującym stanie prawnym art. 85t ustawy – Karta Nauczyciela reguluje zasady zawieszenia nauczyciela oraz nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w pełnieniu obowiązków. Zawieszenia nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, natomiast w przypadku nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły – organ prowadzący szkołę. Przepisy te nie przewidują jednak obowiązku wysłuchania osoby, której zawieszenie ma dotyczyć, przed jej zawieszeniem w pełnieniu obowiązków. Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nie stanowi kary dyscyplinarnej, lecz środek służący zabezpieczeniu prawidłowego toku postępowania oraz ochronie interesu szkoły i jej uczniów. Jest jednak środkiem istotnie ingerującym w sytuację zawodową nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły. Prowadzi bowiem do czasowego odsunięcia od wykonywania obowiązków, może oddziaływać na jego sytuację zawodową i wizerunkową, a w przypadkach przewidzianych ustawą może również wiązać się ze zmniejszeniem wynagrodzenia oraz nieprzysługiwaniem dodatków i wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe. Z tego względu zawieszenie w pełnieniu obowiązków powinno zostać poprzedzone wszechstronnym rozważeniem okoliczności konkretnej sprawy, z uwzględnieniem także stanowiska osoby, której ma dotyczyć.

Mając na uwadze powyższe, a także postulat zgłoszony w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, w projekcie ustawy proponuje się dodanie ust. 3a w art. 85t ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym przed zawieszeniem w pełnieniu obowiązków nauczyciela dyrektor szkoły, a w przypadku zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły – organ prowadzący szkołę, będą obowiązani wysłuchać odpowiednio tego nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły. Projektowana zmiana zapewni minimalną gwarancję proceduralną, umożliwiającą przedstawienie stanowiska przed zastosowaniem środka, który może w istotny sposób oddziaływać na sytuację zawodową i materialną tej osoby. Wysłuchanie pozwoli osobie, której dotyczy planowane zawieszenie, odnieść się do informacji stanowiących podstawę rozważania zastosowania tego środka, przedstawić wyjaśnienia dotyczące przebiegu zdarzenia i jego kontekstu, a także wskazać okoliczności lub dowody przemawiające przeciwko zawieszeniu albo mające znaczenie dla oceny jego celowości. Dzięki temu organ uprawniony do zawieszenia będzie dysponował pełniejszym materiałem do oceny, czy w sprawie zachodzą przesłanki do zastosowania instytucji zawieszenia. W szczególności ograniczone zostanie ryzyko podejmowania decyzji wyłącznie na podstawie informacji pochodzących od innych osób lub podmiotów, które mogą być niepełne, jednostronne albo wymagać wyjaśnienia.

Wysłuchanie nie ogranicza przy tym kompetencji dyrektora szkoły lub organu prowadzącego szkołę do zawieszenia, gdy przemawiają za tym przesłanki określone w ustawie. Zawieszenie

w pełnieniu obowiązków nie stanowi także etapu postępowania wyjaśniającego lub dyscyplinarnego i nie służy rozstrzygnięciu o odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły. Projektowane rozwiązanie nie określa szczególnej formy wysłuchania, co pozwoli dostosować sposób jego przeprowadzenia do okoliczności sprawy. Wysłuchanie powinno zapewniać realną możliwość przedstawienia stanowiska, a zarazem być przeprowadzane sprawnie, bez wprowadzania dodatkowego, sformalizowanego etapu postępowania. Rozwiązanie to ma szczególne znaczenie w sprawach wymagających szybkiej reakcji ze względu na potrzebę ochrony praw i dobra dziecka lub zapewnienia prawidłowego funkcjonowania szkoły. Wprowadzenie obowiązku wysłuchania nie będzie zatem prowadzić do ograniczenia możliwości niezwłocznego działania, lecz zapewni, aby przed zawieszeniem organ rozważył również wyjaśnienia osoby, której ma dotyczyć zawieszenie. Projektowane rozwiązanie pozostaje spójne z innymi zmianami dotyczącymi instytucji zawieszenia, w szczególności z projektowanym doprecyzowaniem elementów zawartych w piśmie o zawieszeniu oraz zasad zaskarżania tego zawieszenia. Wysłuchanie umożliwi organowi uprawnionemu do zawieszenia w pełnieniu obowiązków odniesienie się w uzasadnieniu zawieszenia do istotnych wyjaśnień i okoliczności przedstawionych przez nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły. Będzie to sprzyjało przejrzystości rozstrzygnięcia, ułatwi jego kontrolę w postępowaniu odwoławczym oraz ograniczy ryzyko stosowania zawieszenia w sposób automatyczny, bez indywidualnej oceny sprawy. W konsekwencji projektowana regulacja wzmocni gwarancje proceduralne nauczyciela oraz nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły, zwiększy rzetelność i przejrzystość procesu poprzedzającego zawieszenie w pełnieniu obowiązków, a zarazem pozostawi organom uprawnionym pełną możliwość zastosowania tego środka m.in. w sytuacjach, w których jest to uzasadnione ochroną praw i dobra dziecka, interesem szkoły albo charakterem zarzutów.

Konsekwencją dodania ust. 3a do art. 85t ustawy – Karta Nauczyciela jest zmiana dostosowująca w art. 91d pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela. Przepis ten określa, które organy jednostek samorządu terytorialnego wykonują zadania i kompetencje organu prowadzącego szkołę w sprawach wskazanych w tym przepisie. Uzupełnienie tego przepisu o odesłanie do art. 85t ust. 3a ustawy – Karta Nauczyciela zapewni, że w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego obowiązek wysłuchania nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły przed jego zawieszeniem będzie wykonywany odpowiednio przez wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starostę albo marszałka województwa.

8) Określenie terminu na przekazanie odwołania od zawieszenia nauczyciela albo dyrektora szkoły w pełnieniu obowiązków w szkole do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji (art. 1 pkt 31 lit. c projektu ustawy – dodanie drugiego zdania w art. 85t ust. 5 w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym, tj. zgodnie z art. 85t ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela, od decyzji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków w szkole odpowiednio nauczycielowi albo nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły przysługuje odwołanie do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Odwołanie to wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem odpowiednio dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają jednak obecnie terminu, w którym podmiot, za pośrednictwem którego wniesiono odwołanie, powinien je przekazać właściwej komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Brak ustawowego terminu przekazania odwołania ma szczególne znaczenie z uwagi na aktualną treść art. 85t ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym komisja dyscyplinarna pierwszej instancji rozpatruje odwołanie na posiedzeniu niejawnym, które powinno odbyć się w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania. Termin ten biegnie dopiero od dnia wpływu odwołania do komisji dyscyplinarnej. Samo określenie krótkiego terminu na odbycie posiedzenia przez komisję dyscyplinarną nie zapewnia zatem sprawnego i rzeczywiście niezwłocznego dokonania kontroli, jeżeli etap przekazania odwołania przez dyrektora szkoły albo organ prowadzący szkołę pozostaje nieuregulowany. W praktyce może to prowadzić do sytuacji, w której osoba, której dotyczy zawieszenie, dochowuje terminu do wniesienia odwołania, natomiast jego rozpoznanie zostaje odroczone z przyczyn niezależnych od tej osoby. Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nie stanowi kary dyscyplinarnej, lecz środek o charakterze zabezpieczającym. Wywołuje ono jednak istotne skutki dla sytuacji zawodowej nauczyciela, ponieważ wiąże się z czasowym odsunięciem od wykonywania obowiązków w szkole. Ponadto, w przypadkach określonych w ustawie, może prowadzić do zmniejszenia wynagrodzenia zasadniczego. Z tych względów procedura umożliwiająca kontrolę zawieszenia powinna być ukształtowana w sposób zapewniający jej sprawny przebieg i ograniczający ryzyko nieuzasadnionego przedłużania okresu pozostawania nauczyciela w stanie zawieszenia. Potrzebę określenia w ustawie – Karta Nauczyciela terminu na przekazanie odwołania od zawieszenia w pełnieniu obowiązków do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, podnieśli w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli zarówno jej członkowie, jak również przewodniczący komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji wskazując, że dyrektorzy

szkół niekiedy przekazują odwołania od decyzji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków dopiero po kilku miesiącach.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się dodanie zdania drugiego w art. 85t ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym dyrektor szkoły albo organ prowadzący szkołę przekazuje odwołanie od zawieszenia w pełnieniu obowiązków do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania. Zaproponowany termin pozostaje spójny z przewidzianym w art. 85t ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela 7-dniowym terminem na odbycie posiedzenia przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji. Jest on wystarczający do dokonania czynności organizacyjnych niezbędnych do przekazania sprawy, a zarazem na tyle krótki, aby nie prowadzić do osłabienia gwarancyjnego charakteru postępowania odwoławczego. Projektowana regulacja ma charakter porządkujący, gwarancyjny i dyscyplinujący. Uzupełnia dotychczasową procedurę odwoławczą o termin na dokonanie czynności, od której zależy możliwość rozpoznania odwołania przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji. Nie zmienia przy tym kompetencji dyrektora szkoły oraz organu prowadzącego szkołę oraz nie wprowadza po ich stronie dodatkowego etapu merytorycznej kontroli odwołania. Ocena zasadności zawieszenia w pełnieniu obowiązków nadal będzie należała wyłącznie do właściwej komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Wprowadzenie 7-dniowego terminu na przekazanie odwołania przyczyni się do ujednolicenia praktyki dyrektorów szkół i organów prowadzących szkoły, usprawni obieg dokumentów oraz pozwoli na szybsze uruchomienie kontroli procedury zawieszenia. Zapewni także większą przejrzystość procedury i wzmocni pewność sytuacji prawnej nauczyciela, wobec którego środek ten został zastosowany. W konsekwencji projektowana zmiana będzie służyła realizacji prawa do skutecznej kontroli rozstrzygnięcia ingerującego w sytuację zawodową nauczyciela, przy jednoczesnym zachowaniu sprawności i efektywności postępowania dyscyplinarnego.

9) Umożliwienie nauczycielom, którym w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków w szkole zostało zmniejszone wynagrodzenie zasadnicze, odwołania się od rozstrzygnięcia w zakresie zmniejszenia tego wynagrodzenia (art. 1 pkt 31 lit. d i e projektu ustawy – dodanie w art. 85t ust. 5a oraz zmiany w art. 85t ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela)

Zgodnie z art. 85u ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków może ulec zmniejszeniu. Zmniejszenie to jest konsekwencją zastosowania środka w postaci zawieszenia w pełnieniu obowiązków i może istotnie wpływać na sytuację

ekonomiczną osoby zawieszonej oraz jej rodziny. Jednocześnie art. 85t ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje odwołanie od zawieszenia w pełnieniu obowiązków do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Obowiązujące przepisy nie przewidują jednak odrębnego środka odwoławczego od rozstrzygnięcia dotyczącego zmniejszenia wynagrodzenia zasadniczego. Zawieszenie w pełnieniu obowiązków, zwłaszcza połączone ze zmniejszeniem wynagrodzenia zasadniczego jest środkiem szczególnie dotkliwym. Oddziałuje nie tylko na sytuację zawodową nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły, lecz także na jego bieżącą sytuację majątkową. Skutki te mogą być szczególnie istotne w przypadku osób utrzymujących rodzinę, ponoszących stałe koszty utrzymania albo znajdujących się w trudniejszej sytuacji materialnej. Z tego względu rozstrzygnięcie w zakresie zmniejszenia wynagrodzenia powinno podlegać skutecznej i szybkiej kontroli. Na potrzebę uregulowania w ustawie – Karta Nauczyciela możliwości odwołania się od rozstrzygnięcia w zakresie zmniejszenia wynagrodzenia w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków zwrócono uwagę w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się doprecyzowanie regulacji dotyczących odwołania od zawieszenia w pełnieniu obowiązków. Projektowany art. 85t ust. 5a ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje bowiem, że jeżeli pismo o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków zawiera rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia, nauczyciel albo nauczyciel pełniący funkcję dyrektora szkoły w odwołaniu wskazuje, czy odwołanie dotyczy zarówno rozstrzygnięcia o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków i rozstrzygnięcia o zmniejszeniu wynagrodzenia, czy też wyłącznie rozstrzygnięcia o zmniejszeniu wynagrodzenia. Projektowana zmiana nie tworzy więc odrębnego trybu zaskarżenia, lecz doprecyzowuje zakres odwołania od zawieszenia w tych przypadkach, w których pismo o zawieszeniu będzie obejmowało również rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia. Dzięki temu osoba zawieszona będzie mogła jasno określić, czy kwestionuje samą zasadność zawieszenia, jego skutek finansowy, czy oba te elementy naraz. Rozwiązanie to pozostaje spójne z projektowanym art. 85t ust. 3b ustawy – Karta Nauczyciela, który wskazuje elementy pisma o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków. Jeżeli organ podejmie decyzję o zmniejszeniu wynagrodzenia zgodnie z art. 85u ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, to pismo o zawieszeniu powinna zawierać rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia oraz kwotę wynagrodzenia po zmniejszeniu. Takie ukształtowanie elementów zawieszenia zwiększa przejrzystość jego treści i umożliwia realną kontrolę zarówno samego zawieszenia, jak i finansowych konsekwencji tego środka. W projekcie ustawy przewidziana została również zmiana art. 85t

ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela. Komisja dyscyplinarna pierwszej instancji, rozpoznając odwołanie, będzie mogła w drodze postanowienia:

- 1) utrzymać w mocy zawieszenie w pełnieniu obowiązków, a jeżeli pismo o zawieszeniu będzie zawierało również rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia, to będzie mogła:
 - a) utrzymać w mocy rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia albo
 - b) uchylić rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia i wydać w tym zakresie nowe rozstrzygnięcie;
- 2) uchylić zawieszenie w pełnieniu obowiązków, a jeżeli pismo o zawieszeniu będzie zawierało również rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia, to uchylić również to rozstrzygnięcie.

Oznacza to, że kontrola komisji dyscyplinarnej będzie obejmowała również możliwość weryfikacji skutku finansowego zawieszenia i odpowiedniego ukształtowania rozstrzygnięcia w tym zakresie. Projektowane rozwiązanie pozwoli komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji ocenić nie tylko to, czy zawieszenie w pełnieniu obowiązków było zasadne, lecz także to, czy zmniejszenie wynagrodzenia było uzasadnione w okolicznościach konkretnej sprawy oraz czy jego zakres nie jest nadmiernie dolegliwy. Przy takiej ocenie znaczenie będzie mieć sytuacja rodzinna i ekonomiczna osoby zawieszanej oraz potrzeba zachowania proporcjonalności między celem zawieszenia a jego skutkami finansowymi. Doprecyzowanie zakresu odwołania będzie miało także znaczenie dla praktyki organów dokonujących zawieszenia. Skoro rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia będzie mogło zostać wyraźnie objęte odwołaniem, organ powinien należycie uzasadnić nie tylko samo zawieszenie w pełnieniu obowiązków, lecz także rozstrzygnięcie o zmniejszeniu wynagrodzenia i wskazanie kwoty wynagrodzenia po zmniejszeniu. Sprzyjać to będzie bardziej rzetelnemu i transparentnemu podejmowaniu rozstrzygnięć w tym zakresie. Projektowana regulacja ma charakter gwarancyjny. Zapewnia nauczycielowi albo nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły możliwość poddania kontroli nie tylko samego zastosowania środka w postaci zawieszenia w pełnieniu obowiązków, lecz także rozstrzygnięcia mającego bezpośredni wpływ na jego sytuację ekonomiczną. Ma to szczególne znaczenie, ponieważ obniżenie wynagrodzenia następuje przed ostatecznym rozstrzygnięciem sprawy dyscyplinarnej i może wywoływać natychmiastowe skutki dla osoby zawieszanej. Jednocześnie projektowana zmiana nie pozbawia dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę możliwości zmniejszenia wynagrodzenia zasadniczego w przypadkach, w których jest to uzasadnione. Wprowadza

natomiast mechanizm pozwalający zweryfikować zasadność i proporcjonalność tego rozstrzygnięcia przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji, w ramach procedury odwoławczej od zawieszenia. Tak więc projektowana zmiana wzmocni gwarancje procesowe nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły, zapewni możliwość skutecznej kontroli rozstrzygnięcia w zakresie zmniejszenia wynagrodzenia oraz pozwoli na bardziej proporcjonalne stosowanie tego środka w praktyce.

3. Zmiany wzmacniające ochronę praw i dobra dziecka.

1) Wprowadzenie obowiązku zawiadamiania przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny rzeczników dyscyplinarnych o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela lub dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka, jeżeli taką informację organ uzyska w toku sprawowania nadzoru pedagogicznego (art. 1 pkt 4 lit. a projektu ustawy – zmiana w art. 75 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela)

W projekcie ustawy proponuje się również zmianę art. 75 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela, polegającą na wprowadzeniu obowiązku zawiadamiania przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny rzecznika dyscyplinarnego o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela albo dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka, jeżeli organ ten uzyska informację o takim podejrzeniu w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Powyższa zmiana jest odpowiedzią na postulat zgłoszony przez Rzecznika Praw Dziecka, który wskazał, że kuratorzy oświaty – posiadający, z racji sprawowania nadzoru pedagogicznego, szeroką wiedzę o nieprawidłowościach i naruszeniach występujących w szkołach i placówkach – powinni zawiadamiać rzeczników dyscyplinarnych o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela albo dyrektora szkoły czynu naruszającego prawa i dobro dziecka. Zdaniem Rzecznika Praw Dziecka objęcie organów sprawujących nadzór pedagogiczny obowiązkiem zawiadomienia w takich przypadkach pozwoli wzmocnić i uszczelnić system ochrony praw i dobra dziecka oraz zapewni sprawniejsze przekazywanie informacji do organów właściwych w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

Obecnie art. 75 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela nakłada obowiązek zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela czynu naruszającego prawa i dobro dziecka na dyrektora szkoły, a w przypadku podejrzenia popełnienia takiego czynu przez dyrektora szkoły – na organ prowadzący szkołę. Zawiadomienie to powinno być dokonane nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o podejrzeniu

popęlnienia takiego czynu, chyba że okoliczności bezspornie wskazują, że nie doszło do jego popęlnienia. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie przewidują analogicznego obowiązku po stronie organu sprawującego nadzór pedagogiczny, mimo że organ ten może uzyskać informację o możliwym naruszeniu praw i dobra dziecka w toku wykonywania swoich ustawowych zadań, w szczególności podczas kontroli, analizy dokumentacji szkoły, rozpatrywania skarg i wniosków albo prowadzenia innych czynności nadzorczych. Brak takiego obowiązku w praktyce może opóźniać przekazanie informacji rzecznikowi dyscyplinarnemu, a tym samym podjęcie czynności w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczyciela albo dyrektora szkoły.

Projektowane rozwiązanie będzie miało charakter uzupełniający wobec obowiązków ciążących obecnie na dyrektora szkoły oraz organie prowadzącym szkołę. Dyrektor szkoły, a w przypadku podejrzenia popęlnienia czynu naruszającego prawa i dobro dziecka przez dyrektora szkoły – organ prowadzący szkołę, nadal będą obowiązani do zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego w przypadkach określonych w art. 75 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela. Jednocześnie obowiązkiem takim zostanie objęty organ sprawujący nadzór pedagogiczny, jeżeli informację o podejrzeniu popęlnienia czynu naruszającego prawa i dobro dziecka uzyska w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Projektowana regulacja rozszerza zatem krąg podmiotów obowiązanych do zawiadomienia rzecznika dyscyplinarnego o podejrzeniu popęlnienia czynu naruszającego prawa i dobro dziecka.

Do każdego z podmiotów obowiązanych do dokonania zawiadomienia będzie miała zastosowanie ta sama przesłanka wyłączająca ten obowiązek, tj. jeżeli okoliczności bezspornie wskazują, że nie doszło do popęlnienia takiego czynu, oraz ten sam 14-dniowy termin na dokonanie tego zawiadomienia, liczony od dnia powzięcia przez dany podmiot wiadomości o podejrzeniu popęlnienia takiego czynu.

Jednocześnie należy podkreślić, że powyższa zmiana nie przenosi na organ sprawujący nadzór pedagogiczny kompetencji rzecznika dyscyplinarnego oraz nie przesądza o popęlnieniu czynu czy też o odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczyciela albo dyrektora szkoły. Natomiast ocena, czy zachodzą podstawy do podjęcia dalszych czynności, w tym wszczęcia postępowania wyjaśniającego, pozostanie w kompetencji właściwego rzecznika dyscyplinarnego, zgodnie z przepisami ustawy – Karta Nauczyciela.

Wprowadzenie projektowanej zmiany umożliwi zatem szybsze przekazywanie informacji o możliwych naruszeniach praw i dobra dziecka, usprawni współdziałanie organów działających w systemie oświaty z rzecznikami dyscyplinarnymi oraz będzie sprzyjać zwiększeniu skuteczności mechanizmów ochrony praw i dobra dziecka.

2) Wskazanie w przepisach ustawy – Karta Nauczyciela, że przy przesłuchaniu świadka, który w chwili przesłuchania ukończył 18. rok życia, nie może być obecny odpowiednio nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, lub obwiniony, jeżeli świadek ten nadal jest uczniem szkoły, w której zatrudniony jest nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, lub obwiniony (art. 1 pkt 21 lit. a projektu ustawy – dodanie w art. 85h ust. 5a w ustawie – Karta Nauczyciela)

W toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli zgłoszono postulat objęcia szczególną ochroną ucznia, który ukończył 18. rok życia przesłuchiwanego w obecności nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, albo obwinionego, a nadal jest uczniem szkoły, w której zatrudniony jest nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, lub obwiniony. Postulat ten dotyczył wyłączenia osobistej obecności ww. osób przy przesłuchaniu pełnoletniego ucznia, ze względu na utrzymującą się relację szkolną, która może wpływać na swobodę jego wypowiedzi.

Samo osiągnięcie przez ucznia pełnoletności nie eliminuje automatycznie relacji dydaktycznej, wychowawczej lub organizacyjnej występującej w środowisku szkolnym ani wpływu, jaki może wywierać na ucznia autorytet nauczyciela. Uczeń, który ukończył 18 lat, lecz nadal uczęszcza do szkoły, może pozostawać w relacji podporządkowania lub zależności wobec nauczyciela, w szczególności gdy nauczyciel prowadzi z nim zajęcia, dokonuje oceniania, uczestniczy w klasyfikacji, ma wpływ na przebieg edukacji albo funkcjonuje w tej samej społeczności szkolnej. W takich okolicznościach osobista obecność nauczyciela albo obwinionego podczas przesłuchania może powodować skrępowanie, stres albo obawę przed pełnym przedstawieniem okoliczności sprawy. Dotyczy to w szczególności spraw związanych z relacją nauczyciel – uczeń oraz zdarzeniami, które miały miejsce w szkole lub placówce. W odpowiedzi na powyższy postulat w projekcie ustawy proponuje się dodanie w art. 85h ustawy – Karta Nauczyciela ust. 5a, zgodnie z którym w postępowaniu wyjaśniającym i postępowaniu dyscyplinarnym przy przesłuchaniu świadka, który w chwili przesłuchania ukończył 18. rok życia, nie może być obecny odpowiednio nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, lub obwiniony, jeżeli świadek ten w chwili przesłuchania jest uczniem szkoły, w której jest zatrudniony ten nauczyciel lub obwiniony. Zakres projektowanej regulacji został określony w sposób wąski i obiektywny. Ochroną zostanie objęty wyłącznie pełnoletni świadek, który w chwili przesłuchania nadal ma status ucznia szkoły, w której zatrudniony jest nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, albo obwiniony.

Regulacja ta nie zrównuje zatem sytuacji pełnoletniego ucznia z sytuacją świadka małoletniego i nie rozszerza na niego wszystkich szczególnych zasad przesłuchania przewidzianych w art. 85h ustawy – Karta Nauczyciela. Dotyczy ona jedynie wyłączenia osobistej obecności nauczyciela albo obwinionego przy przesłuchaniu, w sytuacji gdy zachodzi realne ryzyko, że utrzymująca się relacja szkolna może wpływać na swobodę wypowiedzi świadka. Projektowana zmiana ma charakter ochronny i gwarancyjny. Służy zapewnieniu warunków do uzyskania pełnych i rzetelnych zeznań, a tym samym do prawidłowego ustalenia okoliczności sprawy przez rzecznika dyscyplinarnego albo komisję dyscyplinarną. Jednocześnie nie ogranicza prawa nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, ani obwinionego do obrony. Wyłączenie osobistej obecności przy przesłuchaniu nie pozbawia tych osób możliwości korzystania z przysługujących im uprawnień procesowych, w tym pomocy obrońcy, składania wniosków dowodowych, zapoznawania się z materiałem dowodowym i odnoszenia się do treści zeznań w toku postępowania. Projektowana regulacja pozwoli zatem zachować właściwą równowagę między ochroną ucznia występującego w charakterze świadka a prawem do obrony osoby, której postępowanie dotyczy. W konsekwencji przyczyni się ona do bardziej rzetelnego i sprawnego wyjaśniania spraw dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

4. Zmiany o charakterze doprecyzującym, wpływające na wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych i przypadków niewłaściwego stosowania przepisów w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli.

1) Doprecyzowanie kwestii związanej z potwierdzeniem przez nauczyciela, przed nawiązaniem z nim stosunku pracy, spełniania warunku, o którym mowa w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela (art. 1 pkt 1 lit. b i pkt 2 oraz pkt 35 projektu ustawy – dodanie w art. 10 ust. 8ba i 8bb w ustawie – Karta Nauczyciela oraz zmiany w art. 10a ust. 3 i w art. 91b ust. 2b ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela stanowi, że jednym z warunków nawiązania z nauczycielem stosunku pracy jest nietoczenie się przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowania dyscyplinarnego. Przepis ten określa materialnoprawny warunek zatrudnienia, nie wskazuje jednak sposobu jego potwierdzenia przez nauczyciela przed nawiązaniem stosunku pracy. W szczególności ustawa nie określa formy ani treści dokumentu, na podstawie którego podmiot nawiązujący stosunek pracy mógłby

zweryfikować spełnianie tego warunku, ani nie przewiduje szczególnej regulacji dotyczącej skutków złożenia w tym zakresie oświadczenia niezgodnego z prawdą. Brak jednoznacznej regulacji powoduje w praktyce zróżnicowanie sposobu postępowania przy zatrudnianiu nauczycieli. Podmioty dokonujące czynności związanych z nawiązaniem stosunku pracy mogą korzystać z oświadczeń składanych przez kandydatów, jednak nie mają ustawowo określonej podstawy, jednolitej treści ani trybu ich składania. Prowadzi to do wątpliwości, czy złożone oświadczenie wystarczająco potwierdza spełnianie warunku, o którym mowa w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela, oraz jakie konsekwencje powinny wiązać się z podaniem przez kandydata informacji niezgodnych z prawdą.

Z uwagi na powyższe w projekcie ustawy proponuje się dodanie w art. 10 ustawy – Karta Nauczyciela ust. 8ba i 8bb. Zgodnie z projektowanym ust. 8ba nauczyciel, przed nawiązaniem stosunku pracy, będzie obowiązany złożyć oświadczenie o nietoczeniu się przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowania dyscyplinarnego. Projektowany ust. 8bb przewiduje natomiast, że oświadczenie to będzie składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywego oświadczenia. Nauczyciel będzie obowiązany zamieścić w nim ustawowo określoną klauzulę o świadomości tej odpowiedzialności, która zastąpi pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Podkreślić należy, że projektowana regulacja nie wprowadza nowego warunku zatrudnienia nauczyciela ani nie zmienia zakresu warunku określonego w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela. Jej celem jest wyłącznie uregulowanie sposobu potwierdzania spełniania tego warunku oraz zapewnienie, aby informacja przekazywana przez nauczyciela miała jednoznaczną, ustawowo określoną formę. Oświadczenie będzie stanowiło dokument pozwalający na sprawniejsze i bardziej jednolite prowadzenie czynności poprzedzających zatrudnienie, a równocześnie będzie wyznaczało jasne konsekwencje prawne w razie złożenia oświadczenia niezgodnego z prawdą. Wprowadzenie projektowanych przepisów przyczyni się do zwiększenia pewności prawnej i jednolitości praktyki przy nawiązywaniu stosunku pracy z nauczycielami, ograniczy wątpliwości interpretacyjne po stronie podmiotów zatrudniających oraz usprawni weryfikację spełniania warunku przewidzianego w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela. Rozwiązanie to będzie również sprzyjało ochronie praw i dobra uczniów przez zmniejszenie ryzyka zatrudnienia osoby, wobec której toczy się postępowanie stanowiące przeszkodę do nawiązania stosunku pracy.

Konsekwencją dodania w art. 10 ust. 8ba i 8bb ustawy – Karta Nauczyciela jest także zmiana dostosowująca w art. 10a ust. 3 zdanie drugie ustawy – Karta Nauczyciela. Art. 10a ust. 3

ustawy – Karta Nauczyciela odnosi się do nauczyciela, o którym mowa w art. 10a ust. 2 tej ustawy, tj. prowadzącego zajęcia bezpośrednio z uczniami lub wychowankami w wymiarze nie wyższym niż 4 godziny tygodniowo, któremu prowadzenie tych zajęć powierzono na innej podstawie niż umowa o pracę. Nauczyciel ten jest obowiązany spełniać warunki, o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 3 i 4 ustawy – Karta Nauczyciela. Obecnie przepis art. 10a ust. 3 zdanie drugie przewiduje odpowiednie stosowanie art. 10 ust. 8a ustawy – Karta Nauczyciela. Uzupełnienie tego przepisu o odesłanie do odpowiedniego stosowania również ust. 8ba i 8bb zapewni, że nauczyciel, o którym mowa w art. 10a ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, w celu potwierdzenia spełniania warunku, o którym mowa w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela, będzie obowiązany przed powierzeniem mu prowadzenia zajęć na innej podstawie niż umowa o pracę złożyć oświadczenie o nietoczeniu się przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowania dyscyplinarnego, pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Ponadto, konsekwencją dodania w art. 10 ust. 8ba i 8bb ustawy – Karta Nauczyciela jest również zmiana dostosowująca w art. 91b ust. 2b ustawy – Karta Nauczyciela. Przepis ten w obecnym brzmieniu nakazuje odpowiednie stosowanie art. 10 ust. 8a i 8b ustawy – Karta Nauczyciela do nauczycieli przedszkoli, szkół, placówek i innych form wychowania przedszkolnego, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 tej ustawy. Uzupełnienie tego odesłania o art. 10 ust. 8ba i 8bb zapewni, że zasady składania oświadczenia o nietoczeniu się postępowania karnego w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowania dyscyplinarnego, pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, będą stosowane również wobec tej grupy nauczycieli.

2) Doprecyzowanie przesłanek wyłączenia członka składu orzekającego od udziału w rozpoznawaniu sprawy oraz rzecznika dyscyplinarnego od udziału w sprawie (art. 1 pkt 10 lit. a i b oraz pkt 12 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 82 ust. 1 pkt 2 i 3, dodanie w art. 82 w ust. 1 pkt 5 oraz zmiany w art. 84 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym przepisy ustawy – Karta Nauczyciela określają przesłanki wyłączenia członka składu orzekającego od udziału w rozpoznawaniu sprawy (art. 82 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela) oraz rzecznika dyscyplinarnego od udziału w sprawie (art. 84 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela). Regulacje te służą zapewnieniu, aby czynności w postępowaniu wyjaśniającym i postępowaniu dyscyplinarnym były wykonywane przez

osoby, co do których nie zachodzą okoliczności mogące podważać ich bezstronność. Przepisy te nie odnoszą się jednak wprost do sytuacji, w której osoba wykonująca uprzednio czynności mediatora w tej samej sprawie miałaby następnie uczestniczyć w jej rozpoznaniu jako członek składu orzekającego albo wykonywać w niej czynności rzecznika dyscyplinarnego. Z uwagi na fakt, że w projekcie ustawy zaproponowano wprowadzenie do ustawy – Karta Nauczyciela instytucji mediacji w sprawach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, niezbędne było określenie warunków, jakie powinien spełniać mediator, oraz przesłanek wyłączających możliwość prowadzenia przez niego mediacji, w tym okoliczności mogące rodzić wątpliwości co do jego bezstronności. Mediator, prowadząc mediację, uzyskuje informacje o sprawie i jej uczestnikach oraz podejmuje działania ukierunkowane na polubowne wyjaśnienie konfliktu lub ograniczenie jego skutków. Z tego względu łączenie funkcji mediatora z późniejszym udziałem w tej samej sprawie w charakterze członka składu orzekającego albo rzecznika dyscyplinarnego byłoby niepożądane z punktu widzenia wymogu bezstronności i zaufania do postępowania dyscyplinarnego. Z uwagi na powyższe w art. 82 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela proponuje się dodanie przesłanki obligatoryjnego wyłączenia członka składu orzekającego od udziału w rozpoznawaniu sprawy, jeżeli był mediatorem w sprawie, której dotyczy postępowanie. Analogiczne rozwiązanie przewiduje się w art. 84 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela w odniesieniu do rzecznika dyscyplinarnego. Oznacza to, że osoba, która wykonywała czynności mediatora w konkretnej sprawie, nie będzie mogła następnie uczestniczyć w jej rozpoznaniu w charakterze członka składu orzekającego a także prowadzić w niej czynności jako rzecznik dyscyplinarny. Zmiany w zakresie art. 82 oraz art. 84 ustawy – Karta Nauczyciela mają ponadto charakter wynikowy i dostosowujący. W związku z wprowadzeniem mediacji oraz koniecznością kompleksowego uregulowania gwarancji bezstronności zasadne jest ujednolicenie i doprecyzowanie katalogu relacji osobistych, a także uwzględnienie relacji organizacyjnych, które uzasadniają wyłączenie członka składu orzekającego albo rzecznika dyscyplinarnego. Projektowane uzupełnienia w zakresie obligatoryjnego wyłączenia członka składu orzekającego od udziału w rozpoznawaniu sprawy obejmują relacje z obwinionym, jego obrońcą oraz rzecznikiem dyscyplinarnym, polegające na pozostawaniu we wspólnym pożyciu, w stosunku opieki lub kurateli, a także na pozostawaniu w zależności organizacyjnej. Natomiast w przypadku rzecznika dyscyplinarnego projektowane uzupełnienia w zakresie obligatoryjnego wyłączenia go od udziału w sprawie obejmują analogiczne relacje z nauczycielem, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, obwinionym lub jego obrońcą, a ponadto fakt bycia świadkiem czynu, którego dotyczy postępowanie. Projektowane zmiany zapewnią zatem spójny

i symetryczny system wyłączeń odnoszący się do osób pełniących w tej samej sprawie różne role procesowe. Z jednej strony zapewnią, że mediator nie będzie po zakończeniu mediacji uczestniczył w dalszych czynnościach o charakterze oskarżycielskim lub orzeczniczym. Z drugiej strony w sposób jednolity określą istotne relacje osobiste i organizacyjne mogące wpływać na bezstronność członka składu orzekającego oraz rzecznika dyscyplinarnego. Pozwoli to uniknąć sytuacji, w których identyczne lub zbliżone okoliczności byłyby odmiennie oceniane w zależności od funkcji pełnionej przez daną osobę.

Jednocześnie z uwagi na to, że art. 84 ustawy – Karta Nauczyciela dotyczy wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego od udziału w sprawie, regulacja ta powinna mieć zastosowanie zarówno w postępowaniu wyjaśniającym, jak i w postępowaniu dyscyplinarnym. Na etapie postępowania wyjaśniającego osoba, której dotyczy to postępowanie, ma status nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, natomiast po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego uzyskuje status obwinionego. Z tego względu w projektowanym art. 84 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, obok nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, wskazano również obwinionego. Zmiana ta jednoznacznie przesądza, że przesłanki wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego odnoszą się do relacji z tą osobą niezależnie od etapu postępowania, na którym znajduje się sprawa, i odpowiadają jej aktualnemu statusowi procesowemu. Uwzględnienie we wskazanych przepisach obwinionego nie tworzy zatem nowej materialnej przesłanki wyłączenia, lecz porządkuje zakres podmiotowy art. 84 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela i zapewnia jego spójne stosowanie na obu etapach postępowania.

Ponadto projektowana zmiana art. 84 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela ma dodatkowo charakter porządkujący i redakcyjny. Oprócz wskazania w tym przepisie obwinionego usuwa się zbędne sformułowanie „niewymienione w ust. 1”. Zmiana ta nie modyfikuje materialnej przesłanki fakultatywnego wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego od udziału w sprawie, nadal będzie nią uprawdopodobnienie, że między rzecznikiem dyscyplinarnym a nauczycielem, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, obwinionym lub jego obrońcą zachodzą okoliczności, które mogą wywołać wątpliwość co do jego bezstronności.

Projektowane regulacje mają zatem charakter gwarancyjny, dostosowujący i porządkujący. Służą zachowaniu bezstronności osób uczestniczących w rozpoznawaniu sprawy, ochronie zaufania do postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego oraz zapewnieniu spójności rozwiązań dotyczących wyłączeń w ustawie – Karta Nauczyciela.

3) Doprecyzowanie przepisów art. 85 ust. 3a ustawy – Karta Nauczyciela dotyczących zawieszenia biegu terminu, o którym mowa w art. 85 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela (art. 1 pkt 13 lit. b i pkt 27 lit. b projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85 ust. 3a i art. 85o ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

Zgodnie z obowiązującym art. 85 ust. 3a ustawy – Karta Nauczyciela, jeżeli nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, z powodu nieobecności w pracy nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg trzymiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 85 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, na skierowanie przez rzecznika dyscyplinarnego wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego albo wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania, ulega zawieszeniu do dnia jego stawienia się do pracy. Analogiczne odwołanie do nieobecności w pracy zawiera art. 85o ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, regulujący zawieszenie biegu pięciomiesięcznego terminu na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Obecne brzmienie tych przepisów nie precyzuje jednak, jakie okoliczności związane z nieobecnością nauczyciela w pracy mogą uzasadniać zawieszenie biegu wskazanych terminów. Wątpliwości te były zgłaszane w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano, że pojęcie „nieobecności w pracy” ma szeroki zakres i może obejmować sytuacje, których wystąpienie nie przesądza o możliwości albo braku możliwości złożenia przez nauczyciela wyjaśnień. Może ono odnosić się np. do nauczyciela zawieszonego w pełnieniu obowiązków, korzystającego z urlopu dla poratowania zdrowia albo niepozostającego już w zatrudnieniu. Powoduje to wątpliwości interpretacyjne co do przesłanek wpływających na zawieszenie biegu terminów oraz utrudnia jednolite stosowanie przepisów.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się nadanie art. 85 ust. 3a ustawy – Karta Nauczyciela nowego brzmienia, zgodnie z którym jeżeli nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, z powodu odpowiednio niezdolności do pracy wywołanej chorobą lub odosobnieniem w związku z chorobą zakaźną, urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego, urlopu rodzicielskiego, odbywania ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego albo pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie przez czas do 3 miesięcy, nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg terminu, o którym mowa w art. 85 ust. 3 tej ustawy, ulega zawieszeniu odpowiednio do dnia ustania niezdolności do pracy wywołanej chorobą lub odosobnieniem w związku z chorobą zakaźną, lub do dnia zakończenia urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu

macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego, urlopu rodzicielskiego, lub do dnia zakończenia odbywania ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego albo pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie. Tak więc projektowany przepis wskazuje wprost okoliczności, które uzasadniają zawieszenie biegu terminu, o którym mowa w art. 85 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, tj.:

- niezdolność do pracy wywołaną chorobą lub odosobnieniem w związku z chorobą zakaźną,
- korzystanie z urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego lub urlopu rodzicielskiego, a także
- odbywanie ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego albo pełnienie terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie przez czas do 3 miesięcy.

W projektowanym przepisie odchodzi się zatem od posługiwania się pojęciem „nieobecności w pracy” i wiąże się skutek procesowy z konkretną przyczyną i wynikającym z niej brakiem możliwości złożenia wyjaśnień. Projektowany przepis art. 85 ust. 3a ustawy – Karta Nauczyciela określa również moment, do którego bieg terminu pozostaje zawieszony. W zależności od przyczyny będzie to odpowiednio dzień ustania niezdolności do pracy wywołanej chorobą lub odosobnieniem w związku z chorobą zakaźną, dzień zakończenia właściwego urlopu albo dzień zakończenia odbywania ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego bądź pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie.

Rezygnacja z odwołania do dnia stawienia się nauczyciela do pracy pozwoli powiązać okres zawieszenia biegu terminu bezpośrednio z czasem trwania przeszkody, która uniemożliwia złożenie wyjaśnień. Projektowana zmiana ma charakter doprecyzowujący i porządkujący. Pozwoli jednoznacznie wiązać zawieszanie biegu terminu z sytuacją, która uniemożliwia nauczycielowi udział w czynnościach postępowania wyjaśniającego i złożenie wyjaśnień. Jednocześnie wyeliminuje ryzyko zawieszania biegu terminu wyłącznie z powodu nieobecności w pracy, która nie zawsze ogranicza możliwość realizacji prawa nauczyciela do przedstawienia stanowiska w sprawie. Konsekwentnie powyższa zmiana znajdzie odzwierciedlenie w art. 85o ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, dotyczącym biegu pięciomiesięcznego terminu na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Tak więc, w projekcie ustawy proponuje się nadać nowe brzmienie art. 85o ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym jeżeli nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, z powodu odpowiednio niezdolności do pracy wywołanej chorobą lub odosobnieniem w związku z chorobą zakaźną, urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu

macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego, urlopu rodzicielskiego, odbywania ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego albo pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie, przez czas do 3 miesięcy, nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg pięciomiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 85o ust. 1 tej ustawy, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu odpowiednio do dnia ustania niezdolności do pracy wywołanej chorobą lub odosobnieniem w związku z chorobą zakaźną, lub do dnia zakończenia urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego, urlopu rodzicielskiego, lub do dnia zakończenia odbywania ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego albo pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie.

4) Doprecyzowanie przepisów w zakresie składania zażaleń na postanowienia wydawane w ramach postępowania wyjaśniającego oraz postępowania dyscyplinarnego oraz przyznanie prawa do złożenia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego również rzecznikowi dyscyplinarnemu (art. 1 pkt 13 lit. f, pkt 15, pkt 18 lit. b i pkt 36 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85 ust. 5, art. 85b ust. 2, art. 85f ust. 2 i art. 91d pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym ustawa – Karta Nauczyciela przewiduje możliwość wniesienia zażalenia na postanowienia wydawane w toku postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego, tj. wniesienia zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego (art. 85 ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela), na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego (art. 85b ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela) oraz na postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego (art. 85f ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela). Przepisy te określają organ właściwy do rozpoznania środka zaskarżenia, lecz nie wskazują organu, za którego pośrednictwem zażalenie powinno zostać wniesione. Ponadto art. 85b ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela nie przyznaje rzecznikowi dyscyplinarnemu prawa do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Brak jednoznacznego określenia trybu wnoszenia zażaleń powoduje, że osoby uprawnione do wniesienia tego środka zaskarżenia kierują go wprost do organu właściwego do jego rozpoznania. Organ ten nie dysponuje jednak aktami sprawy jak również materiałem zgromadzonym przez organ, który wydał zaskarżone postanowienie. Aby móc rozpoznać zażalenie, jest zatem obowiązany wystąpić do tego organu o przekazanie

dokumentacji niezbędnej do przeprowadzenia kontroli instancyjnej. Konieczność prowadzenia dodatkowej korespondencji oraz oczekiwanie na przekazanie akt powoduje opóźnienie w rozpatrywaniu zażaleń. Z kolei brak uprawnienia rzecznika dyscyplinarnego do zaskarżenia odmowy wszczęcia postępowania dyscyplinarnego ogranicza możliwość poddania kontroli odwoławczej rozstrzygnięcia wydanego w następstwie złożenia przez niego wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, z którym rzecznik dyscyplinarny, działając za zgodą organu, który go powołał, wystąpił do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji.

Potrzebę doprecyzowania przepisów w zakresie wnoszenia zażaleń oraz przyznania rzecznikowi dyscyplinarnemu prawa do zaskarżenia postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego zgłoszono w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano, że wyraźne określenie drogi wnoszenia środków zaskarżenia oraz kręgu podmiotów uprawnionych do ich wniesienia jest konieczne dla uporządkowania procedury, wyeliminowania rozbieżności w praktyce i zapewnienia kontroli rozstrzygnięć, które zamykają drogę do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Z uwagi na powyższe w projekcie ustawy proponuje się zmianę art. 85 ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela przez wskazanie, że zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego wnosi się za pośrednictwem rzecznika dyscyplinarnego, który wydał to postanowienie, do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. W art. 85f ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela proponuje się analogiczne doprecyzowanie, zgodnie z którym zażalenie na postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego wnosi się za pośrednictwem przewodniczącego składu orzekającego, który wydał postanowienie, do odwoławczej komisji dyscyplinarnej. Natomiast projektowana zmiana art. 85b ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela zakłada, że zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego będzie wnoszone za pośrednictwem komisji dyscyplinarnej, która wydała postanowienie, do odwoławczej komisji dyscyplinarnej. Jednocześnie prawo wniesienia tego zażalenia zostanie przyznane również rzecznikowi dyscyplinarnemu. Projektowane zmiany mają charakter doprecyzowujący i porządkujący. Wskazanie organu pośredniczącego w przekazaniu zażalenia zapewni jednolity model postępowania ze środkami zaskarżenia. Zażalenie będzie trafiało w pierwszej kolejności do organu, który wydał zaskarżone postanowienie i który dysponuje aktami sprawy albo materiałem sprawy. Umożliwi to przekazanie zażalenia wraz z aktami sprawy bez potrzeby występowania przez organ odwoławczy o ich odrębne nadesłanie, a tym samym ograniczy opóźnienia w rozpatrywaniu zażaleń. Przyznanie rzecznikowi dyscyplinarnemu prawa do zaskarżenia postanowienia o odmowie wszczęcia

postępowania dyscyplinarnego wzmocni kompletność kontroli instancyjnej i zapewni bardziej spójne ukształtowanie uprawnień procesowych uczestników postępowania.

Dokonano również zmiany o charakterze wyłącznie legislacyjnym w art. 91d pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela w zakresie odesłania do art. 85b ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela. W obowiązującym stanie prawnym przepis ten nie zawiera odesłania do art. 85b ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela mimo, że organowi prowadzącemu szkołę przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego w sprawie nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły. Powyższa zmiana jednoznacznie wskaże, że w przypadku szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, zadanie organu prowadzącego szkołę wynikające z art. 85b ust. 2 będzie wykonywał właściwy organ wykonawczy tej jednostki.

5) Doprecyzowanie, że w postępowaniu wyjaśniającym nauczyciel, którego dotyczy to postępowanie, jak i obwiniony mogą mieć niewielej niż dwóch obrońców z wyboru (art. 1 pkt 16 lit. b projektu ustawy – zmiana w art. 85d ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym art. 85d ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela przyznaje w postępowaniu wyjaśniającym nauczycielowi, którego dotyczy to postępowanie, a w postępowaniu dyscyplinarnym – obwinionemu, prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie obrońcy. Natomiast art. 85d ust. 5 ustawy – Karta stanowi, że obwiniony może mieć jednocześnie niewielej niż dwóch obrońców z wyboru. Przepis ten odnosi zatem ograniczenie liczby obrońców wprost wyłącznie do obwinionego, czyli osoby, wobec której toczy się postępowanie dyscyplinarne. Obowiązujące przepisy nie rozstrzygają jednoznacznie, czy limit dwóch obrońców z wyboru ma zastosowanie również do nauczyciela na etapie postępowania wyjaśniającego. Brak wyraźnego wskazania w art. 85d ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela powoduje wątpliwości, czy ograniczenie to należy stosować także przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego, mimo że nauczycielowi już na tym etapie przysługuje prawo do korzystania z pomocy obrońcy z wyboru. Potrzebę doprecyzowania tego przepisu zgłoszono w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Zwracano uwagę, że brak wyraźnego objęcia limitem w zakresie liczby obrońców nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, rodzi wątpliwości interpretacyjne oraz może skutkować niejednolitą praktyką w zakresie ustalania liczby obrońców z wyboru dopuszczonych do udziału w postępowaniu wyjaśniającym.

Z uwagi na powyższe w projekcie ustawy proponuje się nadanie art. 85d ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela brzmienia, zgodnie z którym w postępowaniu wyjaśniającym nauczyciel, którego dotyczy to postępowanie, a w postępowaniu dyscyplinarnym – obwiniony, mogą mieć jednocześnie nie więcej niż dwóch obrońców z wyboru. Projektowana zmiana ma charakter doprecyzowujący i porządkujący. Nie ogranicza prawa nauczyciela ani obwinionego do korzystania z pomocy obrońcy z wyboru, lecz zachowuje obowiązujący limit dwóch obrońców i wyraźnie rozciąga go na postępowanie wyjaśniające. Ustawowe rozstrzygnięcie tej kwestii wyeliminuje wątpliwości co do dopuszczalnej liczby obrońców na etapie postępowania wyjaśniającego oraz zapewni jednolite stosowanie przepisów, przy zachowaniu gwarancji prawa do obrony.

6) Doprecyzowanie przepisów dotyczących udostępniania akt postępowania dyscyplinarnego oraz przepisów dotyczących zawieszenia w pełnieniu obowiązków (art. 1 pkt 22 oraz pkt 31 projektu ustawy – zmiany w art. 85i oraz dodanie w art. 85t ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym art. 85i ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela reguluje prawo przeglądania akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i kopii na każdym etapie postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego. W postępowaniu wyjaśniającym uprawnienie to przysługuje nauczycielowi, którego dotyczy to postępowanie, oraz jego obrońcy, a w postępowaniu dyscyplinarnym – obwinionemu oraz jego obrońcy. Obowiązujące brzmienie przepisu nie wskazuje jednak wprost rzecznika dyscyplinarnego jako podmiotu uprawnionego do przeglądania akt sprawy w toku postępowania dyscyplinarnego. Nie reguluje również w sposób wyraźny dostępu do akt po prawomocnym zakończeniu postępowania dyscyplinarnego ani dostępu do akt sprawy dotyczącej zawieszenia nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w pełnieniu obowiązków w szkole. Brak jednoznacznych regulacji w tym zakresie może powodować rozbieżności w praktyce organów prowadzących postępowania. W szczególności nieprecyzyjne pozostaje uprawnienie rzecznika dyscyplinarnego do zapoznawania się z aktami niezbędnymi do wykonywania jego funkcji procesowej, w tym do złożenia wniosku o sprostowanie protokołu z przebiegu rozprawy albo podjęcia innych czynności przewidzianych w ustawie. Wątpliwości dotyczą także możliwości uzyskania dostępu do akt po prawomocnym zakończeniu postępowania, gdy zachodzi potrzeba oceny, czy istnieją podstawy do wznowienia postępowania dyscyplinarnego. Z kolei brak wyraźnej podstawy do przeglądania akt sprawy dotyczącej zawieszenia może utrudniać nauczycielowi albo nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły zapoznanie się

z materiałem stanowiącym podstawę jego zawieszenia i skuteczne skorzystanie z prawa do odwołania.

Potrzebę doprecyzowania przepisów w tym zakresie zgłoszono w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano, że jednoznaczne uregulowanie tych kwestii jest potrzebne dla prawidłowego wykonywania uprawnień procesowych przez uczestników postępowania, ograniczenia rozbieżności w praktyce komisji dyscyplinarnych oraz zapewnienia realnej kontroli zawieszenia w pełnieniu obowiązków.

Z uwagi na powyższe w projekcie ustawy proponuje się zmianę w zakresie art. 85i ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela. Projektowane brzmienie przepisu jednoznacznie wskaże, że w postępowaniu dyscyplinarnym prawo przeglądania akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i kopii przysługuje również rzecznikowi dyscyplinarnemu. Rozwiązanie to zapewni rzecznikowi dostęp do materiału sprawy w zakresie koniecznym do wykonywania jego ustawowych zadań i będzie sprzyjało sprawnemu oraz rzetelnemu przebiegowi postępowania dyscyplinarnego. Projekt ustawy przewiduje ponadto dodanie nowego ust. 3 w nowym brzmieniu art. 85i ustawy – Karta Nauczyciela. Zgodnie z tym przepisem po zakończeniu postępowania dyscyplinarnego rzecznik dyscyplinarny, obwiniony lub jego obrońca będą mogli przeglądać akta sprawy i sporządzać z nich notatki oraz kopie. Uprawnienie to będzie przysługiwało także, po śmierci obwinionego albo gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności, jego małżonkowi, rodzeństwu, krewnemu lub powinowatemu w linii prostej. Uregulowanie to umożliwi skorzystanie z akt także po prawomocnym zakończeniu sprawy, w szczególności gdy będzie konieczne rozważenie wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania dyscyplinarnego. Jednocześnie projektowany art. 85t ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela zapewni nauczycielowi albo nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły prawo przeglądania na każdym etapie postępowania dotyczącego zawieszenia w pełnieniu obowiązków, akt tej sprawy oraz sporządzania z nich notatek i kopii. Rozwiązanie to pozwoli zainteresowanemu zapoznać się z materiałem stanowiącym podstawę jego zawieszenia, przygotować stanowisko i efektywnie skorzystać z prawa do odwołania od zawieszenia, w tym także w zakresie rozstrzygnięcia o zmniejszeniu wynagrodzenia, jeżeli zostało ono zawarte w piśmie o zawieszeniu. Powyższe rozwiązania mają charakter doprecyzowujący i gwarancyjny. Nie rozszerzają dostępu do akt sprawy na osoby nieuczestniczące w postępowaniu, lecz precyzyjnie określają uprawnienia podmiotów, których sytuacja prawna albo obowiązki procesowe pozostają bezpośrednio związane z daną sprawą. W konsekwencji projektowane zmiany usuną wątpliwości interpretacyjne dotyczące dostępu do akt sprawy, ułatwią rzecznikowi dyscyplinarnemu wykonywanie uprawnień procesowych,

zapewnią możliwość korzystania z akt także po prawomocnym zakończeniu postępowania dyscyplinarnego oraz wzmocnią gwarancje procesowe nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w sprawach dotyczących zawieszenia w pełnieniu obowiązków. Przyczyni się to do zwiększenia przejrzystości, rzetelności i sprawności postępowań dyscyplinarnych.

7) Doprecyzowanie przepisów dotyczących wznowienia postępowania dyscyplinarnego w przypadku gdy rzecznik dyscyplinarny, obwiniony lub jego obrońca odwołali się od prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej do sądu apelacyjnego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych i jednocześnie złożyli wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego (art. 1 pkt 26 lit. a–c projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85n ust. 2 i 7 oraz dodanie w art. 85n ust. 4a w ustawie – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym, zgodnie z art. 85m ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela od prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej rzecznikowi dyscyplinarnemu oraz obwinionemu lub jego obrońcy przysługuje odwołanie do sądu apelacyjnego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem odwoławczej komisji dyscyplinarnej, a do jego rozpatrzenia stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o apelacji. Od orzeczenia sądu apelacyjnego nie przysługuje skarga kasacyjna. Niezależnie od kontroli sądowej art. 85n ustawy – Karta Nauczyciela przewiduje nadzwyczajny tryb wznowienia postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem. Zgodnie z art. 85n ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela postępowanie dyscyplinarne zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić, jeżeli:

- 1) w związku z postępowaniem dopuszczono się rażącego naruszenia prawa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
- 2) po wydaniu orzeczenia ujawniono nowe fakty lub dowody nieznanne w chwili jego wydania, wskazujące na to, że obwiniony jest niewinny, ukarano go za popełnienie innego czynu lub komisja dyscyplinarna bezpodstawnie umorzyła postępowanie;
- 3) w trakcie postępowania naruszono przepisy, przez co uniemożliwiono lub w poważnym stopniu utrudniono obwinionemu korzystanie z prawa do obrony, albo skład komisji dyscyplinarnej nie odpowiadał warunkom określonym w art. 81 ust. 2-4 lub zasiadała w niej osoba podlegająca wyłączeniu.

Obecnie art. 85n ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela stanowi, że wznowienie nie może nastąpić z przyczyny określonej w art. 85n ust. 1 pkt 1, jeżeli przyczyna ta była przedmiotem

rozpoznania przez sąd apelacyjny – sąd pracy i ubezpieczeń społecznych. Przepis ten nie obejmuje natomiast pozostałych przesłanek wznowienia, określonych w art. 85n ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela. W konsekwencji może powstawać wątpliwość, czy w trybie wznowienia dopuszczalne jest ponowne badanie okoliczności, które zostały już ocenione przez sąd apelacyjny przy rozpoznawaniu odwołania od orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej. Ponadto obowiązujące przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają kolejności procedowania w sytuacji, gdy od tego samego prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej wniesiono odwołanie do sądu apelacyjnego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych i jednocześnie złożono wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego. Równoległe prowadzenie obu postępowań może prowadzić do dublowania czynności związanych z oceną tego samego orzeczenia i tych samych okoliczności sprawy, a także do ryzyka rozbieżności pomiędzy oceną dokonywaną przez sąd i komisję dyscyplinarną. Utrudnia to zachowanie przejrzystego oraz racjonalnego toku postępowania.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się zmianę art. 85n ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którą wznowienie nie będzie mogło nastąpić z przyczyny wymienionej w art. 85n ust. 1 pkt 1 i 3 tej ustawy, jeżeli była ona przedmiotem rozpoznania przez sąd apelacyjny – sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, o których mowa w art. 85m ust. 1 tej ustawy. W rezultacie wznowienie postępowania dyscyplinarnego nie będzie mogło nastąpić z żadnej przyczyny wymienionej w art. 85n ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela, jeżeli przyczyna ta była już przedmiotem rozpoznania przez sąd apelacyjny. Powyższa regulacja nie wyłącza wznowienia postępowania w każdej sprawie, w której wniesiono odwołanie do sądu apelacyjnego, lecz tylko wtedy, gdy podstawa wznowienia została już oceniona przez ten sąd. Projektowane rozwiązanie zapobiegne ponownemu rozpoznawaniu w postępowaniu dyscyplinarnym kwestii już objętych sądową kontrolą prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej. Zachowana zostanie natomiast możliwość wznowienia, jeżeli ujawni się samodzielna podstawa, która nie była przedmiotem rozpoznania przez sąd apelacyjny. Jednocześnie proponuje się dodanie ust. 4a w art. 85n ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w sprawie, w której od prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej wniesiono odwołanie, o którym mowa w art. 85m ust. 1 tej ustawy, nie będzie mógł zostać złożony przed wydaniem w tej sprawie prawomocnego wyroku przez sąd apelacyjny – sąd pracy i ubezpieczeń społecznych. Projektowany ust. 4a w art. 85n ustawy – Karta Nauczyciela ustanawia zatem zasadę, zgodnie z którą wniosek taki będzie mógł zostać złożony dopiero po prawomocnym zakończeniu kontroli sądowej. Pozwoli to uniknąć równoległego prowadzenia dwóch różnych

trybów kontroli w odniesieniu do tego samego prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej. Po wydaniu prawomocnego wyroku sądu apelacyjnego wnioski o wznowienie postępowania będzie mógł zostać złożony, jeżeli będą zachodziły ustawowe przesłanki wznowienia, z uwzględnieniem ograniczenia wynikającego z projektowanego brzmienia art. 85n ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela. Oznacza to, że przyczyna wymieniona w art. 85n ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela, która była przedmiotem rozpoznania przez sąd apelacyjny, nie będzie mogła następnie stanowić podstawy wznowienia postępowania dyscyplinarnego. Ponadto w projekcie ustawy proponuje się zmianę w art. 85n ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela, która ma charakter porządkujący. W projektowanym art. 85n ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela jednoznacznie wskazuje się, że ostateczne jest postanowienie odwoławczej komisji dyscyplinarnej o odmowie wznowienia postępowania dyscyplinarnego wydane w wyniku rozpatrzenia zażalenia, o którym mowa w art. 85n ust. 6 tej ustawy. Powyższe doprecyzowanie usuwa wątpliwość wynikającą z dotychczasowego brzmienia art. 85n ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym postanowienie o odmowie wznowienia postępowania dyscyplinarnego jest ostateczne, mimo że z brzmienia art. 85n ust. 6 tej ustawy wynikała możliwość wniesienia zażalenia na takie postanowienie do odwoławczej komisji dyscyplinarnej.

Projektowane zmiany mają charakter porządkujący i gwarancyjny. Porządkują relację między sądową kontrolą prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej a nadzwyczajnym trybem wznowienia postępowania dyscyplinarnego, a jednocześnie zapobiegają ponownemu badaniu w postępowaniu wznowieniowym podstaw, które zostały już rozpoznane przez sąd apelacyjny, oraz wyłączają możliwość równoległego uruchomienia obu trybów kontroli. W konsekwencji sprzyjają stabilności prawomocnych rozstrzygnięć poddanych kontroli sądowej, zapewniają spójność obu trybów kontroli oraz ograniczają ryzyko powielania czynności.

8) Dookreślenie, że przewodniczącym komisji dyscyplinarnych i ich zastępcom przysługuje wynagrodzenie tylko w tych miesiącach, w których wykonują czynności związane z pracami komisji (art. 1 pkt 28 lit. a tiret drugie i lit. b projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85p ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela)

Zgodnie z art. 85p ust. 1 pkt 1 ustawy – Karta Nauczyciela, przewodniczącym komisji dyscyplinarnych i ich zastępcom przysługuje wynagrodzenie miesięczne. Natomiast zasady ustalania jego wysokości określają przepisy § 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej

z dnia 9 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalania wysokości wynagrodzenia przewodniczących komisji dyscyplinarnych i ich zastępców, przewodniczących składów orzekających oraz rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców, a także wysokości wynagrodzenia obrońcy z urzędu (Dz. U. z 2024 r. poz. 49). Wysokość tego wynagrodzenia jest ustalana przez właściwy organ z uwzględnieniem liczby spraw rozpoznanych przez komisję, zakończonych wydaniem orzeczenia albo postanowienia, oraz stopnia ich złożoności. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie rozstrzygają jednak wprost, czy wynagrodzenie miesięczne przysługuje również za miesiąc, w którym przewodniczący komisji dyscyplinarnej albo jego zastępcy nie wykonywali żadnych czynności związanych z pracami komisji dyscyplinarnej. Ponadto art. 85p ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela wskazuje organ właściwy do ustalania wysokości wynagrodzenia, nie określa natomiast jednoznacznie jego kompetencji do ustalenia braku prawa do wynagrodzenia w przypadku niewykonywania takich czynności w danym miesiącu. Brak takiego dookreślenia prowadzi do rozbieżności w praktyce organów, przy których działają komisje dyscyplinarne. Problem ten ma znaczenie w szczególności w okresach, w których do komisji dyscyplinarnej nie wpływają sprawy wymagające podjęcia czynności, nie są wyznaczane posiedzenia ani rozprawy, a przewodniczący komisji dyscyplinarnej i jego zastępcy nie wykonują innych czynności organizacyjnych lub merytorycznych związanych z jej pracami. Jednocześnie sam brak rozprawy lub posiedzenia niejawnego albo brak wydanego w danym miesiącu orzeczenia lub postanowienia nie powinien przesądzać o braku prawa do wynagrodzenia, jeżeli w tym okresie były wykonywane inne czynności związane z pracami komisji. Zasadne jest zatem powiązanie prawa do wynagrodzenia z rzeczywistym wykonywaniem czynności związanych z pracami komisji, a nie wyłącznie z liczbą spraw zakończonych wydaniem orzeczenia albo postanowienia.. Potrzebę wprowadzenia powyższego rozwiązania zgłoszono w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano, że brak jednoznacznej podstawy prawnej utrudnia organom, przy których działają komisje dyscyplinarne, prawidłowe ustalenie należności z tytułu wynagrodzenia. Zwrócono również uwagę, że wypłata wynagrodzenia za miesiąc, w którym przewodniczący komisji albo jego zastępcy nie wykonywali żadnych czynności związanych z pracami komisji, jest trudna do pogodzenia z zasadą celowego i oszczędnego gospodarowania środkami publicznymi.

Z uwagi na powyższe w projekcie ustawy proponuje się nadanie nowego brzmienia art. 85p ust. 1 pkt 1 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym przewodniczącym komisji dyscyplinarnych i ich zastępcom będzie przysługiwało wynagrodzenie miesięczne wyłącznie za miesiące, w których wykonują czynności związane z pracami komisji dyscyplinarnej.

Projektowana regulacja przesądzi zatem wprost, że podstawą prawa do wynagrodzenia w danym miesiącu jest wykonywanie czynności związanych z pracami komisji. Tak więc sam brak rozprawy, posiedzenia niejawnego albo brak wydanego orzeczenia lub postanowienia nie będzie oznaczał braku prawa do wynagrodzenia, jeżeli w danym miesiącu były wykonywane inne czynności związane z pracami komisji.

Jednocześnie art. 85p ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela otrzyma nowe brzmienie, zgodnie z którym organ, przy którym działa komisja dyscyplinarna, będzie właściwy nie tylko do ustalania wysokości wynagrodzenia przewodniczących komisji dyscyplinarnych i ich zastępców, lecz także do ustalania braku tego wynagrodzenia w określonych miesiącach. Zmiana art. 85p ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela w tym zakresie ma charakter dostosowujący i zapewnia organowi właściwemu do ustalania wysokości wynagrodzenia wyraźną podstawę do ustalenia jego braku w przypadku niespełnienia warunku określonego w projektowanym art. 85p ust. 1 pkt 1 ustawy – Karta Nauczyciela.

Projektowane zmiany mają charakter doprecyzowujący i porządkujący. Nie zmieniają one zasad ustalania wysokości wynagrodzenia w miesiącach, w których przewodniczący komisji albo jego zastępca wykonują czynności związane z pracami komisji, lecz jednoznacznie określają, kiedy wynagrodzenie miesięczne nie przysługuje, oraz wskazują organ właściwy do ustalenia braku wynagrodzenia w określonych miesiącach. Projektowane rozwiązania pozwolą zatem ograniczyć wątpliwości interpretacyjne i ujednolicić praktykę organów, przy których działają komisje dyscyplinarne, a także będą sprzyjać przejrzystemu i racjonalnemu wydatkowaniu środków publicznych. Jednocześnie zachowane zostanie powiązanie wynagrodzenia z faktycznym wykonywaniem czynności związanych z pracami komisji dyscyplinarnej.

9) Doprecyzowanie przepisu art. 85r ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela, z którego będzie wynikać wprost, że obsługę komisji dyscyplinarnej, w tym obsługę prawną zobowiązany jest zapewnić organ, przy którym działa ta komisja (art. 1 pkt 29 projektu ustawy – zmiana w zakresie art. 85r ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym art. 85r ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela stanowi, że obsługę komisji dyscyplinarnej zapewnia organ, przy którym działa ta komisja. Przepis ten nie wskazuje jednak wprost, że zakres tej obsługi obejmuje również obsługę prawną. W konsekwencji może powstawać wątpliwość, czy na organie, przy którym działa komisja dyscyplinarna, spoczywa obowiązek zapewnienia komisji stałego wsparcia prawnego oraz jaki jest zakres tego wsparcia. Wątpliwości te mają znaczenie praktyczne z uwagi na charakter

postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec nauczycieli. Postępowania te są prowadzone na podstawie przepisów ustawy – Karta Nauczyciela oraz przepisów wykonawczych, a w zakresie nieuregulowanym odmiennie w tej ustawie stosuje się odpowiednio wskazane przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Sprawne i zgodne z prawem wykonywanie czynności organizacyjnych i procesowych wymaga zatem zapewnienia komisjom dyscyplinarnym dostępu do obsługi prawnej, w szczególności w sprawach dotyczących stosowania przepisów proceduralnych, przygotowywania czynności i pism oraz prawidłowego organizowania postępowania. Projektowana zmiana stanowi realizację postulatów zgłoszonych w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Zgłaszający wskazywali na potrzebę zapewnienia komisjom dyscyplinarnym wsparcia prawnego, w celu wzmocnienia organizacyjnych warunków działania komisji i ograniczenia ryzyka uchybień wynikających z niejednolitego stosowania przepisów.

Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy proponuje się nadanie art. 85r ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela brzmienia, zgodnie z którym obsługę komisji dyscyplinarnej, w tym obsługę prawną, zapewnia organ, przy którym działa ta komisja. Projektowana regulacja w sposób jednoznaczny przesądza zatem, że zapewnienie obsługi prawnej stanowi element obsługi komisji dyscyplinarnej, za który odpowiada właściwy organ. Doprecyzowanie to usunie wątpliwości dotyczące podmiotu odpowiedzialnego za zapewnienie komisji dyscyplinarnej obsługi prawnej oraz ujednolici praktykę organizacyjną w tym zakresie. Ułatwi również zapewnienie komisjom dyscyplinarnym wsparcia niezbędnego do prawidłowego wykonywania czynności związanych z prowadzeniem postępowań dyscyplinarnych, co będzie sprzyjało ich sprawności, rzetelności i zgodności z obowiązującymi przepisami prawa. Wyraźne wskazanie zakresu obowiązków organu obsługującego komisję umożliwi także odpowiednie zaplanowanie zasobów organizacyjnych i kadrowych potrzebnych do realizacji tych zadań. Jednocześnie należy podkreślić, że obsługa prawna ma charakter pomocniczy i organizacyjny. Nie będzie ona ingerować w niezawisłość komisji dyscyplinarnej w zakresie orzekania ani w samodzielność jej członków przy ocenie materiału dowodowego i wydawaniu rozstrzygnięć. Jej celem jest zapewnienie prawidłowego zaplecza prawnego i organizacyjnego dla funkcjonowania komisji, a nie wpływanie na merytoryczną treść orzeczeń lub postanowień. Tak więc projektowana zmiana przyczyni się do zwiększenia przejrzystości podziału obowiązków organizacyjnych, usprawnienia funkcjonowania komisji dyscyplinarnych oraz wzmocnienia standardu prawidłowego prowadzenia postępowań dyscyplinarnych wobec nauczycieli.

10) Uregulowanie okresów zatarcia wprowadzanych kar dyscyplinarnych przy jednoczesnym dookreśleniu, że zatarcie tych kar liczy się od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu (art. 1 pkt 30 projektu ustawy – zmiany w zakresie art. 85s ust. 2 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym art. 85s ustawy – Karta Nauczyciela reguluje instytucję zatarcia kar dyscyplinarnych. Kary dyscyplinarne, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, podlegają zatarciu, a odpis orzeczenia o ukaraniu dołączony do akt osobowych nauczyciela podlega zniszczeniu. Z chwilą zatarcia kary dyscyplinarnej uważa się ją za niebyłą. Obecnie, na podstawie art. 85s ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, kara nagany z ostrzeżeniem oraz kara zwolnienia z pracy podlegają zatarciu po upływie 3 lat, natomiast kara zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela w okresie 3 lat od ukarania – po upływie 6 lat. Okresy te są liczone od dnia doręczenia nauczycielowi prawomocnego orzeczenia o ukaraniu. Analogicznie art. 85s ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela stanowi, że w razie ponownego ukarania nauczyciela przed zatarciem poprzedniej kary okresy zatarcia liczy się od dnia doręczenia nauczycielowi prawomocnego orzeczenia o ponownym ukaraniu. Obowiązujące rozwiązanie wiąże zatem początek biegu okresu zatarcia z czynnością doręczenia prawomocnego orzeczenia, a nie z datą, w której orzeczenie uzyskuje walor prawomocności. Data doręczenia prawomocnego orzeczenia może zależeć od okoliczności technicznych i faktycznych związanych z obiegiem korespondencji, pozostających bez związku z wagą przewinienia, zachowaniem ukaranego nauczyciela albo celem odpowiedzialności dyscyplinarnej. W konsekwencji w sprawach o porównywalnym charakterze rzeczywisty okres utrzymywania się skutków kary może być różny wyłącznie z uwagi na datę doręczenia prawomocnego orzeczenia. Rozwiązanie to może również rodzić wątpliwości przy ustalaniu dnia zatarcia kary i wykonywaniu obowiązków związanych ze zniszczeniem odpisu orzeczenia dołączonego do akt osobowych nauczyciela. Ponadto obecne brzmienie art. 85s ustawy – Karta Nauczyciela nie uwzględnia projektowanych zmian w katalogu kar dyscyplinarnych, obejmujących wprowadzenie kary upomnienia, zastąpienie kary nagany z ostrzeżeniem karą nagany oraz zmianę okresu zakazu przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela. Zmiany te wymagają odpowiedniego dostosowania przepisów określających okresy zatarcia kar dyscyplinarnych. Propozycje zmian w powyższym zakresie zostały zgłoszone w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Celem zgłoszonych postulatów było jednoznaczne określenie początku biegu okresów zatarcia od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu, zapewnienie spójności instytucji zatarcia

z bardziej zróżnicowanym katalogiem kar oraz zachowanie proporcjonalności między dolegliwością kary a okresem utrzymywania się jej skutków. W związku z powyższym, w projekcie ustawy proponuje się nadanie nowego brzmienia art. 85s ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym kara upomnienia będzie podlegała zatarciu po upływie roku, kara nagany oraz kara zwolnienia z pracy – po upływie 3 lat, a kara zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela w okresie od 6 miesięcy do 3 lat – po upływie 5 lat. Wszystkie wskazane okresy zatarcia będą liczone od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu. Konsekwentnie proponuje się zmianę art. 85s ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którą jeżeli w okresie przed zatarciem kary dyscyplinarnej nauczyciel zostanie ponownie ukarany dyscyplinarnie okres zatarcia będzie liczony od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ponownym ukaraniu. Przyjęcie dnia uprawomocnienia się orzeczenia jako początku biegu okresu zatarcia zapewni obiektywne, jednolite i łatwe do ustalenia kryterium obliczania tych okresów. W szczególności wyeliminuje różnice wynikające wyłącznie z daty doręczenia orzeczenia, a także ułatwi dyrektorowi szkoły albo organowi prowadzącemu szkołę prawidłowe wykonanie obowiązków związanych ze zniszczeniem odpisu orzeczenia i zawiadomieniem ukaranego o zatarciu kary.

Natomiast zróżnicowanie okresów zatarcia odpowiada charakterowi i dolegliwości poszczególnych kar. Najkrótszy, roczny okres zatarcia przewidziano dla kary upomnienia, jako najłagodniejszej kary dyscyplinarnej. Trzyletni okres zatarcia kary nagany i kary zwolnienia z pracy nawiązuje do dotychczasowego okresu zatarcia kar o porównywalnym charakterze. Najdłuższy, pięcioletni okres będzie dotyczył kary zwolnienia z pracy połączonej z czasowym zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela. Projektowana regulacja ma charakter dostosowujący, porządkujący i gwarancyjny. Zapewni spójność przepisów o zatarciu kar z projektowanym katalogiem kar dyscyplinarnych, zwiększy pewność prawną po stronie nauczycieli oraz organów stosujących ustawę – Karta Nauczyciela, a także ograniczy wątpliwości interpretacyjne związane z ustalaniem daty zatarcia kary. W konsekwencji przyczyni się do jednolitego stosowania przepisów i bardziej proporcjonalnego ukształtowania okresów utrzymywania się skutków kar dyscyplinarnych.

Jednocześnie w art. 5 projektu ustawy przewidziano regulację przejściową, zgodnie z którą do dotychczasowych prawomocnych kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 1–3 ustawy – Karta Nauczyciela, w brzmieniu dotychczasowym, orzeczonych przed dniem 1 września 2027 r., będą stosowane przepisy art. 85s ust. 2 i 3 tej ustawy, w brzmieniu dotychczasowym, z tym że terminy zatarcia, o których mowa w art. 85s ust. 2 tej ustawy, w brzmieniu dotychczasowym, będą liczone od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu.

Przepis ten jest niezbędny z uwagi na projektowaną zmianę w katalogu kar dyscyplinarnych oraz okresów ich zatarcia, obejmującą w szczególności: wprowadzenie regulacji obejmującej nową karę upomnienia, legislacyjnie umieszczonej w miejscu przepisu dotyczącego dawnej kary nagany z ostrzeżeniem, modyfikację kary zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczyciela w okresie 3 lat od ukarania przez wprowadzenie możliwości miarkowania okresu tego zakazu od 6 miesięcy do 3 lat, a także skrócenie okresu zatarcia tej kary z 6 do 5 lat. Zastosowanie w odniesieniu do prawomocnych kar dyscyplinarnych orzeczonych przed dniem wejścia w życie ustawy przepisów art. 85s ust. 2 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela w brzmieniu dotychczasowym oznacza, że do tych kar nadal będą miały zastosowanie dotychczasowe okresy zatarcia. W szczególności do kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela w brzmieniu dotychczasowym, prawomocnie orzeczonej przed dniem 1 września 2027 r., będzie miał zastosowanie dotychczasowy sześcioletni okres zatarcia, a nie projektowany okres pięcioletni. Jednocześnie do kar objętych regulacją przejściową zostanie zastosowana zasada, zgodnie z którą początek biegu okresu zatarcia będzie związany z dniem uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu, a nie z dniem doręczenia nauczycielowi prawomocnego orzeczenia. Zastosowanie tej zasady również do kar, w odniesieniu do których w dniu wejścia w życie ustawy okres zatarcia już biegnie, stanowi rozwiązanie korzystne dla ukaranych nauczycieli. Dzień uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu przypada bowiem przed dniem doręczenia nauczycielowi prawomocnego orzeczenia albo najpóźniej zbiega się z tym dniem. W konsekwencji przyjęcie dnia uprawomocnienia się orzeczenia jako początku biegu okresu zatarcia nie będzie prowadzić do wydłużenia okresu utrzymywania się skutków kary dyscyplinarnej, natomiast w przypadku doręczenia prawomocnego orzeczenia po dniu jego uprawomocnienia się spowoduje odpowiednie skrócenie okresu pozostającego do zatarcia kary. Tym samym w odniesieniu do prawomocnych kar dyscyplinarnych orzeczonych przed dniem 1 września 2027 r. projektowany art. 5 pozwoli zachować dotychczasowe okresy zatarcia, i jednocześnie dostosować sposób ustalania początku ich biegu do zasady przyjętej w projektowanym art. 85s ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela.

- 11) Rezygnacja z posługiwania się w art. 85t ustawy – Karta Nauczyciela określeniem „decyzja o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków” oraz wskazanie elementów, które powinno zawierać pismo dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę o zawieszeniu nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w pełnieniu obowiązków w szkole (art. 1 pkt 31 i pkt 34 projektu ustawy –**

zmiany w art. 85t oraz art. 85z ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym przepisy art. 85t ustawy – Karta Nauczyciela regulują przesłanki i tryb zawieszenia nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w pełnieniu obowiązków w szkole. Przepisy te posługują się określeniem „decyzja o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków”, a jednocześnie nie określają elementów, które powinno zawierać takie rozstrzygnięcie dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę o zawieszeniu. Nie wskazują w szczególności obowiązku zamieszczenia w niej podstawy prawnej, uzasadnienia faktycznego i prawnego, rozstrzygnięcia o ewentualnym zmniejszeniu wynagrodzenia wraz kwotą wynagrodzenia po zmniejszeniu oraz pouczenia o prawie i trybie wniesienia odwołania. Potrzebę doprecyzowania przepisów w tym zakresie zgłoszono w toku prac Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. Wskazywano na występującą w praktyce niejednorodność rozstrzygnięć o zawieszeniu, w tym przypadki niewystarczającego uzasadnienia, braku wyraźnego wskazania podstawy prawnej lub pominięcia informacji o skutkach finansowych zawieszenia, co może utrudniać weryfikację rozstrzygnięcia oraz skuteczne wniesienie odwołania.

Z uwagi na fakt, że użycie pojęcia „decyzja” może prowadzić do błędnego utożsamiania rozstrzygnięcia o zawieszeniu z decyzją administracyjną, a w konsekwencji powodować wątpliwości co do jego charakteru prawnego i właściwego trybu zaskarżenia, w tym sugerować możliwość poddania go kontroli sądu administracyjnego, w art. 85t ustawy – Karta Nauczyciela rezygnuje się z posługiwania się określeniem „decyzja o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków”. W projekcie konsekwentnie przyjęto określenia „zawieszenie w pełnieniu obowiązków”, „odwołanie od zawieszenia w pełnieniu obowiązków” oraz „pismo o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków”. Zmiana ta ma na celu jednoznaczne odróżnienie rozstrzygnięcia o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków od decyzji administracyjnej oraz dostosowanie terminologii do szczególnego trybu jego zaskarżenia określonego w ustawie – Karta Nauczyciela. Jednocześnie w projekcie ustawy proponuje się dodanie w art. 85t ustawy – Karta Nauczyciela ust. 3b, określającego elementy pisma o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków. Pismo to będzie zawierało: oznaczenie odpowiednio dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę zawieszającego w pełnieniu obowiązków, datę zawieszenia w pełnieniu obowiązków, podstawę prawną zawieszenia, imię lub imiona i nazwisko, datę urodzenia, stanowisko oraz miejsce zatrudnienia nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły zawieszonego w pełnieniu obowiązków, rozstrzygnięcie o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków, a w przypadku zmniejszenia wynagrodzenia zgodnie

z art. 85u ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, również rozstrzygnięcie w tym zakresie wraz z kwotą wynagrodzenia po zmniejszeniu, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie o terminie i trybie wniesienia odwołania od zawieszenia, oraz imię i nazwisko oraz podpis odpowiednio dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę zawieszającego w pełnieniu obowiązków. Jednoznaczne wskazanie w piśmie o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków podstawy prawnej, okoliczności faktycznych oraz zakresu rozstrzygnięcia umożliwi osobie zawieszanej poznanie przyczyn zastosowania tego środka i skuteczne sformułowanie odwołania. Szczególne znaczenie ma obowiązek wskazania w piśmie o zawieszeniu rozstrzygnięcia o zmniejszeniu wynagrodzenia i kwoty wynagrodzenia po zmniejszeniu. Rozwiązanie to jest powiązane z projektowaną możliwością zaskarżenia zawieszenia także w zakresie zmniejszenia wynagrodzenia zasadniczego.

Projektowane rozwiązania mają zatem charakter porządkujący i gwarancyjny. Nie zmieniają materialnych przesłanek zawieszenia w pełnieniu obowiązków, jak również nie ograniczają środków zaskarżenia przysługujących nauczycielowi albo nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły. Od zawieszenia w pełnieniu obowiązków nadal będzie przysługiwało odwołanie do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, a na postanowienie tej komisji – zażalenie do odwoławczej komisji dyscyplinarnej. Ujednolicenie treści pisma o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków ułatwi natomiast osobie zawieszanej przygotowanie odwołania, a komisjom dyscyplinarnym kontrolę zaskarżonych rozstrzygnięć. Konsekwencją rezygnacji z określenia „decyzja o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków” są ponadto zmiany dostosowujące w art. 85z ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela, zapewniające spójność terminologiczną przepisów dotyczących zawiadomień przekazywanych do centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych.

12) Doprecyzowanie kwestii zwrotu wynagrodzenia nauczycielowi lub dyrektorowi szkoły za okres zawieszenia, w przypadku gdy postępowanie karne lub postępowanie dyscyplinarne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem wyroku lub orzeczenia uniewinniającego (art. 1 pkt 32 projektu ustawy – zmiana w zakresie art. 85u ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela)

W obowiązującym stanie prawnym art. 85u ustawy – Karta Nauczyciela reguluje skutki finansowe zawieszenia nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w pełnieniu obowiązków. Zgodnie z art. 85u ust. 1 tej ustawy wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela oraz nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków może ulec zmniejszeniu, a tymczasowo aresztowanego ulega

zmniejszeniu najwyżej do połowy, w zależności od stanu rodzinnego nauczyciela. Natomiast zgodnie z art. 85u ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nie przysługują dodatki oraz wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe. Jednocześnie art. 85u ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela stanowi, że jeżeli postępowanie karne lub postępowanie dyscyplinarne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem wyroku lub orzeczenia uniewinniającego, nauczycielowi oraz nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły należy zwrócić zatrzymane kwoty wynagrodzenia. Tak więc obecnie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie zawierają rozwiązań umożliwiających wypłatę dodatków do wynagrodzenia oraz wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe, które zostały przydzielone nauczycielowi albo nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły przed okresem zawieszenia w pełnieniu obowiązków. Jednakże w uchwale z dnia 18 marca 2025 r., sygn. akt III PZP 5/24, Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że nauczycielowi zawieszonemu w obowiązkach, w związku z trwającym postępowaniem dyscyplinarnym, wobec którego wydano prawomocne orzeczenie uniewinniające, wypłaca się dodatek motywacyjny i dodatek za wysługę lat, jeżeli nauczyciel nabył do nich prawo jeszcze przed okresem zawieszenia i stanowiły one element składowy jego wynagrodzenia. W związku z powyższym, niektóre szkoły już obecnie wypłacają nauczycielom dodatki, do których nauczyciele nabyli prawo przed okresem zawieszenia.

Z uwagi powyższe, jak również z uwagi na postulaty zgłaszane przez członków Grupy roboczej do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, którzy wskazywali na konieczność zapewnienia pełniejszej ochrony sytuacji majątkowej nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w sprawach, w których nie stwierdzono odpowiedzialności za zarzucany czyn, w projekcie ustawy proponuje się zmianę art. 85u ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela przez wyraźne wskazanie, że zwrot obejmuje nie tylko zatrzymane w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków kwoty wynagrodzenia zasadniczego, lecz także dodatki przyznane przed okresem zawieszenia, które miały być wypłacone w okresie zawieszenia oraz wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe, przydzielone przed okresem zawieszenia i niezrealizowane z powodu zawieszenia. Projektowana regulacja precyzyjnie wyznacza zatem zakres świadczeń objętych zwrotem, wiążąc go z tymi składnikami wynagrodzenia, do których nauczyciel albo nauczyciel pełniący funkcję dyrektora szkoły był uprawniony przed zastosowaniem zawieszenia i których nie otrzymał wyłącznie dlatego, że nie mógł wykonywać powierzonych obowiązków. Tak więc zwrot będzie dotyczył wyłącznie dodatków przyznanych przed okresem zawieszenia, które miały być wypłacone w okresie zawieszenia, oraz godzin nadwymiarowych przydzielonych przed okresem zawieszenia, ale niezrealizowanych

z powodu tego zawieszenia. Rozwiązanie to jest zgodne z założeniem, że zawieszenie w pełnieniu obowiązków ma charakter tymczasowego środka stosowanego na czas prowadzenia postępowania, a nie karą wymierzaną przed prawomocnym rozstrzygnięciem sprawy. Jeżeli postępowanie kończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo uniewinnieniem, osoba zawieszona nie powinna ponosić trwałych negatywnych konsekwencji finansowych wynikających wyłącznie z zastosowania tego środka. Projektowana regulacja przyczyni się do ujednolicenia praktyki organów prowadzących szkoły i dyrektorów szkół w zakresie rozliczania wynagrodzenia po zakończeniu postępowania. Jednoznaczne określenie składników objętych zwrotem ograniczy wątpliwości interpretacyjne i ryzyko sporów dotyczących tego, czy w konkretnym przypadku zwrot obejmuje dodatki lub wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe. W konsekwencji powyższe rozwiązanie będzie spójne z zasadą domniemania niewinności, uporządkuje zasady zwrotu wynagrodzenia po zakończeniu postępowania oraz pozwoli wyrównać uszczerbek majątkowy w zakresie dodatków przyznanych przed zawieszeniem i uprzednio przydzielonych godzin nadwymiarowych.

III. Przepisy przejściowe i końcowe

Do postępowań wyjaśniających i postępowań dyscyplinarnych wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 września 2027 r. będą stosowane przepisy dotychczasowe (art. 2 projektu ustawy). Rozwiązanie to zapewni stabilność postępowań będących w toku oraz pozwoli uniknąć wątpliwości co do reżimu prawnego właściwego dla czynności już dokonanych przed dniem wejścia w życie ustawy.

Rzecznicy dyscyplinarni powołani przed dniem 1 września 2027 r. będą pełnili swoją funkcję do końca kadencji komisji dyscyplinarnej, przy której zostali powołani, przy czym wymóg posiadania wyższego wykształcenia prawniczego, o którym mowa w projektowanym brzmieniu art. 83 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela, nie będzie miał do nich zastosowania (art. 3 projektu ustawy). Rozwiązanie to pozwoli uniknąć konieczności natychmiastowego odwoływania rzeczników dyscyplinarnych pełniących obecnie funkcje, a jednocześnie zapewni stopniowe dostosowanie składu osób pełniących funkcję rzecznika dyscyplinarnego do nowego wymagania.

Listy obrońców z urzędu ustalone przed dniem 1 września 2027 r. na podstawie art. 85d ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, w brzmieniu dotychczasowym, będą stosowane do końca kadencji, na którą zostały ustalone (art. 4 projektu ustawy). Rozwiązanie to pozwoli zachować w mocy obowiązujące listy obrońców z urzędu do końca kadencji, na którą zostały ustalone,

bez potrzeby ponownego ich ustalania wyłącznie z powodu zmiany organu właściwego do ich ustalenia.

Do prawomocnych kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 1–3 ustawy – Karta Nauczyciela, orzeczonych przed dniem 1 września 2027 r., będą stosowane przepisy art. 85s ust. 2 i 3 tej ustawy w brzmieniu dotychczasowym, z tym że terminy zatarcia, o których mowa w art. 85s ust. 2 tej ustawy, w brzmieniu dotychczasowym, będą liczone od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu (art. 5 projektu ustawy). Rozwiązanie to pozwoli zachować dotychczasowe okresy zatarcia prawomocnych kar dyscyplinarnych orzeczonych przed dniem wejścia w życie ustawy, a jednocześnie zastosować do nich projektowaną zasadę ustalania początku biegu tych okresów od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu.

Członkowie komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji dla nauczycieli, o których mowa w art. 77 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy – Karta Nauczyciela, oraz członkowie odwoławczych komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli, powołani przed dniem 1 września 2027 r. na podstawie art. 78 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, w brzmieniu dotychczasowym, będą pełnili swoje funkcje do końca kadencji, na którą zostali powołani, chyba że zostaną odwołani na podstawie art. 79 ustawy – Karta Nauczyciela (art. 6 projektu ustawy). Przepis ten pozostaje w związku z projektowaną zmianą art. 78 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którą organ powołujący członków danej komisji dyscyplinarnej będzie obowiązany uwzględniać w jej składzie nauczycieli wszystkich typów szkół, dla których dana komisja dyscyplinarna jest właściwa. Wprowadzenie powyższego warunku nie powinno samo przez się prowadzić do przedterminowego zakończenia pełnienia funkcji przez członków komisji dyscyplinarnych prawidłowo powołanych na podstawie przepisów dotychczasowych. Rozwiązanie to pozwoli zatem zachować ciągłość działania komisji dyscyplinarnych i uniknąć konieczności przedterminowego zakończenia kadencji dotychczasowych członków komisji dyscyplinarnych wyłącznie z powodu wejścia w życie projektowanego przepisu art. 78 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 września 2027 r. (art. 7 projektu ustawy). Termin wejścia w życie ustawy zapewni organom, przy których działają komisje dyscyplinarne, rzecznikom dyscyplinarnym i komisjom dyscyplinarnym odpowiedni okres na przygotowanie się do stosowania nowych rozwiązań.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia

2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia, zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Projekt ustawy nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

Projekt ustawy nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026 r. poz. 300), należy stwierdzić, że projekt ustawy uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) w związku z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów projekt zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.